

Biblia Latina MAINZ, CA. 1455 Gutenberg Bible RARE BOOK AND SPECIAL COLLECTIONS DIVISION, LIBRARY OF CONGRESS Octavo

INCUNABULA

THE VOLLBEHR COLLECTION
1930
Acc. no. 400460

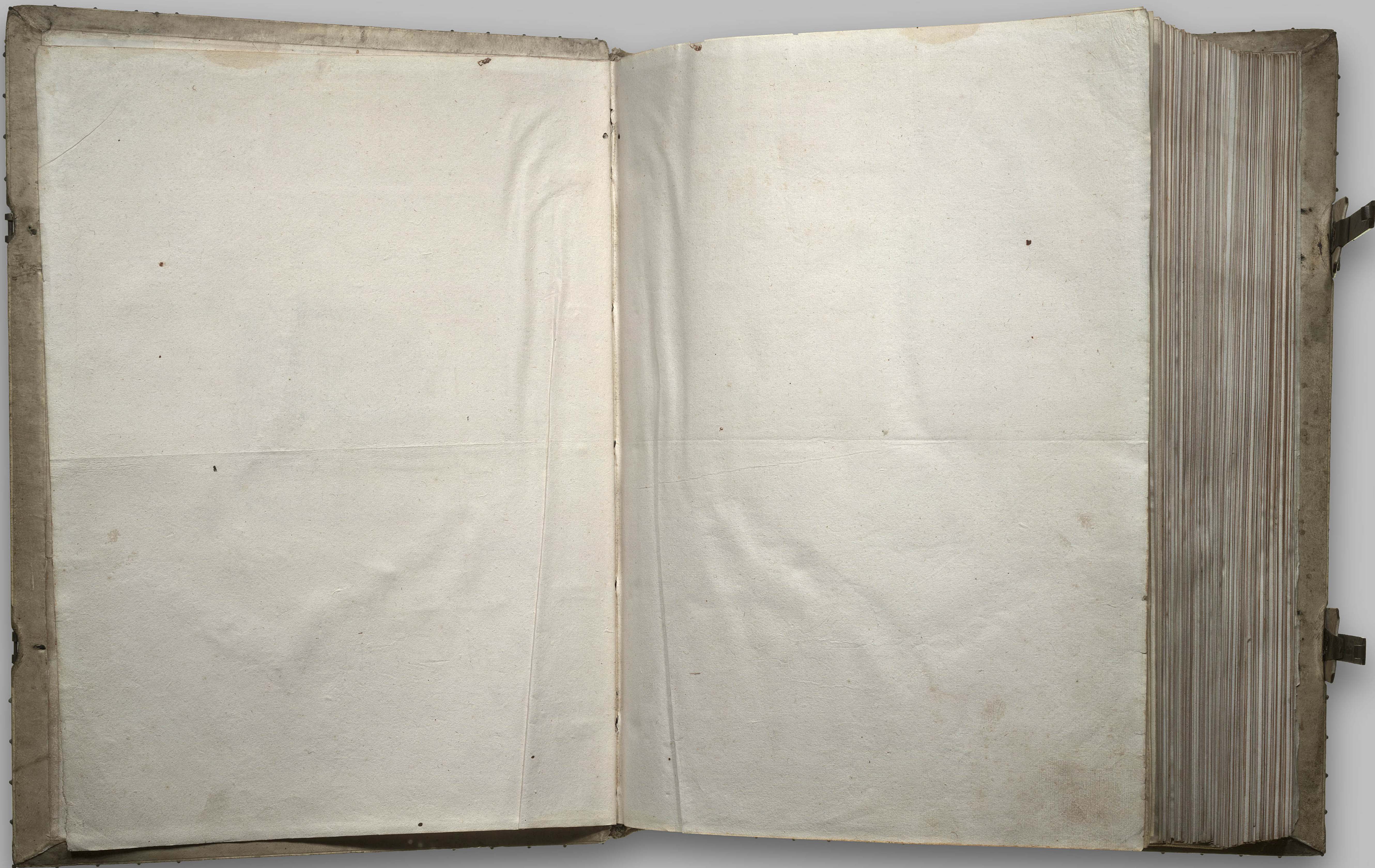
f. 9

BIBLIOTHECÆ PRINC. MON.
S. BLASII.

• Vollbehr •
• Inkunabel-Sammlung •

F. IV. 26.

Incipit epistola sancti iheronimi ad paulinum presbiterum de omnibus diuine historie libris. capitulum primum.

Hec ambrosius tua michi munuscula preterens. deulit sit et suauissimas lras. q̄ a principio amicitiar. hic p̄ba te iam ludi et ueteris amicitie noua: p̄ferbant. Vera enī illa necessitudo ē. et xpi glorio copulata. qm̄ non uilitas familiaris. nō p̄icia tantum corporis. nō libola et palpās adulaō. sed dī amor. et diuinay scripturarū studia conuoluant. Legim⁹ in ueteribz historie. quosdā lustrasse puincia. nouos adisse p̄los. maria trāsisse. ut eos quos q̄ libris nouerant. corā q̄ uidēt. Sicut pitagoras manphiticos uires. sic plato egiptū. et archita tarentinū. eandemq̄ oram ytalie. que quondā magna grecia dicebat. laboriosissime petaguit. et ut qui aduenis ingi erat. et potens. cuiusq̄ doctrinas achadumie pignatilia psonabāt. heret p̄gnus atq̄ discipulus. males aliena ueritate disceat. qm̄ sua ipudeti ingeri. Deniq̄ cū lras quasi toto orbe fugientes p̄sequit. capc⁹ a piratis et uenudanis. orano crudelissimo paruit. dud⁹ capinus uind⁹ et seruus. Tame quia plus maior euenire se luit. ad erum lūm. adeo eloquēcie fonte manauit. de uletis hispanie galliarūq̄ lūibz. quosdā uenisse nobiles legimus. et quos ad contemplationē sui roma nō traxerant. uui⁹ hois fama p̄duxit. Habuilla etas inauditi omibz seculis. celebrandūq̄ miraculū. ut urbē tantā

ingressi. aliud extra urbem querebant. Apolloni⁹ siue ille mag⁹ ut uulgū loquitur. siue plus. ut pitagorici tradunt. intrauit p̄las. p̄cūlū cautatū. albandos. scithas. mallagetas. opulētissima indie regna penetrant. et ad eptennum latissimo phylon ampne tūmillo puenit ad bragmanas. ut hyarcam in throno sedente aureo et de cantali fonte potantem. inter paucos discipulos. de uacura. de moribz. ac de cursu diez et sidēz audiret docerent. Inde p̄ clauicas. babilonios. chalteos. medos. assyrios. parthos. syros. pherices. arabes. palestinos. reitū ad alleandriā. perrexit ad ethiopia. ut pignosophistas et famosissimam solis mensam uideret in sabulo. Inuenit ille uir ubiq̄ q̄ disceret. et semp proficiēs. semp se melior fieret. Scripser super hoc plenissime octo voluminibus. phylotratus. **Capitulum ij.** Quid loquar de secti hominibz. cū ap̄lus paulus. uas electōm⁹. et magister gentiū. qui de conscientia rāi i se hospitiū loquebat. dicea. An experimentū queritis eius qui in me loquit xpc. Post damascū arabiāq̄ lustratā. alcedit iherosolimā ut uidet petcū et mālit apud eū diebz quindē. Hoc enī nūstio ebdomadis et ogdo adis. fuer⁹ gentiū p̄dicator instruendus erat. Ruelūq̄ post ānos ij. uoz decim assumpto barnaba et erito. repro fuit cū ap̄lis euāgeliz. ne forte in uacuum curaret aut curuēllet. Habere nescio qd̄ latentis energie. uiue uoc⁹ actus. et in aures discipuli de audoris ore transfusa. forius sonāt. Unde et electus cū rodi regularet. et legere

illa demonstrans orō qm̄ adūsus cū ha-
buerat: mīrātibz cūdis atq; laudātibz:
suspīrās ait. Quid si ipam audisset
bestiam. sua verba resonāre. **iii.**

Nec hoc dico. qd sit aliquid in me
tale. qd vel possis a me audire
vel velis discere: sed quo ardor tuus et
discendi studiū. etiā absq; nobis per se
probari debeat. Ingeniū docile. et sine
dodore laudabile est. Non qd iuvias:
sed quid queras cōsideram. Mollis
cera et ad formandū facilis: etiā si ar-
dētis et plaste reserit manus: tamen
virtute totū est quicqd esse potest. Pau-
lus ap̄ls ad p̄des gamalielis. legem
mōsi et p̄phas didicisse se gloriatur: ut
armat. spūalibz telis. postea docet con-
siderare. Arma tū n̄r milicē nō car-
nalia sūt. sed potētia deo. ad destructio-
nem mundiōnū et cogitāōnes destru-
entes. et omne altitudinē extollentē se
adūsus sciam dī: et captivātes omne
intellectū ad obediendū xp̄o: et paratū
subiugare omne inobediām. Thimo-
teum scribit ab infācia sacris litteris
eruditū: et hortat ad studiū lectionis:
ne negligat grām q̄ data sit ei per ip-
sionē manus p̄biterij. Tyro p̄cipit.
ut inter ceteras vīres epi. quē breuī ser-
mone depinxit. sciam qd nō negligat
scrip̄turay. obediētiā inquit cū qui
scdm̄ doctrinā est fidelis sermone: ut
potens sit ehortari i doctrina sana et
contradicentes reuincere. **iii.**

Sanda quippe rusticitas solū sibi
prodest. et quātū edificat et vīre
necito cecidit xp̄i. sū nocet si destrue-
ribus non restat. Malachias p̄phā-
imo p malachiā dñs interrogauit sac-
dotes legem. Interatū sacerdotis officiū

est: interrogatū respondere de lege. Et in
deuteronomio legim. Interoga p̄ran-
tū et annūciabit tibi: maiores tuos
et dicet tibi. In psalmo qd regim. Lan-
tabiles mīchi erāt iustificatōnes tue:
in loco p̄gnatōnis mee. Et i descrip-
tione iusti viri. cū eum arbor vīre da-
uid q̄ est i paradiso cōparet: inter ceterā
virtutes hoc etiā inuoluit. In lege dñi
volūtas eius. et i lege eius meditabit
die ac nocte. Daniel i fine sacri sime
uisionis ait. iustos fulger q̄li stellae:
et intelligentes id est doctos q̄li firma-
mentū. Quides qm̄ in se distāt iusta
rusticitas. et docta iusticia. Alij stellis:
alijs edo cōparat. Quāq; iuxta hebrai-
cam veritatem. verūq; de eruditōis possit
intelligi. Ita tū apud eos legim. Qui
autē docti fuerit fulgebūt q̄li splendor
firmamentū: et qui ad iusticiā eruditū
multos: q̄li stelle in p̄tinas cōstitutes.
Cur dicit paulus ap̄ls vas electiōis.
nampe quia vas legis: et scrip̄turay
scāy erat armatū. Pharisei stupent
in dñi doctrina. et mirant in petro et
iohāne quō legē scāy: cū lras nō di-
dicerāt. Quicqd tū alijs exercitatio et
cotidianā in lege meditatio tribuere
soler. illis hoc ipse scs suggerbat. Et
erant iuxta qd scrip̄t i docibiles deo.
Duodecim annos saluator iplēuāt.
et in templo sedēs. de q̄stionibz legis
interrogans: magis docet dū prudēt
interrogat. Nisi forte rusticiū p̄rū. rusti-
cum iohem didicim. quoy utiq; dicere
poterat. et si impiet. sermone: non nō
sciētia. Iohes rustic. piscator indod.
Et vnde illa vox obsecro: in p̄ncipio
erat verbū. et verbū erat apud deum.
et deus erat vbi. Logos grece. multa

significat. Nam et verbū est et ratio. et
sup̄mō: et causa vniuersūq; rei. p
quā singula que subsistūt: que vni-
uersa ite intelligim. in xp̄o. **Cap v.**

Hoc doctus plato nesciuit. hoc de-
mosthenes eloquens ignorauit.
Petrus inquit sapiētiā sapiendū: et
prudētia prudētū reprobato. Vera
sapiētia p̄cedit falsā sapiām: et quāq;
stulticiā p̄dicatōnis in cruce sic: tamē
paulus sapiām loquit inter p̄dicos.
Sapiām autē nō feci scī. q̄ destruit.
nec p̄cipi: sed loquit dī sapiām in
misterio absconditā: quā p̄dici nūc
deus ante secula. Dī sapiētia. xp̄s est.
Xp̄s m̄ dei virtus et dī sapiētia. Hec
sapiētia in misterio abscondita est. de
qua et noni psalmi titulus p̄notatur.
pro oculis filij: in quo sunt omnes
thesauri sapiēcie et sciēcie dī absconditi.
Et qui i misterio abscondit. erat. p̄dici-
natus est ante scā: p̄diciat. autē
et p̄cipiat. in lege et p̄phetis. Vnde
et p̄phē appellabatur videntes: quia
videbant eū quē ceteri non videbant.
Abraham vidit diē eius. et letat. est.
P̄p̄bāt tū eszechiel: qui p̄lo p̄cōri
claus erat. Reuelā inq; dauid oculos
meos: et considerabo mirabilia de lege
tua. Itē tū spūalis est: et reuelatōne
opus ē ut intelligat: ac reuelata facie
dī glām contemplant. Liber in ap̄ca-
lypsi septem sigillis signatus ostendit:
quā si dedis hominī scā lras ut
legat: respondebit tibi. Non possum.
Signat. ē tū. Quātū hodie putat se
nosse lras: tenet signatum librū. nec
aperire possunt. nisi ille reuelat qui h̄
claus dauid: qui aperit et nō clau-
dit: claudet et nō aperit. In actibus

ap̄lor. scs eunuchus. imo sand. vir.
sic tū cū scā scriptura cognominat: cū
legē ysaiam p̄phetam. interrogas a
philippo. p̄phetam intelligis que legis:
respondit. Quō possum: nisi aliquis
me docuerit. Ego ut de me loqr inter-
net sandior. sū hoc eunuchus. nec studi-
osior: qui de ethiopia id ē de remotis
hūibz mūdi venit ad templū. reliquit
aulam regiam: et tamē amator legis
fuit diuine sciēcie. ut etiā in vehiculo
lras legē scāy. Et tamē cū librū tenet.
et vba dñi i cogitāōne cōper. lingua
voluerit. labijs p̄sonare: ignorabat
cum quē in libro nesciens venerabat.
Venit philipp. ostendit ei thesū: qui
clausus latet i lra. O mira doctoris
virtus. Eadem hora credidit eunuchus:
baptizatus fides et scs magister efficit
de discipulo plus in deserto fonte eccle-
się i aurato synagoge tēplo rexit. **v.**

Hec a me p̄stida sūt breuī: nec
enī eplaris āgustia euagari lo-
gius patiebatur: ut intelligeres. et in
scripturis sacris sine p̄iō et mōstrāre
sentia. nō posse ingredi. Taceo de gra-
maticis. rhetoricis. philosophis. geo-
metricis. dyalecticis. multis. astrono-
micis. astrologis. medicis. quoy scā
moralibz sacis vel vtilissima est: et in
tres partes scindit. i doctrinā. rationē.
et vsum. Ad minores artes veniā: et
que non tā lingua qd manu admini-
strant. Agricole. cauentarq; fabri me-
tallor. liquorūq; colores. lanarq; q;
fullones. et ceteri qui variā sup̄pellectilē
et vilia opuscula fabricāt: absq; docto-
re esse non possunt qd cupiūt. Quod
medicor est p̄uicūq; medicū: radant
fabrilis fabri. Sola scripturay ars ē:

quam sibi passim omnes vendicant. Scribitur in doctis poenata passim. Hanc garrula anus. hanc delirus senex. hanc sophista ubosus. hanc uniuersi presumunt. lacerant. docent. anteque discant. Alij abduco supercilio grandia uerba ruminantes. inter mulierculas de sacris litteris philosophant. Alij discunt prochi pudor a feminis. quod uiros doceant. et ne par hoc sit. quadam facilitate ubosus. in uo audada. edisserunt alijs. quod ipsi non intelligunt. Taceo de meis filiis: qui si forte ad scripturas sanctas post seculares litteras uenerint. et sermone exposito aures populi mulserint. quicquid dixerint. hoc legem dei putant. Nec scire dignantur quod propheta. quod apostoli senserint. sed ad sensum suum incongrua aptant testimonio: ipsi gratie sit. et non uiciorum suorum dicendi genus. de prauare sententias: et ad uoluntatem suam sacra scriptura trahi repugnant. Quasi non legimus omnicorona et uirgilio coronas: ac non sic etiam et maronem sine christo possumus dicere christum. quia scripsit iam redit et uirgo redeunt saturnia regna: iam noua progenies. celo deuicta alto. Et pream loquentem ad filium. Nate mee uires. mea magna portanda solus. Et post uita saluatoris in cruce. Talia perstabat memorans. fixusque manebat. Puercilia sunt hec. et circulatorum ludo filia. doce quod ignores: timo ut cum thomacho loquar: nec hoc ipse scire quod nescias. **viij.**

Uidelicet manifestissima est generis in qua de creatura mundi de reor. dio generis humani. de diuisione terre. de confusione linguarum et gentium usque ad exitum scribitur hebreorum. Patet quod uisus cum decem plagis: cum decalogo cum multis diuinisque preceptis. In principio est leuiticus

liber: in quo singula sacrificia in uoluntate pene syllabe et uerbes aaron et moyses ordo leuiticus. Spiritus celestis sacramenta. Numeri uero non ne totius arismetice et prophetie balaam et perdragraduay mansuorum per heremum misteria continent: de uisionem uero sed a lege et euangelice legis figuratio. nomine sic ea hec que priora sunt ut noua sunt omnia de ueracibus: huiusque moyses: huiusque penitenciarum: quibus quique ubique loqui se uelle apostoli in ecclesia gloriatur. Iob exemplar patientie quod non misteria suo sermone expleatur: prola incipit. ubi labitur pedestri timone finit: omnesque lege dyalectice. prolatione. assumptione. confirmatione. elutione definitur. Singula in eo uerba plena sunt sententiis: et ut de ceteris sileat. resurrectione corporis sic prophetarum: ut nullus de ea manifestus et ratur scriptur. Sed inuget redemptor meus uiuit: et in nouissimo die de ita resurgetur. Summe et rursus circundabor pelle mea. et in carne mea uidebo deum: que uisus sum ego ipse et oculi mei conspexerunt. Non alius. Reposita est hec spes mea in sinu meo. Veniam ad istum nomen: qui ipsum dominum non solum in gestis. uerum etiam in nomine perfert. Transiit iordanem. hostium regna subuertit: diuidit terram uideri populo: et per singulas urbes. uiculis. montes. flumina torrentes. atque continua. ecclesie celestisque iherusalem spiritualia regna descripte. In iudicio libro que principes populi. tor figure sunt. Ruch moabitum. Isaac replet uariationem dicentis: emite agnum domini dominatore terre: de petra desecit ad more filie syon. Samuel in hely mortuus et in occasione saul ueterem legem abolitam monstrat: porro in sadoch atque dauid

nouum sacerdotum nouumque impium sacramenta restat. Malachim id est tertius et quartus regum libri a salomone usque iechoniam et a ieroboam filio nabach usque ad osee qui dudus est in assyrios. regnum iuda et regnum describit israel. Si historia respiciat uba simplicia sunt: si in litteris sensum latentem insperet ecclesie pauca et hereticorum contra ecclesiam bella narrat. Duodecim prophete in unius voluminis angustias coartati multo aliud quam sonant in littera prefigurant. Osee rebro nominat effecit. lamaria. ioseph. iezrael. et uerum fornicari et fornicationis filios et adultera cubile clausa maritum in se sedere uiduam: et sub ueste lugubri mariti ad se reditu prestolari. Ioseph filius iacob describit terram duodecim tribuum. euca. bruchio. locusta. rubigine uastante sumpta: et post eilho non prius populi effusum in spiritu sancto super seruos dei et ancillas id est super cunctas uirginum modicum uocia: et effusum in renactio syon. Qui cunctas uirginum ab uno usque ad quindeni paulatim et per incrementa singulas duodecim gradum numerum effudit: qui in psalterio mystice denotat. Amos pastor et rusticus et rubor mora distinguens paucis ubi replicari non potest. Quis enim digne exprimat et ipsum iherusalem damasci et gaze cyri et ydumie et filiorum amon et moab et in septimo et octauo gradu iudee et israel. Hic loquitur ad uaccas pingues que sunt in samarie mouere: et ruituram domum maiorem minorem restat. Ipse cecit fidem locuste: et stantem domum super murum liti ut ad amicum: et uicini pomorum attrahunt supplicia precoribus et fame in frano fame panis. nec sciam aque

sed audiendi uerbum dei. Abdias qui interpretatur seruus domini pronat contra edom: et sanguinem fratris eius iacob semper emulsi hasta percutit spirituali. Ionas pulcherrima coluba naufragio suo passionem domini figurans. mundum ad penitentiam reuocat: et si non minime salutem gentibus nunciat. Micheas de moraschi coheres christi uastationem annunciat filie latonis: et obsidione ponit contra eam: quia maxilla percussit iudicis israel. Naum solator orbis incipit ciuitatem sanguinum: et post rationem illius loquitur: ecce super montes pedes euangelizantis et annunciantis parat. Abacuc ludator fortis et rigidus stat super custodiam suam: et fugit gradum super munitionem ut christum in cruce depleat. et dicat: operuit celos gloria eius. et laudis eius plena est terra: splendor eius ut lux erit. cornua in manibus eius: ibi abscondita est fortitudo eius. Sophonias speculator et archaionum domini cognitor. audit clamorem a porta piscium et euulatum a secunda: et contumeliam a collibus. Iudith quod uoluntate habitatoribus pile: quia contumit omnia populi chanaan. disyllabi sunt uniuersi qui in uoluntate erant argenti. Aggeus festinus et letus. qui seruauit in lacrimis ut in gaudio meret. restitutum templum edificat: desuper partem inducit loquens: adhuc unum modicum: et ego amouebo celum et terram et mare et aridam: et mouebo omnes gentes: et ueniet desideratus cunctis gentibus. Zacharias memor domini sui multiplex in prophetia istum uestibus sordidis induit. et lapidem oculorum septem. candelabrum aureum cum candelis lucernis que odore duas quosque oliuas a sinistris lampadis tenet. et

a deperitis: ut post equos rufos varios
nigros et albos: et dissipatas indrigas
et effraim: et equum de israhel pauperem
regem uaciuu: et puerum regem sedentem
super pullum filium asine singulis. Ma-
lachias aperit: et in hunc omnem prophetam: de
abiectione israel: et uocatione gentium: non
est michi aut uoluntas in uobis dicit
dominus exercituum: et munus non suscipiam de
manu uestra. Ab ortu tui solis usque
ad occasum magnus est nomen meum in
gentibus: et in omni loco sacrificatur: et
offertur nomini meo oblatio munda.
Masiam: iheroniam: ezechiel et daniel:
quis potest uel intelligere uel respondere:
quorum primus non prophetiam uidet michi
regere sed euangelium. Secundus uirga
muream: et ollam accendit a fide aqua
lonis: et pardum spoliatum suis colori-
bus: et quadruplem diuisis membris uedit
alphabetum. Tercius principia et fine
tantis habet obscuritatibus involuta:
ut apud hebreos ipse presens est: et ordo
generos ante annos triginta non le-
gantur. Quartus uero qui et ceterum
inter quatuor prophetas: temporis confusus:
et totius mundi philohistoria: lapide
precium de more sine manibus: et regna
omnia subiacent clauo timone punitur.
Dauid symonides noster: pindarus
et altheus flaccus: et catullus atque serenus:
et ipse lyra predicat: et in decacordo psal-
terio ab inferis excitat redurgere. Sa-
lomon pacificus: et amabilis domini more
corrigit: naturam docet: et etiam iugit et
et ipse: sanctus: nuptiarum dulce tantum epi-
thalamium. Hec in ecclesia typus prophetam
liberat de periculo: et interfecto amant
qui interpretatur iniquitas partes con-
uincit: et die celebrant mittere in posteros.

Parasipomenus liber instrumenti ueteris
epithome tantus ac talis est: ut absque
illo si quis sciam scripturas sibi uolu-
erit arrogare se ipsum irideat. Per sin-
gula quippe nomina indurata sunt: ubi
et premissis in regum libris tangunt histo-
rie: et innumerabiles replicat euangelij
questiones. Hecdras et nemias: adiu-
tor uidelicet et consolator a domino: in uno
uolumine artant: instaurant templum:
muros restitunt ciuitates: omnesque illa
turba prophetarum rediens in patriam: et descriptio
sacerdotum: leuitarum: istis: proleptorum: ac
per singulas familias: muros: et turrim
opa diuisa: aliud in coram preferunt:
aliud in medulla reuolunt. Ceteris me
scripturas amore rapit: et celsissime mo-
dum epistole: et tamen non impleto quod
uolui. Audiuimus tantum quod nosse quod
rupe delectant: ut et nos: et possimus dicere:
occupauit anima mea desiderare iustitia-
rationes tuas in omni tempore. Ceterum illud
socraticum implet in nobis. Hoc tantum
scio quod nescio. Tangam et nouum breuiter
testamentum. Mathaeus: marcus: lucas:
et iohannes: quadrigena domini: et unus: cherubin
quod interpretatur sciencie plenitudo per totum
corpus oculati sunt: sanctille amantur:
discuntur: fulgura: pedes habent redos:
et in sublime tendentes: terga perant
et ubique uolantia tenet se mutuo sibi:
et perplexi sunt: et quasi rota in rota uol-
untur: et pergit quodcumque eos facit ipsa
sancti producit. Paulus apostolus ad septem
scribit ecclesias: octaua enim ad hebreos
a plebis: et cetera numeris ponit. Thimo-
teum instruit: et erit: et philomena pro
fugiuo famulo deprecatur: super quo
melius tacere puto: quam pauca scribere.
Adus apostolorum: munda quidem uidentur.

sonare historiam: et nascantur ecclesie
infancia regis: sed si nouimus scriptore
eius lucam esse medicum: cuius laus est in
euangelio: animaduertimus pariter omnia
uiba illius anime languentis esse me-
dicinam. Iacobus: petrus: iohannes: iudas:
septem epistolas ediderunt tam multas
et lucidas: et breues pariter et longas:
breues in uerbis: longas in sententiis:
ut rarum sit qui non et rarum recusat legere.
Apocalypsis iohannis tot habet sacra-
menta quot uerba. Parum dixi: et pro
merito uolumus laus omnis interior est.
In uerbis singulis: multiplices latent
intelligende. Pro te frater karissime
inter hec uide ista meditari: nil aliud
nosse: nichilque aliud querere: nonne uide-
tur tibi iam hic in terris regni celestis
habitu cultus? Solo ut offendaris in
scripturis sanctis: simplicitate et quasi uilitate
uobis: que uel uideam interpretum uel de
inducta hic placeat sit: ut rusticam con-
onem facilius instrueret: et in una eademque
sententia aliter docet: aliter sentit in-
dodus. Non si tam perculans et hebes
ut hec me nosse pollicear: et eorum fructus
carpere in ita quorum radices in celo fixae
sunt: sed uelle facere: sedenti me prefere:
magistruu renuens comitem spondeo.
Petenti datur: pullanti aperit: querens
inuenit. Discam in terris: quorum sancta
nobis pleuerit in celo. Obuijs te ma-
nibus recipiam: et ut inepre aliquid ac
de emagore tumiditate effundat: quod
querens tecum scire conabor. **III.**

Habes hic amantissimum tui fratrem
haulebiu: qui litterarum tuarum michi
gratia duplicauit: referens honestate
morum tuorum: et amplitudinem seculi: fidem ami-
cicie: amorem christi. Nam prudentiam et

eloquij ueritatem etiam absque illo ipsa
epistola pretebat. Festina queso te: et
hecena salo nauide funem magis pre-
stinde quam solue. Nemo renuciatur? se-
culo bene potest uendere: que et amplius
ut uenderet. Quicquid in sumptibus de
tuo ruleris: pro lucro computa. Anni-
qui didici. Auaro deest ea quod habet:
et quod non habet. Credam totum mundus
diuicias? Inuidelis autem etiam obulo
indiget. Sic uiuam? quasi nil habentes
et omnia possidentes. Vidus atque uelut
diuicie christianorum. Si habes in potestate
rem tuam uende: si non habes proice.
Tollam tunicam: et pallium relinquendum
est. Nisi scilicet tu semper recastinas et
dicam de die trahes caute et pedereprim
tuas possessiones uendideris: non
habes christus unde alar pauperes suos.
Totum deo redit: qui se obrulit. Aposto-
li tantum nauem et rema reliquerunt: ui-
dua duo ita mittere in gazophilacium:
et preteritur credi diuicias. Facile depernit
omnia: qui se semper cogitat esse mortuum.

Incipit prologus in pentateuchum moysi

Dilecti mei desideratas
accepi litteras: qui quodam
plagio futurorum: cum daniel
le fortius est nomen: obse-
ratis ut tranllatu in latinam linguam de
hebreo sermone pentateuchum nostrorum
auribus tradere. Periculosum opus certe:
et obreatacor meorum: lacrimis patens:
qui me alserit in septuaginta interpretum
sigillatione: noua pro ueteribus rudere:
ita ingenium quasi uinum perantes: cum ego
sepissime restat? sum me pro uili porci-
one in tabernaculo dei offerre quam possim:
nec opes alterius aliorum paupertate fedari.
Quod ut auderem origenis me studiū

procuravit: qui edidit: anque tilla-
tionē theodori omis misit. altero
obelo id est stella et veru omne opus
distingues. dū aut illucet facit que
mū? ante fuerat: aut supflua queq;
ingulat: et confodit: et maxime q; evā-
gelistas: et aplos audoras pmulga-
vit. In quib? mltis de veteri testamēto
legim? que i vris codicib? nō habent:
ut ē illud: q; egippro vocavi filiū meū:
et qm nazaren? vocabit: et videbit in
quē cōpūctū: et flumina de ventre ei?
fluunt aque vitę: et que nec oēs vidit
nec auris audiuit nec in cor hominis
ascendit que pparavit diligētib? se: et
mlta alia que pprū lincagina deside-
rant. Interrogemus ergo eos ubi hec
scripta sunt: et cū dicere non poterit:
de libris hebraicis proferam? primū
testimoniū ē in oser: scdm i ysaia: scū
in zacharia: qm in puchib? quinquē
eque i ysaia: q; mlti ignorātes apocri-
fay desiramenta sedant: et hiberas ve-
nias libris autentis pferit. Causas
erroris nō est meū reponē. Iudei pru-
denti factū dicit esse cōsilio: ne prolo-
meus uni? dei cultor etiā apud hebreos
duplice divinitate cōphenderet: qd
maxime idcirco fadēbat quia in pla-
tonis dogma cadere videbat. Deniq;
ubiūq; sacratū aliqd scriptura testat
de patre et filio: et spūitu scō aut aliter
interpretat hū aut omīno tacuerūt: ut
et regi sacillaret: et archaniū fidei nō
vulgaret. Et nescio quis pū? audor
septuagintas cellulas alexandrie men-
dacio suo replevit: quib? diviti eadē
scripturarent: cū aristus eiusdē prolo-
mei yperaspites: et nō mltis post tampe
iosephus nichil tale retulerit: sed in

una basilica congregatos concussisse
scribant non pphasse. Aliud ē enī esse
vatan: aliud ē esse interpretan. Ibi sps
ventura pōnit: hic erudido: et vob? co-
pia ea que intelligit tūstet. Nisi forte
putād? ē nulli? economicū xenoctōis
et platois piragorā et demosten? pph-
sionē afflat? rethorico spū tūstulisse.
Aut aliter de eisdem libris per septua-
ginta interpretes: aliter p aplos sps scs
testimonia requir: ut q; illi tacuerūt hū
scriptū esse mentū sint. Quid igitur?
damnam? veteres? Minime: sed post
pōr studia in domo dñi qd possum?
laboram? Illi interpretat hū ante ad-
ventū xpi: et qd nescierunt dubijs pru-
lerūt sententijs: nos post passionē ei?
nō tam pphetiā q; historiā scribim?
Aliter enī audita: alit vīsa narrant.
Nō meli? intelligim? meli? et pferim?
Audi igit emule: obsecratore ausculta.
Non damno non reprehendo septua-
ginta: sed ostender cūdis illis aplos
pfero. Per istos os michi xps sonat
quos ante pphetas inter spūituaia
carissimata positos lego: i qb? vltimū
pate gradū interpretes tenet. Quid suo
re torqris: qd impior? aios dēta me
dūtas? Sicubi in cōsillatōne ubi vide-
or errare interroga hebreos: divitay
verbū mgtos dūle. Nō illi habēt de
xpo cū codices nō habent. Aliud ē si
dēta se postea ab aplos usurpata testi-
monia pbaueit: et emendatōra hū re-
anplaria latina: q; greca: greca q; he-
braea. Voz hec dē iudeos. Nūc re pētor
desideri hāuillit: ut quia me tantū op?
libre fecit: et a geueli egordū cap. oō-
nib? iures: q; possi eorē spū quo scpi
hū libri in latinū eos tūstere hmonē.

GENESI

Incipit liber genesis que nos genestim

In principio creavit deus celū et terram. Terra autem erat inanis et vacua: et tenebre erāt sup facie abyssi: et sps dñi ferebat sup aquas. Dixitq; deus. Fiat lux. Et facta ē lux. Et vidit deus lucem q; esset bona: et divisit lucē a tenebris: appellavitq; lucem diem: et tenebras nodum. Factūq; est vespere et mane dies unus. Dixit q; deus. Fiat firmamentū in medio aquay: et divi- dat aquas ab aquis. Et fecit deus fir- mamentū: divisitq; aquas que erāt sub firmamento ab hys q; erant sup firmamentū: et factū ē ita. Vocavitq; deus firmamentū celū: et factū ē vespere et mane dies secundus. Dixit vero deus. Congregat aquę que sub celo sūt in locū unū: et appareat arida. Et factū ē ita. Et vocavit deus aridam terram: congregatō nescq; aquay appellavit maria. Et vidit deus q; esset bonū: et ait. Germinet terra herbā viuentem et facientē semen: et lignū pomif: facies fructū iuxta genus suū: cūq; semen in semetipso sit sup terrā. Et factū ē ita. Et protulit terra herbā viuantē et facientē semen iuxta genus suū: lignūq; facies fructū et habēs unūq; semen scdm speciem suā. Et vidit deus q; esset bonū: et factū est vespere et mane dies tertius. Dixitq; autē deus. Fiant luminaria in firmamento celi: et dividāt diem ac nodum: et sint in signa et tempora et dies et annos: ut luceat in firmamento celi et illuminet terrā. Et factū ē ita. Fecitq; deus duo luminaria magna: luminare maius ut pelleret diē et luminare min? ut pelleret nodū et stellas: et posuit eas in firmamento celi ut lucerent sup terrā: et

pellerent diē ac nodū: et dividerent lucē ac tenebras. Et vidit de? q; esset bonū: et factū ē vespere et mane dies quartus. Dixit etiā de?. Producat aque reptile anime viuentis et volatile super terrā: sub firmamento celi. Creavitq; deus cete grandia: et omne aiam viuentē atq; notabile quā pduxerāt aque i specie? suas: et omne volatile scdm gen? suū. Et vidit deus q; esset bonū: benedixitq; eis dicens. Crescite et multiplicamini: et replete aquas maris: avelq; multipli- cent sup terrā. Et factū ē vespere et mane dies quintus. Dixit quoq; deus. Pro- ducat terra aiam viuentē in genere suo: iumenta et reptilia: et bestias terre scdm species suas. Factūq; ē ita. Et fecit de? bestias terre iuxta species suas: iumen- ta et omne reptile terre i genere suo. Et vidit deus q; esset bonū: et ait. Facia- mus hominem ad ymaginē et similitudinē nostrā: et presit piscib? maris: et vola- tilib? celi: et bestijs uniuersay terre: omīq; reptili qd mouetur i terra. Et creavit deus hominem ad ymaginē et similitudinē suā: ad ymaginē dñi creavit illū: ma- sculū et feminā creavit eos. Benedixit- q; illis deus: et ait. Crescite et multiplica- mini et replete terrā: et sibiāte eā: et dñi- mini piscib? maris: et volatilib? celi: et uniuersis animantib? que mouent sup terrā. Dixitq; de?. Ecce dedi vobis omne herbā afferentē semen sup terrā: et uniuersa ligna que hūc in semetipsis semenē genis suū: ut sint vobis i escā et cunctis aiamib? terre: omīq; voluci celi et uniuersis q; mouetur in terra: et i quib? est anima viuentis: ut habeāt ad vescendū. Et factū est ita. Viditq; deus cuncta que fecerat: et erat valde bona.

ut venia merer. Ecce facis me hodie
a facie terre: et a facie tua abscondar.
et ero vagus et p[er]fugus i[n] terra. Omnis
igitur qui inuenit me occidet me. Dixit
q[ue] d[omi]n[u]s. Nequaquam ita fiet sed omnis
qui occiderit caym septupl[u]m punietur.
Posuim[us] d[omi]n[u]s in caym signu[m] ut non
interficere e[um] omnes qui inuenissent e[um].
Egressusq[ue] caym a facie d[omi]ni habitauit
profugus i[n] terra ad orientale[m] plagam
eden. Cognouit autem caym uxore[m] sua[m]:
que[m] concepit et peperit enoch. Et edifica-
uit ciuitate[m] et vocauit nomen eius eg-
noie filij sui enoch. Porro enoch ge-
nuit yrad. Et yrad genuit mauiael. et
mauiael genuit mathusael. Et mathu-
sael genuit lamech. Qui accepit duas
uxores. Nomen vni ada. et nomen alteri
sella. Genuitq[ue] ada isahel qui fuit pa-
ter habitanciu[m] i[n] tentorijs. atq[ue] pastor.
et nomen fratris eius tubal. Ipse fuit
pater canenciu[m] cythara et organo. Be-
lla quoq[ue] genuit tubalcayn qui fuit
malleator. et faber in cuncta op[er]a eris et
ferri. Soror vero tubalcayn noemima.
Dixitq[ue] lamech uxoribus suis ade et
selle. Audite vocem meam uxores lamech.
auditeare timore[m] meum. Quia occidi vi-
rum i[n] vuln[us] meum et adolecentem i[n] luo-
ran meum. Septupl[u]m vltio dabit de ca-
ym de lamech vero septuagies septies.
Cognouit quoq[ue] adhuc adam uxore[m]
sua[m] et peperit filiu[m] vocauitq[ue] nomen ei[us]
seth dices. Posuit michi de[us] san[ctu]m ali-
ud p[er] abel que[m] occidit caym. Sed et seth
natus est filius que[m] vocauit enos. Ipse
cepit inuocare nomen domini. **U**

Hic est liber generationis adam.
in die qua creauit deus hominem.
Ad similitudine[m] dei fecit illu[m]: masculu[m] et
femina[m] creauit eos. et benedixit illis: et
vocauit nomen eor[um] adam in die qua

creati sunt. Vixit autem ada centumigin-
ta annis. et genuit filiu[m] ad ymaginē
et similitudine[m] sua[m] vocauitq[ue] nomen
eius seth. Et facti sunt dies ada postq[ue]
genuit seth odtingenti annis: genuitq[ue]
filios et filias. Et factu[m] est omne temp[us]
q[uo]d vixit adam anni nongentumigin-
ta et mortuus est. Vixit quoq[ue] seth centu[m]
quinque annis. et genuit enos. Vixitq[ue]
seth postq[ue] genuit enos odtingentis
septem annis. genuitq[ue] filios et filias.
Et facti sunt omnes dies seth nongen-
toy duodeci annor[um]: et mortuus ē. Vixit
vero enos nonaginta annis et genuit
caynan. Post cui[us] ortu[m] vixit odtingen-
tisquindecim annis. et genuit filios et
filias. Factiq[ue] sunt omnes dies eno
nongentique annis. et mortuus est.
Vixit quoq[ue] caynan septuaginta annis.
et genuit malalehel. Et vixit caynan
postq[ue] genuit malalehel odtingentisq[ue]
dragica annis. genuitq[ue] filios et filias.
Et facti sunt omnes dies caynan no-
gentidecim annis. et mortuus ē. Vixit
autem malalehel sexagintaquinque annis.
et genuit iared. Et vixit malalehel post-
q[ue] genuit iared odtingentissexaginta
annis. et genuit filios et filias. Et facti
sunt omnes dies malalehel odtingen-
tinonagintaquinque anni et mortuus est.
Vixit iared centissexaginta duob[us]
annis. et genuit enoch. Et vixit iared
postq[ue] genuit enoch odtingentis annis.
et genuit filios et filias. Et facti sunt
omnes dies iared nongentissexaginta
duo anni. et mortuus ē. Porro enoch
vixit sexagintaquinque annis. et genuit
mathusael. Et ambulauit enoch cum
deo. Et vixit enoch postq[ue] genuit ma-
thusael centis annis. et genuit fi-
lios et filias. Et facti sunt omnes dies
enoch centissexagintaquinque anni.

ambulauitq[ue] cum deo et non apparuit.
quia tulit eum d[omi]n[u]s. Vixit quoq[ue] ma-
thusael centis odtingentis septē annis.
et genuit lamech. Et vixit mathusael
postq[ue] genuit lamech septingentis od-
ginginta duob[us] annis. et genuit filios et
filias. Et facti sunt omnes dies mathu-
sael nongentissexaginta nouē anni. et
mortuus ē. Vixit autem lamech centis
odginginta duob[us] annis et genuit filiu[m]:
vocauitq[ue] nomen ei[us] noe dicens. Ipse
consolabit nos ab opibus et laboribus
manuum nostrar[um] i[n] terra. cui maledixit
dominus. Vixitq[ue] lamech postq[ue] genuit
noe quingentis nonagintaquinque annis.
et genuit filios et filias. Et facti sunt
omnes dies lamech septingentis septua-
ginta septem anni. et mortuus ē. Noe
vero cum quingentor[um] esset annor[um] ge-
nuit sem et cham et iaphet. **U**

Quoniam repleuerat homines multi-
plicari sup[er] terram. et filias p[re]-
stiterat. Videntes filij dei filias h[om]inu[m] q[uo]d
essent pulchre. acceperunt sibi uxores ex
omnib[us] quas elegerat. Dixitq[ue] deus.
Non permanebit spiritus meus in h[om]i-
ne in eternu[m] quia caro ē. Eruntq[ue] dies illi
centviginti annor[um]. Gigantes autem
erant sup[er] terram i[n] diebus illis. Postq[ue] eni[m]
ingressi sunt filij dei ad filias h[om]inu[m]
illeq[ue] genuerunt isti sunt gigantes a seculo
viri famosi. Videns autem de[us] q[uo]d multa
malicia h[om]inu[m] esset i[n] terra. et cuncta cogi-
tatio cordis intenta esset ad malum
omni q[ue] penituit e[um] q[uo]d h[om]inu[m] fecisset
i[n] terra. Et p[re]uens in futurum. et radus
dolore cordis interinsec[us]: delebo i[n]ge-
ntiu[m] que[m] creavi a facie terre. ab h[om]i-
nib[us] ad a[n]i[m]as. a reptili usq[ue] ad vo-
lucres celi. Peruenit enim me fecisse eo[s].
Noe vero inuenit gratia[m] coram d[omi]no.
Ipe sunt generationes noe. Noe vir

iustus atq[ue] p[er]fect[us] fuit i[n] generationib[us]
suis: cum deo ambulauit. et genuit tres
filios. sem. cham. et iaphet. Corrupta
est autem terra corā d[omi]no. et repleta ē ini-
quitate. Cumq[ue] vidisset deus terrā esse
corruptā. o[mn]is quippe caro corruerat
via sua sup[er] terrā. Dixit ad noe. Finis
uniu[er]se carnis venit corā me. Repleta
ē terra iniquitate a facie eor[um]: et ego dis-
p[er]dam eos cum terra. Fac tibi archam de
lignis leuigatis. Mansu[m]tulas in
archa facies: et bitumē linies i[n]terius.
et exterius. et sic facies eā. Trecentor[um]
cubito[rum] erit longitudo archę. quinqu-
aginta cubito[rum] latitudo. et triginta cu-
bito[rum] altitudo illius. Fenestra i[n] archa
facies. et i[n] cubito d[omi]nabis sūmitate[m]
eius. Ostiu[m] autem archę ponet ex latere
dorsum. Lenacula et i[n]teroga facies i[n]
ea. Ecce ego adducā aq[ua]s diluuij sup[er]
terrā ut interficiā omne[m] carnē i[n] qua
sp[iritu]s vite est subter celu[m]. et uniu[er]sa que
i[n] terra sūt consument[ur]. Ponāq[ue] fedus
meum tecu[m]. et ingredieris archā tu et
filij tui. uxore[m] tua[m] et uxores filio[rum] tuo[rum]
tecum: et ex cunctis a[n]i[m]antib[us] uniu[er]se
carnis bina induces i[n] archā ut viuāt
tecū masculini sexus et feminini. De vo-
lucib[us] iuxta genus suu[m] et de iumentis
i[n] genere suo. et ex omni reptili terre. sed i[n]
gen[er]e suo. bina de omnib[us] ingredientib[us]
tecū. ut possint viuere. Tolles igit[ur] tecū
ex omnib[us] etis que[m] mandu[m] possunt.
et compe[n]sabis apud te. et erunt tam
tibi q[uam] illis i[n] escam. Fecit igit[ur] noe
omnia que p[re]cepit illi deus. **U**

Dixitq[ue] d[omi]n[u]s ad e[um]. Ingredere tu et
omnis domus tua i[n] archā. Te-
nent vidi iustū corā me i[n] generatione
hac. Ex omnib[us] a[n]i[m]antibus mundis
tolles septena et septena. masculinum et
feminā. de a[n]i[m]antibus vero i[n]mūdis

duo et duo. masculū et feminā: sed et de volatilibus reli septena et septena. masculū et feminā. ut salueretur semen sup faciem uniuersę terre. Adhuc enī et post dies septē ego pluam sup terrā quadraginta diebus et quadraginta noctibus: et delebo omnē substantiā quā feci de sup facie terre. Fecit ergo noe oīa q̄ mandauerat ei dñs. Erantq; septē annos. q̄ndo diluuij aque inundaue- runt sup terrā. Et ingressus est noe et filij eius. uxor eius. et uxores filiorū ei⁹ cū eo in archam: ppter aquas diluuij. De aianibz q; inuidis et inuidis. et de volucibz et de omni qđ mouet sup terrā. duo et duo ingressi sunt ad noe in archā masculus et femina: sicut pce- perat dñs noe. Cumq; cūissent septē dies. aque diluuij inundaueūt sup terrā. anno secundissimo uite noe men- se scđo septimodecimo die mensis. rupi sunt omnes fontes abyssi magnę: et cattharade reli apertę sūt. et facta est plu- uia sup terrā q̄draginta diebus et q̄dra- ginta noctibus. In articulo diei illius ingressus est noe. et sem. et cham. et ia- phet filij eius. uxor illi⁹ et uxores filiorū eius cū eis i archā: ipi et omne animal scđm genus suū uniuersaq; inuenta in genere suo. et omne qđ mouet sup̄ terram in genere suo: cundūq; volaci- le scđm gen⁹ suū. Uniuersę aues om- nesq; volucres ingresse sunt ad noe i archā. bina et bina ex omni carne in qua erat spūs uite. Et que ingressę sūt. masculus et femina ex omni carne in- troierūt. sicut pceperat ei deus: et indu- sit eū dñs de foris. Fadūq; ē diluuiū quadraginta diebus sup terrā. et multi- plicate sunt aque: et deuauerūt archā in sublime a terra. uehement enī inun- dauerunt: et oīa repleuerūt in sup facie

terre. Porro archa ferebat sup aquas: et aque preualuerūt nimis sup terrā. opāq; sunt omnes montes exēsi sub uniuerso celo. Quindeci cubitis altior fuit aqua sup montes quos opueat. Consumptaq; est oīa caro q̄ mouebat sup terram: volucū aianū bestiarū. omīq; reptiliū que reptat sup terram. Uniuersę hoīes et cunda in quibz spi- raculū uite ē in terra. mortua sunt. Et deleuit de⁹ omne substantiā que erat sup terrā. ab hoīe usq; ad pecus. tam reptile qm volucres reli: et deleta sūt de terra. Remansit autē solus noe. et qui cū eo erāt i archa. Opinuētiq; aque terras centūquingenta diebus. **uij**

Recordat⁹ autē dñs noe cūdoq; aianū. et omniū inuētoz que erāt cū eo i archa. adduxit spūcū sup terrā: et inuēit sūt aque. et clausi sunt fontes abyssi et cattharade reli: et phibite sūt pluuię de celo. Reuersęq; sūt aque de terra. euntes et redeuntes: et reuertū- nui. post centūquingenta die⁹. Requite- uitq; archa mēse septio vicesimo septio die mensis sup montes armenie. At uēo aque ibant et decrescebāt usq; ad decimū mēse. Decimo enī mēse pma die mensis apparuerūt cacumia mon- tiū. Cūq; cūissent quadraginta die⁹. apertę noe fenestřę archę quā fecerat dimisit coruū: qui egressus ē. et nō re- rebatur donec succarent aque sup terrā. Emisit q; columbā post eū. ut videret si iam cessasset aque sup facie terre. Que cū non inuenisset ubi requiesceret pes eius. reuersa est ad eū in archā. Aque enī erāt sup uniuersā terrā. Exenditq; manu suā: et apprehensā iniecit i archā. Sepedatis autē ultra septē diebus alijs. rursum dimisit columbā ex archa. At illa uenit ad eū ad uespam: portans

ramū oliue virantibz folijs i ore suo. Intellegit ergo noe: qd cessasset aque sup̄ terrā. Sepedauitq; nichilomin⁹ septem alios dies. et emisit columbā: que non est reuersa ultra ad eū. Agit⁹ septēsimopmo anno primo mēse. prima die mensis inuēit sūt aque sup̄ terrā. Et apertę noe redit archę aspexit. uiditq; qd cessata esset sup̄ facie terre. Mēse scđo septimo et vicesi- mo die mensis arefacta ē terra. Locut⁹ est autē dñs ad noe dicens. Egrede de archa tu. et uxor tua. filij tu. et uxores filiorū tuorū tecū: cūda aiania que sūt apud te. et omni carne tam in volaci- libz q; in bestijs et uniuersis reptilibz que reptant sup̄ terrā. euectū: et egre- dimini sup̄ terrā. Cessate et multipli- camini sup eam. Egressus ē ergo noe et filij eius. et uxor illi⁹ et uxores filiorū eius cū eis: et oīa aiania. inuenta et reptilia que reptant sup̄ terrā. scđm genus suū. egressę sunt de archa. Edi- ficauit autē noe altare dñō: et tollens de cunctis pecoribz et volucibz mūdij. obtulit holocausta sup altare. Vdo- ratusq; est dñs odore suauitatis: et ait ad eū. Nequaquā ultra maledicam ite propter spēs. Sensus enī et cogitacō humani cordis in malū prona sunt ab adoleſcentia sua. Non igitur ultra percutiā omnem animam uiuentem sicut feci cūdis diebz. terre sanantis. et mellis. frugis et estus. et flus. et hieup⁹. noe et dies non requiescent. **uij**

Benedixitq; deus noe et filijs eius. et dixit ad eos. Cessate et multipli- camini et replete terrā. et terror uester ac tremor sit sup cūda aialia terre. et sup omnes volucres reli cū uniuersis que mouent sup̄ terrā. Omnes pices ma- ris: manu uestre traditi sūt. et omne

qđ mouetur et uiuēt. erit uobis i cibū. Quasi olera uirantia tradidi uobis omnia: recepto qd carnē cū sanguine non comedetis. Sanguinē enī aīarū. requirā de manu cūdarū bestiarū. et de manu homīis. De manu uiri et de manu fēis ei⁹ requirā omnē aīam homīis. Quicūq; effuderit humanū sanguinē. fundetur sanguis illi⁹. Ad ymaginē dei quippe factus est homo. Vos autē cessate et multiplicamini. et ingredimini sup̄ terrā et implete eam. Hec q; dixit deus ad noe. et ad filios ei⁹ cum eo. Ecce ego statuā padū meū uobiscū. et cū semē uestro post uos. et ad omnē aīam uiuentē qđ est uobiscū. tam i volucibz q; in inuentis et pecu- dibz terre. cundūq; que egressę sunt de archa. et uniuersis bestijs terre. Statuā padū meū uobiscū. et nequaquā ultra interficiet oīa caro ab aquis diluuij. neq; erit deinceps diluuiū dissipans omnem terram. Dixitq; deus. Hec est signū federis qđ do inter me et uos. et ad omnē aīam uiuentē que ē uobiscū in generationes sempiternas. Arcum meū ponā in nubibz reli et erit signū federis inter me et terrā. Cūq; obduerō nubibus relū. apparebit arcus meus in nubibz. et recordabor federis mei qđ pepigi uobiscū. et cū omni anima ui- uente que carnē uerget. et non erunt ultra aque diluuij ad delendā uniuersā carnem. Erig⁹ arcus meus i nubibz. et uidebo illū et recordabor federis san- pitermi: qđ padū est inter deū et omnē aīam uiuentē uniuersę carnis que est sup̄ terram. Dixitq; dñs ad noe. Hec est signū federis qđ constitui inter me et omnē carnem sup̄ terrā. Erant ergo filij noe qui egressi sunt de archa. sem. et iaphet. Porro cham ipse est

pater chanaan. Tres isti sunt filii noe.
et ab hijs dissensum est omne genus
hominum super universam terram. Epique noe
vir agricola egredere terram et plantavit
vineam. Biberuntque vinum inebriati sunt.
Et nudatus iacuit in tabernaculo suo.
Quod cum vidisset cham pater chanaan
verenda pris sui esse nudata: nudavit
duobus fratribus suis foris. At vero sem
et iaphet pallium imposuerunt humeris
suis et incedentes retrorsum operuerunt
verenda pris. Factique eorum auerse erant
et patris virilia non viderunt. Eungulae
autem noe ex vino cum didicisset se fecerat
ei filius suus iunior ait. Maledictus
chanaan pater. Servus servorum erit fra-
tribus suis. Dixitque. Benedictus dominus
deus sem. sit chanaan servus eius. Dila-
ter deus iaphet et habitet in tabernaculis
sem. filiusque chanaan servus eius. Vixit
autem noe post diluvium: recessus quin-
quaginta annis et impleti sunt omnes
dies eius non generans quinquaginta
annos et mortuus est. **Capitulum 10**
Hec sunt generationes filiorum noe.
sem. chanaan et iaphet. Nati sunt ei
filii post diluvium. Filii iaphet. gomer
et magog et madai et iavan et tubal
et moloch et tyras. Porro filii gomer
assenez et riphath et thogorma. Filii
autem iavan. helya et tharchis. rechim
et dodanin. Ab hijs divise sunt insule
gentium in regionibus suis. unusquisque
secundum linguam suam et familias suas in
nationibus suis. Filii autem cham. chus
et mefram et phuth et chanaan. Filii
autem chus. saba. ciula et sabacha et re-
gina et labachata. Filii regina. saba et
dadan. Porro chus genuit neuroth.
Ipse cepit esse potens in terra et erat ro-
bustus venator coram domino. Ab hoc
regit puerum. Quasi neuroth robustus

venator coram domino. Fuit autem
principium regni eius babilon et arach
et archach et calanur in terra semnaar.
De terra illa egressus est assur et edifica-
vit niniven et plateas civitatis et chale.
Kelen quoque inter niniven et chale. Hec est
civitas magna. At vero mefram ge-
nuit ludim et anamin et laabim et
neprum et pherush et tellum. De quibus
egressi sunt philistim et capcurim. Cha-
naan autem genuit sydonem primogenitum
suum et theu et rebuseu et amorreu et ge-
gesum et eucum et arachem et neum et
aradum. samarichem et amathem. Et per
hos dissensum sunt populi chanaanorum.
Factique sunt termini chanaan venien-
tibus a sydone ieraram usque gazam.
donec ingreditur iordanem et gomor-
ram et ad amaram et seboim usque iasa
et iela. Hijs sunt filii cham in cognationi-
bus et linguis et generationibus et tribus
et gentibus suis. De sem quoque nati sunt
pres omni filiorum heber. scilicet iaphet
maior. Filii sem. belam et assur et ar-
phaxat. lud et aram. Filii aram. hus
et hul et gether et mes. At vero arpha-
xat genuit sale. de quo ortus est heber.
Nati sunt heber filii duo. Nomen
vni phaleg. eo quod in diebus eius divisa
sit terra et nomen fratri eius iedan. Qui
iedan. genuit emodad et saleph et
asarmoth. iare et aduram et iazal et
deda et hebal et abimahel. saba et io-
phir et ciula et iotab. Omnes isti filii
iedan. Et facta est habitatio eorum de me-
ssa per gentes usque sephar montem orien-
talem. Isti sunt filii sem secundum cognati-
ones et linguas et regiones in genti-
bus suis. Hec familie noe iuxta populum
et nationes suas ab hijs divise sunt.
Egentes in terra post diluvium. **11**
erat autem terra labij unius et emonim

corudem. Lingue proficerent de ori-
ent. invenerunt campum in terra semna-
ar et habitaverunt in eo. Dixitque aliter
ad proximum suum. Venite faciamus
lathes et roquam? eos igitur. Habue-
runtque lathes pro saxis et bitumen p-
cimentis et dixerunt. Venite faciamus
nobis civitatem et turrem cuius culmen p-
tingat usque ad celum et celebremus nomen
nostrum antequam dividamur in universas
terras. Descendit autem dominus ut videret
civitatem et turram quam edificabant filii
adam et dixit. Ecce unus est populus et
unum est labium omnibus. Epeque hoc
factum est: nec desistat a cogitationibus suis
donec eas opere compleant. Venite igitur
descendamus et confundamus ibi linguam
eorum ut non audiat unusquisque vocem
proximi sui. Atque ita divisit eos dominus
ex illo loco in universas terras et ressa-
verunt edificare civitatem. Et idcirco vo-
caturum est nomen loci illius babel quia
ibi confusum est labium universae terre. Et
inde dispersit eos dominus super faciem totius
regionis. Hec sunt generationes sem.
Sem erat centum annorum quando genuit
arphaxat. biennio post diluvium. Vixit
que sem postquam genuit arphaxat quingen-
tis annis et genuit filios et filias. Por-
ro arphaxat vixit trigintaquinque annis
et genuit sale. Vixitque arphaxat postquam
genuit sale recessus et tribus annis et
genuit heber. Vixitque sale postquam genuit
heber quadringentis et tribus annis et
genuit filios et filias. Vixit autem heber
trigintaquinque annis et genuit phalech.
Et vixit heber postquam genuit phalech
quadringentis triginta annis et genuit
filios et filias. Vixit quoque phalech tri-
ginta annis et genuit rei. Vixitque pha-
lech postquam genuit rei ducentis novem
annis et genuit filios et filias. Vixit

autem rei trigintaquinque annis et ge-
nuit saruch. Vixitque rei postquam genuit
saruch ducentis septem annis et genuit
filios et filias. Vixit autem saruch tri-
ginta annis et genuit nachor. Vixit
que saruch postquam genuit nachor ducentis
annis et genuit filios et filias. Vixit
autem nachor viginti novem annis
et genuit thare. Vixit nachor postquam
genuit thare centumdecem et novem annis
et genuit filios et filias. Vixitque thare
septuaginta annis et genuit abram
et nachor et aram. Hec sunt autem gene-
rationes thare. Thare genuit abram
nachor et aram. Porro aram genuit
loth. Mortuusque est aram ante thare
primum suum in terra natiuitatis sue in hure
chaldeorum. Duxerunt autem abra et nachor
uxores. Nomen uxoris abram. sarai.
Et nomen uxoris nachor. melcha filia
aram pris melche et pris ielche. Erat
autem sarai sterilis nec habebat filios.
Tulit itaque thare abram filium suum et
loth filium aram filium filii sui et sarai
uxorem suam uxorem abra filii sui et eduxit
eos de hure chaldeorum ut irent in terram
chanaan. Vereruntque usque haram et
habitaverunt ibi. Et facti sunt dies thare
ducentis quinque annorum et mortuus est in haram.
Dixit autem dominus ad abram. **12**
Egredere de terra et de cognatio-
ne tua et de domo pris tui et veni in
terram quam monstravero tibi. Faciamque
te in gentem magnam et benedicam tibi
et magnificabo nomen tuum et omnes bene-
dictus. Benedicam benedictis tibi
et maledicam maledictis tibi. atque
in te benedicent universae cognationes
terre. Egressus est itaque abram sicut
praeparat ei dominus et iuit cum eo loth. Sepu-
agintaquinque annos erat abram cum
egressus esset de haram. Tulitque sarai uxorem

suā. et loth filii sūi sū. vniuersamq;
substantiā quā possederāt. et animas
quas fecerant in harām. et egressi sunt
ut irent i terrā chanaan. Cumq; ven-
issent i eā. pertransiuit abram terrā usq;
ad locū sychan. et usq; ad conuallē
illustrem. Chananeus autē tunc erat
in terra. Apparuit autē dñs abram. et
dixit ei. Scitū tuū dabo terrā hanc.
Qui edificauit ibi altare domino qui
apparuerat ei. et inuocauit ibi nomē
eius. Et inde transgrediēs ad montē
qui erat contra orientē betel. et tendit
ibi tabernaculū suū. ab oriente habēs
betel. et ab oriente hay. Edificauit q;
ibi altare dñs. et inuocauit nomē ei.
Percepitq; abram uadis. et ultra pgre-
diēs ad meridie. Facta ē autē fames
in terra. Descenditq; abram in egiptū
ut pegrinaret ibi. Preualuerat enī fa-
mes in terra. Cumq; ppe esset ut ingre-
deretur egiptū. dixit sarai uxori suē.
Noui q; pulchra sis mulier. et qd cū
viderit egipti. didici sūt. q; uxor illi
est. et interficiet me. et te resuabūt. Dicit
ego obsecro te. q; soror mea sis. ut bene
sit michi. ppter te et uiuat anima mea
ob gratiā tuā. Cū itaq; ingressus esset
abram egiptū. uidit egipti mulierē q;
esset pulchra nimis. Et munda uenerūt
principes pharaon. et laudauerūt eā
apud illū. Et silara ē mulier i domū
pharaonis. abram uero bene uisus fuit
propt̄ illā. Fuerūtq; ei oues. et boues.
et asini. et serui. et famule. et asine et ca-
meli. Flagellauit autē dñs pharaonē
plagis maximis. et domū ei. ppter sarai
uxorem abram. Vocauitq; pharao
abram. et dixit ei. Quid uiam ē hic qd
fecisti michi? Quare nō indicasti mi-
chi q; uxor tua esset? Quā obcausam
dixisti esse sororē tuā. ut tolleē michi

ram i uxore. Atcū igit̄ ecce comitē tua.
accipe eam. et uade. Precepitq; pharao
super abram uiris. et deduxerunt eum
et uxore ei. et oīa que habebat. **XXII**
Ascendit ergo abram de egipto.
Ipse et uxor eius. et omnia que
habebat. et loth cum eo. ad australem
plagam. Erat autē diues ualde i po-
tensione auri et argenti. Reuersusq; ē
ppter quo uenerat a meridie in betel.
usq; ad locū ubi prius fixerat taberna-
culum in betel. et hay. i loco altari
qd fecerat ppter. et inuocauit ibi nomē
dñi. Sed et loth qui erat cū abram. fu-
erunt greges quini et armenta. et taber-
nacula. nec poterat eos capere terra ut
habita reit simul. Erat quippe substan-
tia eorū multa. et nequibant habitare
coniuncti. Unde facta ē rixa inter pasto-
res gregū abram et loth. Et autē ppe
chananeus. et pherezus habitabāt i illa
terra. Dixit ergo abram ad loth. Ne
questo sic iurgii inter me et te. et inter
pastores meos et pastores tuos. frēs
enī sumus. Ecce uniuersa terra corā te
est. recede a me obsecro. Si ad sinistra
ieris. ego dexterā tenebo. si tu dexterā
elegisti. ego ad sinistra pegrā. Eleuauit
itaq; loth oculos. uidit omnē circa regi-
onem iordanis. que uniuersa irrigabat.
antrūq; subuenit dñs sodomam. et go-
moram. sicut paradisus dñi. et sicut
egiptus. uenientibus i legor. Elegitq; sibi
loth regionē circa iordanem. et recessit
ab oriente. Diuisusq; sūt alterum a fra-
tre suo. Abram habitauit i terra cha-
naan. loth uero morat̄ est in opidis
que erant circa iordanē. et habitauit
in sodomis. Homines autē sodomie
pssimi erāt. et pccōres corā dño nimis.
Dixitq; dñs ad abram. postq; diuisus ē
ab eo loth. Leua oculos tuos i directū

et uide a loco in quo nūc es. ad aquī-
lonem et meridiam. ad orientem et oc-
cidentem. Omne terrā quā conspicias.
tibi dabo. et semini tuo usq; in sempit̄-
num. Faciāq; sementi tuā sicut puluerē
terre. Si quis potest hominē numerare
puluerē terre. sementi q; tuū numerare
potest. Surge ergo. et pambula terrā.
in longitudine. et in latitudine suā. q̄a
tibi datur. sum eā. Mouens igit̄ calce-
manulū suū abram. uenit. et habitauit
iuxta conuallē mambre. que est in
hebron. Edificauitq; ibi altare dño.

Adū ē autē in illo tpe ut **XXIII**
amraphel rex semaar. et arioch
rex ponti. et rhodolamoz rex elami-
tay. et thadal rex gentiū. inirent bellū
contra basā regē sodomor. et contra beśā
regem gomorre. et contra semnaar regē
adame. et contra senaber regē seboyri.
contraq; regem bale. ipsa ē legor. Om-
nes hī conueniūt in uallē siluestri.
que nūc ē mare salis. Duodecim enī
annis seruiat̄ rhodolamoz. et trico-
decimo anno recessit ab eo. Igitur
quoddecimo anno. uenit rhodolamoz
et reges qui erant cum eo. et pūsserunt
raphaym in altaro. et carnaym. et
zuzim cum eis. et anim. in sabbē caria-
thaym. et thayros i montibz seyr. usq;
ad campēstia pharan. que ē in solitu-
dine. Reuersusq; sūt et uenerunt usq; ad
fontē mephar. ipsa ē rades. et pūsserūt
omne regionē amalechitay. et amor-
eorū qui habitabāt in asalsynthamar.
Et egressi sunt rex sodomor. et rex go-
morre. reges adame. et rex seboyri. nec
non et rex bale que ē legor. et direxerūt
ad eum contra eos i uallē siluestri. scilicet
aduersus rhodolamoz regē elami-
tay. et thadal regem gentiū. et amra-
phyl regē semnaar et arioch regē ponti.

quorū reges aduersus quinq;. Vallis
autē siluestris habebat puteos multos
bituminis. Itaq; rex sodomor. et rex
gomorre. reges ueterunt cecideruntq;
ibi. et qui remanserant. fugerunt ad
montē. Tulērūt autē omne substantiā
sodomor. et gomorreor. et abierunt.
Necnon et loth et substantiā ei. filiū
scilicet abram. qui habitabat i sodomis.
Et ecce unus qui euaserat. nūc autē
abram hebreo. qui habitabat i conuallē
mambre amorrei. fratris elchpl. et fr̄is
aner. Hī enī pepigerāt fedus cū abram.
Cū cū audisset abram. captū uidelicet
loth fratrem suū. numerauit expeditos
uernaculos suos. recensitosq; decem. et
psecutus est eos usq; dan. Et diuisis
locis inuit sup eos nocte. Percussitq;
eos et psecut̄ ē eos usq; soba. et pxi-
en q; est ad leuam damascl. Reduxitq;
omne substantiā. et loth frēm suū cū
substantiā illius. mulieres q; et pssim.
Egressus ē autē rex sodomor. et occursū
ei. postq; reuersus ē a rege rhodolamoz.
et regū qui cū eo erant. i uallē sabbē que
est uallis regis. At uero melchisedech
rex salan. pferens panē et uinū. Erat
enī sacerdos dei altissimi. benedixit ei.
et ait. Benedixit abram deo excelsō.
qui creauit celū et terrā. et benedixit deus
excelsus. quo pegrante hostes in mani-
bus tuis traditi sūt. et dedit ei decimas
ex omnibz. Dixit autem rex sodomor
ad abram. Da michi animas. cetera
tolle tibi. Qui rēdit ei. Leuo manum
meā ad dñm deū excelsū. possessorē
celi et terre. q; a filo subregnis usq; ad
corrigiā calige nō accipiā ex omnibz
q; tua sunt. ne dicas. ego dixi abram.
receptis hīs que comedērūt inuenies.
et paribus uirorū qui uenerunt mecum.

aner. elchol et mambre. isti accipient
partes suas. **Capitulum xv.**
His itaq; transactis. factus est ser-
mo dñi ad abram per visionē dicens.
Noli timere abram. ego p̄tor tuus
et merces tua magna nimis. Dixitq;
abram. Dñe deus qd dabis michi?
Ego uadam absq; liberis. et filius p-
curatoris domus meae. iste damascus
elyzer. Addiditq; abrahā. Michi autē
nō reddisti semē. et ecce uenaculus meus.
heres meus erit. Statimq; sermo dñi
factus est ad eū dicens. Non enī erit hic
heres tuus. sed qui egrediet de utero tuo.
ip̄m habebis herede. Eduxitq; eū foras.
et ait illi. Suspende celū. et numera stellas
si potes. Et dixit ei. Sic erit semen tuū.
Credidit abram dñō. et reputatū est illi
ad iusticiā. Dixitq; ad eū. Ego dñs q
eduxi te de hur thaldeo. ut darem tibi
terrā istā et possideres eam. At ille ait.
Dñe deus. unde scire possum q posside-
mus sim eā? Et respondit dñs. Su-
me inq; michi uaccā rēem et caprā
rēemā. et arietē annorū tuū. uerturan
q; et columbā. Qui tollēs uniuersa hec.
diuisit ea p mediū et utraq; pres ora
se. alit̄ insecus posuit. Aues autē non
diuisit. Descenderūq; uolucres super
cadauera et abigebat eas abrahā. Lūq;
sol occubere. paucorū iterit sup abram.
et h̄p̄tor magnus et tenebrosus inuasit
eū. Didūq; est ad eū. Scito p̄nosens.
q; pegrinū futurus sit semen tuū in terra
nō sua. et subiciant eos seruituti. et affli-
gent quadringētis ānis. Verū tamen
gentem cui seruituri sūt ego iudicabo.
et post hec egredientur cū magna sub-
stantia. Tu autē ibis ad prēs tuos in
pate sepultus in senectute bona. Gene-
ratione autem quarta reuertetur hic.
Nec dñi tui complete sunt iniquitates.

amorreorū usq; ad p̄ns tēpus. Cum
ergo occubisset sol. facta est caligo te-
nebrosa. et apparuit tibi h̄p̄tor fumās.
et lampas ignis transiens inter diui-
siones illas. In die illo pepigit dñs
fed? cū abrahā dicens. Semini tuo dabo
terrā hanc. a flumīe egipti usq; ad flu-
uiū magnū eufratem. Lineos et tene-
zeos. cethimoneos. et ethos. et ferezeos.
raphaym q; et amorreos. chananeos.
et gergeseos. et iebuseos. **Capitulum xvi.**
Sarai uxor abram nō genuerat
sibi liberos. sed habēs ancillā egiptiā
nomine agar. Dixit marito suo. Ecce
conclusit me dñs ne parerem. ingredere
ad ancillā meā. si forte salte ex illa sus-
cipiam filios. Lūq; ille acquiescebat de-
p̄canti. tulit agar egiptiā ancillā suā.
post annos decē quā habitare ceperat
in terra chanaan. et dedit eā viro suo
uxorē. Qui ingressus ē ad eā. At illa
concepit se vidēs. despectū dñam suā.
Dixitq; sarai ad abrahā. Inique agis
cōtra me. Ego dedi ancillā meā in sinū
tuū. q vidēs q; conp̄erit. despectū me
habere. Iudicat dñs inter me et te. Qui
respondit abrahā. Ecce ait ancilla tua
in manu tua est. utere ea ut libet. Affli-
gente igitur eā sarai. fugā inijt. Lūq;
inuenit eā āgelus dñi iuxta fontē
aque in solitudine que est in via sur
in deserto. dixit ad illā. Agar ancilla
sarai. unde uenis. et quo uadis? Que
rēdit a facie sarai dñe meo ego fugio.
Dixitq; ei āgelus dñi. Reuerte ad
dñam tuā. et humiliare sibi manu illi.
Et rursum. Multiplicās inq; multi-
plicabo semē tuū. et nō numerabit pre-
mā iudine. Ac dinceps. Ecce ait. Co-
cepisti. et paries filiū. uocabisq; nomē
eius ysmāel. eo q; audierit dñs afflictio-
nem tuā. Hic erit serus homo. manu

tuā cōtra omnes. et manus omniū
cōtra eū. Et regione uniuersorū fratū
suorū siger tabernacula. Vocauit autē
agar nomē dñi qui loquebat ad eā.
tu deus qui uidisti me. Dixit enī. Pro-
fecto hic uidi posteriora uidentis me.
Propterea appellauit puteū illū. puteū
uidentis et uidētis me. Ip̄e ē inter cades
et barad. Peperitq; agar abrahā filiū. q
uocauit nomē eius ysmāhel. Ago-
ginta et sex annorū erat abrahā. q̄ndo
peperit ei agar ysmāhelem. **Capitulum xvii.**
Postq; uero nonaginta et nouem
ānos esse ceperat. apparuit ei dñs.
Dixitq; ad eū. Ego dñs omnipotens.
Ambula coram me et esto perfectus.
Donamq; fedus meū inter me et te. et
multiplicabo te uehementē nimis. Cē-
dit abrahā pronus in faciem. Dixitq;
ei deus. Ego sum. et p̄nomi padum
meū tecum. et sūq; pater multarū gentiū.
Nec ultra uocabit nomē tuū abrahā.
sed appellaberis abrahā. quia p̄tē
multarū gentiū constitui te. Faciāq; te
rescere uehementissimē et ponam te in
gētibz. regesq; ex te egredient. et statuā
padū meū inter me et te et inter semen
tuū. post te in generationibus tuis
federe sempiterno. ut sim deus tuus. et
seminis tui post te. Daboq; tibi et sem-
ni tuo post te terram peregrinationis
tuę. omne tēra chanaan in possessio-
nem eternā. et ego deus tuus. Dixit itē
de? ad abrahā. Et tu ergo custodie
padū meū. et semē tuū post te in gene-
rationibus suis. Hoc est padū meū qd
obseruabis inter me et uos et semen
tuū post te. Circūcidet ex uobis omne
masculinū. et circūcidetis carnē p̄p̄ci
uestri. ut sit in signū fedetis inter me et
uos. Quāns octo dies circūcidetis uo-
bis. Quē masculinū in generationibus

uestris. tam uenaculus q; empicius
circūcidet et quicūq; fuerit de stirpe
uā. Eratq; padū meū in carne uā in
fedus eternū. Masculus cui? prepuci
carnē circūcidit nō fuerit. delebit anima
illa de p̄plo suo. quia padū meū irēu
fecit. Dixit q; de? ad abrahā. Sarai
uxorē tuā nō uocabis sarai. sed sa-
ram. Et benedicā ei. et ex illa dabo tibi
filii. cui benedicturus sum. Eratq; in
nationes. et reges p̄p̄orū orientur ex eo.
Cecidit abrahā in facie suā. et risit
in corde suo dicens. Putasne centena-
rio nascet filius. et sara nonagenaria
pariet? Dixitq; ad dñm. Vanā ysmā-
hel uiuat corā te. Et ait dñs ad abra-
hā. Sara uxor tua pariet tibi filiū.
uocabisq; nomē eius ysaac. Et cōstitua
padū meū illi in fedus sempiternū. et
semini eius post eū. Sup ysmāhel q;
exaudiui te. Ecce benedicā ei. et augebo
et multiplicabo eū ualde. Duodecim
duces generabit. et faciā illū rescere in
gēte magnā. Padū uero meū statuā
ad ysaac. quē pariet tibi sara ex isto.
in anno altero. Lūq; finitus esset ser-
mo loquentis cū eo. ascendit deus ab
abrahā. Tulit autē abrahā ysmā-
hel filiū suū. et omnes uenaculos dom-
us sue. uniuersos q̄dos emecat. et cunctos
mares ex omnibz uiris domus sue. et
circūcidit carnē p̄p̄ci eorū. Statim in
ip̄a die sicut p̄petat ei de?. Abrahā
nonaginta et nouē erat annorū. q̄ndo
circūcidit carnē p̄p̄ci sui. et ysmāhel
filius suus. tredecim annos impleue-
rat. ex circūcisionis sue. Eadem die
circūcidit abrahā. et ysmāhel fili-
us. et omnes uiri domus illius. tam
uenaculi q; empici et alienogene pa-
trēs. **Capitulum xviii.**
Apparuit autē ei dñs in conualle

mambre: sedenti in ostio tabernaculi
sui in ipso seruire dei. **Quia** eleuasset
oculos: apparuerunt ei tres uiri stantes
prope eum. Quos cum uidisset: currenit
in occursum eorum de ostio tabernaculi
sui: et adorauit in terra: et dixit. Domine si
inueni gratiam in oculis tuis ne transas
serui tui: sed afferam pauculum aque:
et lauabis pedes vestros: et requiescite sub ar-
bore. **Postquam** buccella panis: et forte-
tur cor vestrum postea transibitis. **Indirco**
enim declinastis ad seruum vestrum. **Qui di-**
xerunt. **Fac** ut locutus es. **Stetit** autem
abraham in tabernaculo ad saram:
dixitque ei. **Accelera** tria sara simile co-
misit: et fac subdignitios panes. **Ipse**
vero ad armentum currebat: et tulit inde
vinulum tenerum: et optatum: deditque pu-
ero. **Qui stetit** autem: et coxit illud. **Tulit** quoque
butyrum: et lac: et vinulum quod coxerat: et po-
suit coram eis. **Ipsi** vero stabant iuxta eos
sub arbore. **Quia** comedisissent dixerunt
ad eum. **Vbi est** sara uxor tua? **Ille** respon-
dit. **Ecce** in tabernaculo est. **Qui** dixit. **Reu-**
ertens ueniam ad te tempore isto: uita comi-
te: et habebit filium sara uxor tua. **Quo**
audito. sara risit post ostium tabernaculi.
Erant autem ambo senes: propeque etatis:
et desiderant sara fieri matriam. **Que** ri-
sit occulte dixit. **Postquam** dixerunt ei dominus
meus uerulus est: uoluptati operam dabo.
Dixit autem dominus ad abraham. **Quare**
risit sara uxor tua dictis: **Sum** uere
paritura tibi annis: **Quia** deo quicquam
est difficile. **Iuxta** condidit ruertat ad
te hoc eodem tempore: uita comite: et habebit
sara filium. **Pregauit** sara: dicens. **Non**
risi timore punita. **Dixit** autem. **Non** est
inquit ita: sed risisti. **Qui** ergo surrexerunt
inde uiri: direxerunt oculos contra sodo-
mam: **abraham** simul gradiebatur:
deducens eos. **Dixitque** dominus. **Non** clare

potero abraham que gessit? sum. tu
futur? sit in gente magna ac robusta.
hinc. et benedicente sunt in eo omnes
nationes terre. **Scio** enim quod preceptum sit
filijs suis. et domui sue post se ut custo-
diant viam dñi. et faciant iudiciū et
iusticiam. ut adducat dominus propter
abraham oīa que locutus est ad eum.
Dixit itaq; dñs. **Clamor** sodomorum
et gomorreorum multiplicatus ē. et peccatū
eorū aggravatum est nimis. **Descenda**
et videbo. utū clamorū qui venit ad
me. propter expleverint. an non est ita ut
sciam. **Converserūtq;** se inde. et abiērūt
sodomā. **Abrahā** vero adhuc stabat
corā dño. et appropinquas ait. **Num**
quid pōdas iustū cū impio? **Si** fuerint
quinquaginta iustī civitate: pōbūt si-
mul. et nō parces loco illi propter quin-
ginta iustos. hī fuerint et eo? **Abst** a te.
ut rem hāc facias. et occidas iustū cū
impio. sciatq; iustus sicut impi? **Non**
est hoc tui. qui iudicas omnē terram.
Aequaq; facies iudiciū hoc. **Dixitq;**
dñs ad eum. **Si** inuenero sodomis-
quinquaginta iustos in medio civita-
tis. dimittā omni loco propter eos. **Re-**
spondit abrahā. et ait. **Quia** semel
cepi loquar ad dñm deū meū cū fui
pulsus i cinis. **Quid** huius? quiqua-
ginta iustis quisq; fuerit. delebis propter
quadragintaquinq; universam urbē.
Et ait. **Nō** delebo si inuenero ibi qua-
dragintaquinq;. **Quēlūq;** locutus est
ad eū. **Si** autē sporaginta ibi inveni
fuerint quid facies? **Ait**. **Non** peni-
tam propter quadraginta. **Sic** queso inq;
indigneris dñe si loquar. **Quid** si ibi
inveni fuerint viginti. **Respondit**. **Nō**
faciam. **Si** inuenero triginta. **Oīa**
semel ait. **cepi**: loquar dominū meū.
Quid si ibi inveni fuerint viginti. **ait**.

Non inueniā ppter virginē. Obsecro
inquit ne irascaris dñe: si loquar ad
huc semel. Quid si inueniri fuerint ibi
decem? Dixit. Non debeo ppter decem.
Abijt dñs postq̃ cessauit loqui ad
abrahā: et ille reuersus ē in locū suū.
Veneruntq; duo angeli. *xiij*
Secundā uespere. sedente loth in
foribus ciuitatis. Qui cū uidisset eos
surrexit. et uic obuiā eis. adorauitq;
pronus in terra et dixit. Obsecro dñi.
declinate in domū pueri ur̃i. manete
ibi. Lauate pedes uos et mane. p̃fici
seminii uia ūram. Qui dixerunt. Mi
nime. sed in platea manebim⁹. Cōpu
lit illos oppido ut diuertēret ad eū. In
gressisq; domū eius fecit cōuinuiū. coxit
azima. et comederūt. Prius autem q̃
irent cubitū. uiri ciuitatis uallauerūt
domū illius. a puero usq; ad senē. ois
p̃p̃s simul. Vocauerūt loth. et dixerūt
ei. Vbi sunt uiri qui introierunt ad te
nocte. Educ illos huc ut cognoscam⁹
eos. Egredius ad eos loth post tergū
adduces ostiū. ait. Nolite queso fr̃es
mei. nolite malū h̃c facere. Habeo du
as filias. que necdū cognouerūt uirū.
Educ eas ad uos. et abutimini eis
sicut uobis placuerit. dūmodo uiris
istis nichil malū faciatis. quia ingres
si sunt sub umbra culminis mei. At
illi dixerūt. Recede illuc. Et reuersus. In
gressus es inquit ut aduenia. nūqd
ut nudices. Te ergo ip̃m magis q̃ h̃s
affligem⁹. Vniq; faciebant loth uesp̃
mēdillime. Jamq; p̃pe erat ut effringe
rent fores. et ecce miserūt manū uiri. et
introduxerūt ad se loth. clauscruitq;
ostiū. et eos qui foris reat p̃cusserūt ce
citare a minimio usq; ad maximū. ita
ut ostiū inuenire non possent. Dixe
runt aut ad loth. Habes hic quēpiā

tuorū generum . aut filios aut filias .
Dñes q̄ tui sūt . educ de vrbe hac . **D**e-
lebin⁹ etiam locū istū : eo q̄ increuerit
dāmor eorū corā dño . qui misit nos
ut p̄dāmus illos . **E**gressus itaq; loth-
locus ē ad generos suos . qui acceptu-
ri erant filias eius . et dixit . **B**urgie et
egredimini de loco isto . quia debet
dñs ciuitatē hanc . **E**t visus est eis ihs̄
ludēs loqui . **C**umq; esset mane . toge-
bant eū angeli dicentes . **S**urge tolle
uxorē tuā . et duas filias q̄s habes . ne
uxorē tuas p̄stetere ciuitatis . **D**is-
simulante illo : apprehenderūt manū eū
et manū uxoris ac duas filias ei⁹ . eo
q̄ parceret dñs illi . eduxerūtq; eū et po-
suerūt eētra ciuitatē . ibiq; locuti sunt
ad eum dicentes . **S**alua animā tuā .
Noli respicere post te . nec stes in
omni loco circa regionē . sed i monte
saluū te fac . ne et tu simul p̄as . **D**ixit
q; loth ad eos . **Q**uesto dñe mi . quia
inuenit seruis tu⁹ grā corā te . et ma-
gnificasti gloriā et misericordiā tuā
quā fecisti mecum ut saluares aīam
meā . nec possum in monte saluari . ne
forte apprehēdar me malū et moriar .
Est ciuitas hic iuxta . ad quā possum
fugere parua . et saluabor in ea . **N**ūquā
non modica est . et uiuet anima mea .
Dixitq; ad eū . **E**cce etiā in hoc suscepi
p̄ces tuas . ut nō subuerat urbem pro
qua locutus es . **F**estina et saluare ibi-
quia nō potero facere quicq; donec in-
grediarius illuc . **I**dicco vocatum est
nomē urbis illi⁹ segor . **S**ed regressus
est sup̄ terram . et loth ingressus ē segor .
Igit⁹ dñs pluit sup̄ sodomā et go-
morāam : sulphur et ignis . et ignis a dño de
celo : et subuerit ciuitates has . et omne
circa regionē . vniuersos habitatores
urbū . et cūcta terre virētia . **R**espiciēsq;

uxor eius post se. uersa est in statuam
salis. Abraham autē cōsurgens ma-
ne ubi steterat p̄s cū dñō: intuit⁹ est
sodomam et gomorrā. et uniuersam
terram regionis illius. Viditq; ascen-
dentem fauillam de terra: q̄si fornacis
fumū. Cū enī subiret dñs ciuitates
regionis illius: recordat⁹ est abrahe.
et liberauit loth de subuersione urbiū
in q̄bus habitauerat. Ascenditq; loth
de segor. et mansit in monte. Due q̄
filie ei⁹ cū eo. Timuerat enī manere in
segor: et mansit in spelunca: ipse et due
filie ei⁹ cū eo. Dixitq; maior ad mino-
rem. Pater noster senex ē. et nullus ui-
roz remansit in terra: qui possit ingre-
di ad nos iuxta morem uniuersę terre.
Veni inebriem⁹ cū uino. dormiamus
q; cū eo: ut seruare possim⁹ q̄ p̄e n̄ro
semen. Dederūt itaq; p̄i suo bibere ui-
num nocte illa. Et ingressa est maior
dormitūq; cū p̄e. At ille non sensit
nec quādo accubuit filia nec quādo
surrexit. Altera q̄ die dixit maior ad
minore. Ecce dormiui heri cū p̄e meo:
tem⁹ ei bibere uinū etiā hac nocte et dor-
mies cū eo ut saluem⁹ semen de patre
meo. Dederūtq; etiā et illa nocte patri
suo bibere uinū. Ingressaq; minor fi-
lia dormiuit cū eo. Et nec quidē tunc
sensit quādo cōcubuerit. uel quādo illa
surrexit. Cōceperūt ergo due filie loth
de patre suo. Peperitq; maior filiū. et
uocauit nomen eius moab. Ipse est
pater moabitaz usq; in presentē diem.
Minor q̄ peperit filiū. et uocauit nomē
eius amon. id est filius p̄i mei. ipse ē
pater amonitaz usq; hodie. **P**
rofectus inde abraham in terrā
australē. habitauit inter cades
et lur. et peregrinat⁹ ē i geraris. Dixitq;
de sara uxore sua: soror mea ē. Misit

ergo abimelech rex gerare. et tulit eam.
Venit autē de⁹ ad abimelech p̄ somni-
um nocte. et ait illi. En morietis p̄pter
mulierē quā tulisti. habet enī uirum.
Abimelech uero non tetigerat eā. et ait.
Dñe num gentem ignorauit. et iusta
interficiēs: nōne ipse dixit michi soror
mea est? Et ipsa ait. Frater meus est.
In simplicitate cordis mei et inuidia
manuū mearū feci hoc. Dixitq; ad eū
de⁹. Et ego scio q̄ simplici corde fecisti.
et ideo custodiui te ut peccares in me.
et non dimisi ut tangeres eam. Nunc
ergo redde uiro tuo uxore. et orabit p̄
te q̄a p̄pheta ē. et uiues. Si autē nol-
eris reddere. scito q̄ morte morietis tu
et oīa q̄ tua sunt. Statimq; de nocte
cōsurgēs abimelech. uocauit omnes
seruos suos. et locut⁹ est uersa uerba
hec in aurib⁹ roz. Timuerūtq; omnes
uiri ualde. Vocauit autem abimelech
etiā abrahā. et dixit ei. Quid fecisti
nobis? Quid peccauim⁹ in te. q̄a in-
duxisti sup me et sup regnū meū pecca-
tū grāde? Due nō debuisti facere: fecisti
nobis. Rursusq; repositulās ait. Quid
uidisti ut hoc faceres? Rēspōdit abra-
hā. Cogitauī mecum dicens. Forsitā nō
ē timor dei i loco isto. et interficiēt me p̄pter
uxorem meā. Alias autē et uere soror
mea est. filia p̄is mei. et non filia ma-
ris mee. et duxi eam in uxore. Postq;
autē eduxit me deus de domo patris
mei. dixi ad eam. Hāc misericordiā fa-
cies mecum in omni loco ad quē ingre-
diemur. dices q̄ frater n⁹ sum. Tulit
igit⁹ abimelech oues et boues et seruos
et ancillas. et dedit abrahā. Reddi-
ditq; illi saram uxore suā. et ait. Terra
corā uobis est. ubicūq; tibi placuerit
habita. Sare autē dixit. Ecce mille ar-
gentos dedi fratri tuo. Hoc erit tibi

in uelamē ostiorū ad omnes qui teū
sunt. et quocūq; p̄teris memento te
desp̄herā. Prante autē abrahā. sana-
uit de⁹ abimelech et uxore: ancillāsq;
ei⁹ et pepererūt. Cōcluserat enim dñs
omnē uulnū domus abimelech: p̄co-
pter saram uxorem abrahe. **U**
isitauit autē deus saram sicut
promiserat et impleuit q̄ locut⁹
est. Cōcepitq; et peperit filiū i senectute
sua: ipse quo p̄dixerat ei de⁹. Vocauit
q; abrahā nomē filij sui quē genuit
ei sara. Isaac. Et circūcidit eū octauo
die. sicut p̄ceperat ei deus. cū centū esset
annorū. Hic quippe erat p̄is natus
ē ysaac. Dixitq; sara. Risu fecit michi
deus. et quicūq; audierit: contidebit
michi. Rursusq; ait. Quis auditurus
crederet abrahā. q̄ sara ladaret filiū
quē peperit ei iā senē? Cēcuti igit⁹ puer.
et ablatus ē. Fecitq; abrahā grande
conuiuiū in die ablacionis ei⁹. Cūq;
uidisset sara filiū agar egiptie. luden-
tem cū ysaac filio suo. dixit ad abra-
hā. Ece ancillā hanc et filiū ei⁹. Nō
enī erit heres filij ancille: cū filio meo
ysaac. Dñe accepit hoc abrahā pro
filio suo. Cui dixit deus. Non tibi ui-
datur aspectū sup puerū et sup ancillā
tua. Omnia quę dixerit tibi sara: au-
di uocē ei⁹. quia i ysaac uocabit⁹ tibi
semen. Sed et filiū ancille faciā i gentē
magnā. quia semen tuū est. Surrexit
itaq; abrahā mane. et tollens panē
et urem aque. imposuit scapule eius.
tradiditq; puerū. et dimisit eam. Que
cū abisset. errabat i solitudine beelabē.
Cūq; consumpta esset aqua in uer-
te. abiit puerū subter unā arborē. que
ibi erat. et abiit. Sediq; e regione p̄-
tul: quoniam potest arcus iacere. Dixit
enī. Non uidebo mortuū puerū. Et

sedens circa leuauit uocē suā et fleuit.
Exaudiuit autē deus uocē pueri. Vo-
cauitq; angel⁹ dñi agar de celo dicens.
Quid agis agar? Noli timere. Exau-
diuit enī de⁹ uocē pueri: de loco i quo
est. Surge et tolle puerū. et tene manū
illī. quia in gentem magnā faciā eū.
Aperuitq; oculos ei⁹ deus. Que uidēs
puteum aque: abiit et impleuit utrem.
deditq; puero bibere. et fuit cū eo. Qui
creuit et morat⁹ ē i solitudine. Factus
q; est uir iuuenis sagittar⁹. Habita-
uitq; in deserto pharan. Et accepit illi
mater sua uxore de terra egipti. Eodē
ip̄e dixit abimelech et phicol princeps
exercitus ei⁹ ad abrahā. Deus tecū
est in uniuersis q̄ agis. Iura ergo per
dñm. ne noceras michi. et posteris meis.
Rurp̄q; mee. sed iuxta misericordiam quā
feci tibi: facies michi et terre i qua uisat⁹
es aduenta. Dixitq; abrahā. Ego in-
rabo. Et inceperunt abimelech p̄pter
puerū aque. quē ui abstulerat serui ei⁹.
Rēspōditq; abimelech. Rescui q̄s fe-
cerit hāc rē. sed et tu nō indicasti michi.
et ego nō audiui p̄ter hodie. Tulit ita-
q; abrahā. oues et boues. et dedit
abimelech. Percusserūtq; ambo fedus.
Et statuit abrahā septē agnas gregi⁹
seorū. Cui dixit abimelech. Quid tibi
uolunt septem agne iste. quas stare
fecisti seorū? At ille. Septē inquit
agnas accipies de manu mea. ut sint
michi in testimoniū. quū ego fodi pu-
teum istū. Idcirco uocat⁹ est locus ille
beelabē: quia ibi uterq; iurauit. et in-
terit fed⁹ p̄ puteo iuramēti. Surrexit
autē abimelech. et phicol princeps ex-
ercitus eius. reuertitq; sunt in terrā pa-
lestinorū. Abraham uero plantauit
nemus in beelabē. et inuocauit ibi
nomen dei eterni. et sunt columnę terre

palestinorum diebus multis. **XXIII**
Que postea gesta sunt: temptavit
 deus abraham et dixit ad eum.
 Abraham abraham. Ille respondit.
 Assum. At illi. Tolle filium tuum unige-
 nitum quem diligis ysaac. et vade in
 terram visionis atque ibi offeres eum in olo-
 caustum: super unum montem quem monstrabo
 tibi. Agit abraham de nocte surge-
 rens. Trahit asinum suum. Ducas secum
 duos iuvenes. et ysaac filium suum. Cumque
 circumdissent ligna in olocaustum. abiit ad
 locum quem preceperat ei deus. Die autem tertio
 elevaris oculis vidit locum procul. Dixitque
 ad pueros suos. Espectate hic cum ali-
 quo ego et puer illuc usque properates. post-
 quam adoraverim? reuertemur ad vos. Tu-
 licque ligna olocausti. et imposuit super
 ysaac filium suum. Ipse vero portabat in
 manibus ignem et gladium. Cumque duo
 pergerent simul. dixit ysaac patri suo.
 Pater mi? At ille respondit. Quid vis
 fili? Ecce inquit ignis et ligna ubi est
 victima olocausti? Dixit autem abra-
 ham. Deus providet sibi victimam olo-
 causti filii mei. Pergebat ergo pariter. et
 venerunt ad locum quem ostenderat ei deus.
 in quo edificavit altare. et desuper ligna
 disposuit. Cumque colligasset ysaac filium
 suum. posuit eum in altare super stridam li-
 gnorum. Extenditque manum et arripuit
 gladium. ut immolaret filium suum. Et ecce
 angelus domini de celo clamavit dicens.
 Abraham abraham. Qui respondit. Assu-
 m. Dixitque ei. Non recedas manum tuam super
 puerum: neque facias illi quicquam. Assu-
 m. quoniam timeas dominum. et non pepercisti
 unigenito filio tuo propter me. Levavit
 abraham oculos suos. viditque post tergum
 arretit in vineis. heretis cornibus. Duce
 asinum. obavit olocaustum pro filio.
 Appellavitque nomen loci illius. dominus

videt. Vnde usque hodie dicitur in monte
 dominus videbit. Vocavit autem angelus
 domini abraham secundo de celo dicens.
 Per memorem iuravi dicit dominus. quia
 fecisti hanc rem. et non pepercisti filio tuo
 unigenito propter me. benedicam tibi et
 multiplicabo seminem tuum sicut stellas celi.
 et velut arenam que est in litore maris.
 Possidebit semem tuum portas inimicorum
 suorum. et benedicentur in semine tuo om-
 nines gentes terre. quia obedisti voci mee.
 Reversus est abraham ad pueros suos. ab-
 ieruntque bethabre simul. et habitavit ibi.
 Hic itaque gestis nuntiavit est abraham
 quod melchizedech genuisset filios nachor
 fratris sui. hus primogenitum. et hus fra-
 trem eius. et thamel primogenitum. et cald.
 et azan. pheldasque. et yelach. et bachel.
 de quo nata est rebecca. Ad istos ge-
 nuit melchizedech nachor frater abraham.
 Concubina vero illius nomine roma. peperit
 thabre. et gazon. et thaas. et maacha.
Dixit autem sara centumvixit. **XXIII**
 et septem annis: et mortua est in civi-
 tate arbre. que est hebron in terra chanaan.
 Venitque abraham ut plangeret et fletet
 eam. Cumque surrexisset ab officio funeris.
 locutus est ad filios hebreos dicens. Advena
 sum. et peregrinus apud vos: date michi
 ius sepulchri iuxta locum. ut sepeliatur mortu-
 um meum. Respondit filii hebrei dicentes.
 Audi nos domine. Princeps dei es apud
 nos. et electus sepulchris nostris sepeli mor-
 tuum tuum. nullusque te prohibere poterit:
 quia in monumento eius sepelias mor-
 tuum tuum. Surrexit abraham et adoravit
 propter terram. filios videlicet hebreos. Dixitque
 ad eos. Si placet anime vestre ut sepeliatur
 mortuum meum. audite me. et intercedite
 pro me apud ephron filium seor. ut det
 michi sepulchrum duplicem quam habet et re-
 ctema parte agri sui. Pecunia digna

tradat eam michi coram vobis in posses-
 sione sepulchri. Habebit autem ephron
 in medio filiorum hebrei. Responditque
 ephron ad abraham. cum audientibus
 qui ingrediebantur portam civitatis illius.
 dicens. Nequaquam ita fiet domine mihi. sed tu
 magis ausculta quod loquor. Age ut na-
 do tibi et sepeliamus eum in eo. et presentibus
 filiis populi mei. sepeli mortuum tuum.
 Adoravit abraham coram domino et po-
 pulo terre. locutus est ad ephron. cir-
 cumstante plebe eius. Queso ut audias
 me. Dabo pecuniam pro agro. suscipe
 eam. et sic sepeli mortuum meum in agro.
 Responditque ephron. Domine mihi audi me.
 Terra quam postulas. quadringentos
 siclos argenti valet. istud est precium
 inter me et te. sed quantum est hoc. sepeli
 mortuum tuum. Quod cum audisset abra-
 ham. appendit pecuniam quam ephron
 postulaverat. audientibus filiis hebrei
 quadringentos siclos argenti. et place
 monere publice. Confirmavitque et ager
 quondam ephronis. in quo erat spelunca
 duplex: respiciens in ambrem. tam ipse
 quam spelunca. et omnes arbores eius
 in circuitu. et in circuitu: abrahe
 in possessione. Videntibus filiis hebrei
 et ceteris qui intrabant portam civitatis
 illius. Atque ita sepeliuit abraham saram
 uxorem suam. in spelunca agri duplici qui
 respiciet in ambrem. Hoc est hebron in
 terra chanaan. Et confirmavit ager. et
 agrum quem erat in coram abrahe in possessione
 monumenti. a filiis hebrei. **XXIII**
Erat autem abraham senex decrep-
 tus. et dominus iudicis benedixerat
 ei. Dixitque ad servum seniore domus sue
 qui preerat omnibus que habebat. Pone
 manum tuam super femur meum. ut admi-
 tem te pueri celi et terre. ut non accipias
 uxorem filio meo de filiabus chanaanorum.

inter quos habito: sed ad terram et co-
 gnationem meam proficiam: et inde
 accipias uxorem filio meo ysaac. Re-
 sponsit servus. Si noluerit mulier veni-
 re mecum in terram hanc. numquid reducere
 debet filium tuum ad locum de quo tu egres-
 sus es? Dixitque abraham. Cave ne
 quando reducas filium meum illuc. Dominus
 celi et terre qui tulit me de domo patris
 mei. et de terra natiuitatis mee. que locus
 est michi. et iuravit michi dicens. Semi-
 ni tuo dabo terram hanc: ipse mitteret
 angelum suum coram te. et accipies inde
 uxorem filio meo. Sinautem mulier nolu-
 erit sequi te. non teneberis iuramento:
 filium tantum meum ne reducas illuc. Po-
 suit ergo servus manum sub femore
 abraham domini sui: et iuravit illi super
 sermone hoc. Tulitque decem camelos de
 grege domini sui et abiit. et omnibus homi-
 nis eius portans secum: profectusque perrexit
 in mesopotamiam. ad urbem nachor.
 Cumque camelos fecisset accubere cetera
 opidum. iuxta puteum aque. vespere ro-
 tempore quo solis multos egredi ad
 hauriendam aquam. oravit dominum dicens.
 Domine deus domini mei abraham. occurre
 obsecro michi hodie: et fac misericor-
 diam cum domino meo abraham. Ecce ego sto
 prope fontem aque: et filie habitatorum
 huius civitatis egredientes ad hauriendam
 aquam. Agit puella cui dixero. inclina
 ydriam tuam ut bibam. et illa responderit bibe.
 quin et camelis tuis dabo potum: ipsa
 est quam preceperasti servo tuo ysaac: et pre
 hoc intelligam. quod feceris misericordiam
 cum domino meo abraham. Accedens intra-
 se verba expleverat: et ecce rebecca egredie-
 batur. filia bachel filii melche uxoris
 nachor fratris abraham. habes ydriam
 in scapula sua: puella decora nimis.
 virgoque pulcherrima. et incognita viro.

Descenderat autē ad fontē et impleuerat ydriā aqua: ac reuertebat. Occurritq; ei seruus et ait. Paxillū aque michi ad bibendū prebe de ydria tua. Que rēdit. Bibe dñe mi. Et iterq; deposuit ydriam sup vlnā suā: et dedit ei potum. Cumq; ille bibisset. adiecit. Onin et camelis tuis hauriā aquam: donec cūdi bibant. Effundensq; ydriā in canalibz recurrit ad puteū ut hauriret aquā: et hauriā omnibz camelis dedit. Ipse autē contemplabatur eam tacitus: scire volēs utrū prosperū iter suū fecisset deus an nō. Postq; autē hauriunt camelī protulit vir maures aureas. appendices siclos duos: et armillos condeim. pondo sidorū decem. Dixitq; ad eā. Cui es filia? Indica michi. Est in domo p̄ris tui locus ad manendū? Que respōdit. Filia sum bachuelis filij nachor: quem peperit ei melcha. Et addidit dicens. Paleas q; et feni plurimū est apud nos: et locus spaciōsus ad manendū. Inclinauit se homo et adorauit dñm dicens. Benedictus dñs deus dñi mei abrahā. qui non abstulit misericordiam et veritatē suā a dño meo: et redo itinere me pducit in domū fratris dñi mei. Lucruit itaq; puella: et nūciavit in domū matris sue omnia q̄ audierat. Habebat autē rebecca fratrem noīe laban. Qui festin⁹ egressus est ad hominē ubi erat fons. Cumq; vidisset in aures. et annillas in manibz sororis sue: et audisset cūda verba referētis hec locut⁹ ē michi homo: venit ad virū qui stabat iuxta camelos: et ppe fontē aque: dixitq; ad eum. Ingrede te benedixit dñs. Cur foris? paravi domū et locū camelis tuis. Et introduxit eū in hospitū. ac destravit camelos: deditq; paleas et

fenū. et aquā ad lauandos pedes camelos: et viros qui venerant cū eo. Et appositus ē in aspectu ei⁹ panis. Qui ait. Non comedā: donec loquar sermōnes meos. Rēdit ei. Loquere. At ille. seruus inquit abrahā sum. Et dominus benedixit dño meo valde et magnificat⁹ ē: et dedit ei oues et boues. argentū et aurum seruis et ancillas. camelos et alinos. Et p̄xit sara vxor dñi mei: filiū dñs meo i senectute sua: deditq; illi oīa q̄ habuerat. Et adiurauit me dñs meus dicens. Nō accipies vxorē filio meo de filiis chananorū: in quorū terra habito: sed ad domū patris mei perges: et de cognatione mea accipies vxorē filio meo. Ego vero respōdi dño meo. Quid si noluerit venire meū mlier? Dñs ait i cui⁹ cōspēctu ambulo. mitter angelū suū tecū. et diriget viā tuā: accipiesq; vxorē filio meo de cognatione mea: et de domo p̄ris mei. Innocens eris a maledictione mea: cū ueneris ad proximos meos et nō dederis tibi. Veni ergo hodie ad fontē aque et dixi. Dñe deus dñi mei abrahā. si direxisti viā meā in qua nūc ambulo. ecce sto iuxta fontē aque: et virgo q̄ egredit⁹ ad hauriendā aquā. audierit a me. da michi paxillū aque ad bibendū de ydria tua. et dixerit michi. et tu bibe. et camelis tuis hauriā: ipa est mlier quā parauit dñs filio dñi mei. Cumq; hec tacitus mecum voluerem. apparuit rebecca veniens cū ydria quā portabat i scapula: descenditq; ad fontē: et haurit aquā. Et ait ad eam. Da michi paululū bibere. Que festinans deposuit ydriā de humero: et dixit michi. Et tu bibe. et camelis tuis tribuā potū. Bibi: et adhaui camelos. Interrogauitq; eam et dixi. Cum

es filia? Que respondit. Filia bachuelis filij nachor: quem peperit ei melcha. Suspēdi itaq; maures ad orandā facie ei⁹: et annillas posui in manibz ei⁹. Pronusq; adorauit dñm: benedicens dño deo dñi mei abrahā. qui pducit me redo itinere: ut sumerē filiā dñi mei filio ei⁹. Quāobrem si facis misericordiam et veritatē cū dño meo. indicat michi: si autē aliud placet. et hoc dicat michi: ut vadam ad degenā huc ad sinistram. Rēderit laban et bachuel. A dño egressus est seruo. Non possum⁹ extra placitū ei⁹ quicq; aliud loqui tecū. En rebecca corā te est: tolle eā et proficiscere: et sit vxor filij dñi tui: sicut locut⁹ ē dñs. Quod cū audisset puer abrahā: prociēs adrauit in terra dñm. Proclatq; uasis argēis et aureis. ac uestibus: dedit ea rebecca pro munere. Fratribz q; eius et mactidona obtulit. Initq; diuicio vestes pariter et bibentes manserūt ibi. Surgens autē mane. locutus est puer. Dimittite me: ut vadam ad dñm meum. Rēderuntq; frēs ei⁹ et mater. Maneat puella salū. decem dies apud uos: et postea proficiscetur. Nolite ait me retinere: quia dñs direxit viā meam. Dimittite me: ut pergā ad dñm meū. Et dixerūt. Vorem⁹ puellā: et queramus ignis uolūtate. Cumq; uocata uenisset: saluati sūt. Vis ire cū homine isto? Que ait. Gadā. Dimiserunt ergo eā. et nūciē illius: secūq; abrahā et comites ei⁹: impcantes p̄spera sorori sue. atq; dicentes. Soror nra es. Cestas in mille milia: et possideat semen tuū portas inimicorū tuorū. Agit rebecca et puelle illius. ascēsis camelis secute sūt virū: qui festinus reuertebat⁹ ad dñm suū. Eo autē rēpore deambulabat

ysaac per viā q̄ ducit ad puteū. cuius nomē est uiuentis et uidētis. Habita bat enim in terra australi: et egressus fuerat ad meditādū i agro inclinata iam die. Cumq; eleuasset oculos: uidit camelos uenientes protul. Rebecca q; cōspēcto ysaac. descendit de camelo: et ait ad puer. Quis ē ille homo qui uenit p̄ agrū in occulū nobis? Dixit q; ei. Ipse est dñs meus. At illa tollēs cito palliū suū. cooperuit se. Seruus autē cūda que gesserat. narrauit dño suo ysaac. Qui introduxit eā in tabernaculū saxe matris sue et accepit eam vxorem: et intantum dilexit eam: ut dolorem qui ē morte matris eius acciderat temperaret. **XXII** **A**brahā vero aliā duxit vxorem. nomine rethurā: que peperit ei zamrā. et reean. et madan. et madian. et ielboch. et iur. Reean q; genuit saba. et dadan. filij dadan fuerūt assurim et lathusim et laomin. At vero re madian ortus ē epha. et opher. et enoch. et abida. et yeldaa. Omnes hij filij rethure. Deditq; abrahā cūda que possederat ysaac: filijs autem concubinarū largitus est munera: et separauit eos ab ysaac filio suo dū adhuc ipse uiueret ad plagā orientālē. Fuerūt autē dies uite abrahe centū septuaginta quiq; annis: et deficiēs mortu⁹ est in senectute bona. puerq; etatis. et plenus dierū: congregatusq; est ad populū suū. Et sepelirūt eū ysaac et ysmahel filij sui in sydera duplici. q̄ ita ē i agro ephron. filij seor ethei. et regione mambre: quā emerat a filiis hech. Ibi sepulcrus ē ipse. et sara vxor ei⁹. Et post obitū ei⁹ benedixit deus ysaac filio eius: qui habitabat iuxta puteū nomē uiuentis. et uidētis. Ipse sūt generatōnes ysmahel

filij abrahę quę peperit ei agar egiptia
famula sarę: hec nomina filiorum eius.
in vocabulis et generationibus suis.
Primogenitus ysmahelis nabaloth:
deinde cedar et abdehel et mablan-mal-
ma quog et duma et massa adad et
thema et thur et naphis et cedma. Hi
sunt filij ysmahel: et hec nomina per
castella et oppida eorum duodecim prin-
ces tribuum suarum. Et facti sunt anni vite
ysmahelis centum triginta septem: defunctusque
mortuus est et appositus ad populum.
Habitavit autem ab euila usque sur: et
respiravit egiptum introitibus assirios.
Coram oculis fratribus suis obiit. Hęc igitur
sunt generationes ysaac filij abrahę.
Abraham genuit ysaac. Qui cum qua-
draginta esset annorum: duxit uxorem
rebeccam filiam bathuelis syri de meso-
pottamia sorore laban. Desponsusque
est ysaac domino pro uxore sua: eo quod esset
sterilis. Qui egrediuntur eum et dedit con-
ceptum rebeccę: sed collidebant in utero
eius paruuli. Que ait. Si licet michi fuerit
erit: quod necesse fuit concipere. Percepit
igitur ut conciperet dominum. Qui respondens ait.
Que gētes sūt in utero tuo et duo populi
ex ventre tuo diuidentur: populusque po-
puli superabit et maior erit minori.
Nam tempus pariedi aduenierat: et ecce
gemini in utero eius reperti sunt. Qui
primus egressus est rufus erat et totus in
morem pellis hispidus: vocatusque est
nomen eius elau. Proterius alter egre-
diens plantam fractus tenebat manu: et
idcirco appellauit eum iacob. Sexage-
narius erat ysaac quando nati sunt
paruuli. Quibus adultis factus est elau
uir gnarus uenandi et homo agrico-
la: iacob autem uir simplex habitabat
in tabernaculis. Ysaac amabat elau
eo quod de uenationibus illis uesceretur: et

rebecca diligebat iacob. Exiit autem
iacob pulmentum. Ad quem cum uenisset
elau de agro lassus ait. Da michi de
ratione hac rufa: quia oppido lassus
sum. Quāobrem uocatum est nomen
eius edom. Cui dixit iacob. Vende mi-
chi primogenita tua. Ille respondit. En
mortuus. Quid michi proderit primo-
genita? Ait iacob. Iura ergo michi. Qu-
rauit ei elau et uendidit primogenita: et
sic accepto pane et lentis edulio come-
dit et bibit et abiit: participans quod primo-
genita uendidisset. **xxv.**

Orta autem fame super terram post
eam sterilitatem que acciderat in
diebus abrahę: abiit ysaac ad abime-
lech regem palestinorum in gerara. Appa-
ruitque ei dominus et ait. Ne descendas in
egiptum: sed quiesce in terra quam dixero
tibi et pregnare in ea: et ego tecum et ben-
dicam tibi. Tibi enim et semini tuo dabo
omnes regiones has: complēs iura-
mentum quod spondidi abraham patri
tuo: et multiplicabo semen tuum sicut
stellas celi. Daboque posteris tuis uni-
uersas regiones has: et benedicent in
semine tuo omnes gentes terre: eo quod obe-
dierit abraham uocati mee et custodierit
pręcepta mea: et mandata mea et testimo-
nia legum seruauerit. Mansit itaque
ysaac in gerara. Qui cum interrogaretur
a uiris loci illius super uxorem suam respo-
dit. Soror mea est. Timuerat enim co-
fiteri quod sibi esset sociata coniugio: repu-
tans ne forte interficeretur eum propter illius
pulcritudinem. Cumque preuississent dies
plurimi et ibidem moraretur prospiciens
abimelech rex palestinorum per fenestram
uidit eum iocantem cum rebecca uxore sua:
et accessit eo ait. Perspicui est quod uxor
tua sit. Cur mentitus es eam sororem
tuam esse? Respondit. Timui ne moreretur

propter eam. Dixitque abimelech. Quare
imposuisti nobis? Potuit coire quis-
piam de populo cum uxore tua: et in-
duxeras super nos grande peccatum. Prece-
pitque omni populo dicens. Qui reuerit
hominis huius uxorem morte morietur.
Sequitur autem ysaac in terra illa: et inuenit
in ipso anno centuplum. Benedixitque ei
deus et locupletatus est hominem: et ibat pascu-
ens atque succrescens donec magnus
uehementi effectus esset: habuitque posses-
siones ouium et armentorum et familie plu-
rimam. Ab hoc inuidentes ei palestini
omnes putos quos foderat serui patris
illius abraham illo tempore obstruxerunt
impletes humo: in tantum ut ipse abi-
melech diceret ad ysaac. Recede a nobis:
quoniam potentior nobis factus es ualde.
Et ille discit ut ueniret ad torrentem
gerare habitaretque ibi: rursum fodit
alios putos: quos foderat serui patris
sui abrahę: et quos illo mortuo olim
obstruxerat philistinim. Appellauitque
eos eisdem nominibus: quibus ante pater
uocauerat. Foderuntque in torrente et
reppererunt aquam uiuam. Sed et ibi iurgium
fuit pastorum gerare aduersus pastores
ysaac dicentium. Nostra est aqua. Quā-
obrem nomen putei eius eo quod acciderat
uocauit calumniā. Foderunt autem et
alii: et pro illo quod rixati sunt appellauit
quod est inimicitias. Profectus inde fodit
aliū puteū: pro quo non contenderunt.
Itaque uocauit nomen eius latitudo
dicens. Nunc dilatauit nos dominus: et
fecit crescere super terram. Ascendit autem ex
illo loco iherusalem ubi apparuit ei do-
minus in ipsa nocte dicens. Ego sum
deus abraham pater tuus. Noli timere:
quia ego tecum sum. Benedicam tibi et
multiplicabo semen tuum: propter seruum meum
abraham. Itaque edificauit ibi altare

domino: et inuocato nomine domini extendit ta-
bernaculum: propinquans suis suis ut foderet
puteum. Ad quem locum cum uenisset de gera-
ra abimelech et ochozath amici illius
et philcol dux militum locutus est ysaac.
Quid uenistis ad me hominem quem odi-
stis: et repulistis a uobis? Qui respon-
derunt. Vidimus tecum esse dominum: et idcirco
nos diximus. Si iuramentum inter nos
et meam fecimus ut non facias nobis
quicquam mali: sicut et nos nichil tuorum
attigimus nec fecimus quod te lederet: sed cum
pace dimissimus auduimus benedictionem domini.
Fecit ergo eis conuiuium. Et post cibum et
potum surgentes mane iurauerunt sibi
mutuo: dimisitque eos ysaac pacifice in
locum suum. Ecce autem uenerunt in ipso die
cui ysaac annuntiatus est de puteo quem
foderat atque dixerat. Inuenimus aquam.
Vnde appellauit eum abundantia et
nomen urbis impositum est bethaber usque
in presentem diem. Elau uero quadra-
genarius duxit uxores duas: iudith
filiam beeri ethei et balemach filiam elon
eiusdem loci: que ambe offenderant
animum ysaac et rebeccę. **xxvi.**

Secutus autem ysaac et caligauerunt
oculi eius et uidere non poterat:
uocauitque elau filium suum maiorem: et
dixit ei. Fili mi. Qui respondit. Alui. Cui
pater. Vides inquit quod seruerim: et igno-
rem diem mortis mee. Sume arma
tua et pharetram et arcum: et egredere foras.
Cumque uenatu aliquid apprehenderis
fac michi inde pulmentum sicut uelle
me nobis: et affer ut comedam: et bene-
dicat tibi anima mea antequam moriar.
Cum uero audisset rebecca et ille abisset in
agrum ut inuisionem patris impleteret: dixit
filio suo iacob. Audiui patrem tuum lo-
quentem cum elau fratre tuo: et dicentem ei.
Affer michi de uenatione tua et fac cibum

ut comedat: et benedicat tibi coram domino. **Atque** moriar. **Atque** ego fili mi acquiesce consiliis meis: et perges ad gregem. **Affer** michi duos hedos optimos: ut faciam eis escas patri tuo: quibus libenter vescatur: quas cum intuleris et comederis: benedicat tibi priusquam moriar. **Cui** ille respondit. **Nonne** quod esau frater meus homo pilosus sit: et ego levis. **Si** attenderis me pater meus: et sentieris: meo ne puter sibi voluisse me illudere: et indurat super me maledictionem pro benedictione. **Ad** quem mater: in me sit aut ista maledictio fili mi: tantum audi vocem meam: et perges affer quod dixi. **Abijt** et attulit: deditque matri. **Paravit** illa cibos sicut velle noverat patrem illius: et vestibus esau valde bonis: quos apud se habebat domi: induit eum: pelliculasque hedorum circumdedit manibus: et colli nuda protegit. **Deditque** pulmentum: et panes quos coxerat madidit. **Quibus** illatus dicit. **Pater** mi. **At** ille respondit. **Audis**. **Quis** es tu fili mi? **Dixitque** iacob. **Ego** sum primogenitus tuus esau. **Fecit** tibi sicut precepisti michi. **Surgit** sede et comede: de venatione mea: ut benedicat michi anima tua. **Cursumque** ysaac ad filium suum. **Quo** inquit tam cito invenire potuisti fili mi? **Qui** respondit. **Voluntas** dei fuit: ut cito occurreret michi quod volebam. **Dixitque** ysaac. **Accede** ad me hunc aut tangam te fili mi: et plenius tu sis filius meus esau: an non. **Accessit** ille ad patrem: et palpatum eo: dixit ysaac. **Vox** quidem vocis iacob est: sed manus manus sunt esau. **Et** non cognovit eum: quia pilosae manus similitudinem matris expresserat. **Benedicens** ergo illi ait. **Tu** es fili mi? **Esau**. **Respondit**. **Ego** sum. **At** ille affer inquit michi cibos de venatione tua fili mi: ut benedicat

tibi anima mea. **Quos** cum oblatos comedis: obtulit ei etiam vinum. **Quo** hausto: dixit ad eum. **Accede** ad me: et da michi osculum fili mi. **Accessit**: et osculatus est eum. **Statimque** ut sensit vestimentorum eius fragrantiam benedicens illi ait. **Ece** odor filij mei: sicut odor agri plentissimi benedixit dominus. **De** tibi deus de rore celi: et de pinguedine terre abundantiam frumenti: vini: et olei: et securent tibi populi: et adorent te tribus. **Eto** dominus fructus tuorum: et incurvantur ante te filij matris tue. **Qui** maledixerit tibi: sit ille maledictus: et qui benedixerit tibi benedictionibus repleatur. **Vix** ysaac sermonem impleverat: et egresso iacob foras: venit esau: rodosque de venatione cibos intulit patri dicens. **Surgit** pater mi: et comede de venatione filij tui: ut benedicat michi anima tua. **Dixitque** illi ysaac. **Quis** es tu? **Qui** respondit. **Ego** sum filius tuus primogenitus esau. **Epavit** ysaac stupore vehementer: et ultra quod credi potest ammiratus ait. **Quis** igitur ille est qui dudum capram venationis attulit michi: et comedi ex omnibus priusquam tu venires? **Benedixitque** ei: et ait benedictus. **Audis** esau sermonibus patris: et rugit clamore magno: et contemnat ait. **Benedic** etiam et michi pater mi. **Qui** ait. **Venit** germanus tuus fraudulenter: et accepit benedictionem tuam. **At** ille ibi iurat. **Iuste** vocatum est nomen eius iacob. **Supplantavit** enim me: et altera vice. **Primogenita** mea ante tulit: et nunc scio superavit benedictionem meam. **Cursumque** ad patrem: nunquid non reservasti ait: et michi benedictionem? **Respondit** ysaac. **Domini** tui illi obstitit: et omnes fratres tuos fuituri eius ibi gavi. **Frumento** et vino: et oleo stabiliui eum: et tibi post haec filium: ultra quod faciam? **Cui** esau: nunc

unam inquit tantum benedictionem habes pater? **Michi** quod obsecro ut benedicas. **Cumque** eiulatu magno fletet: motus ysaac dicit ad eum. **In** pinguedine terre et in rore celi desuper erit benedictio tua. **Vives** in gladio: et fructus tuos seminas: tempusque veniet cum recutias: et solvas ingum tuum de recubitu tuo. **Oderat** ergo semper esau iacob: pro benedictione qua benedixerat ei pater. **Dixitque** in corde suo. **Veniet** dies ludus prius mei: et occidam iacob fratrem meum. **Aunziata** sunt haec rebecca. **Que** mittens et vocans iacob filium suum: dixit ad eum. **Ece** esau frater tuus minatur ut occidat te. **Sunt** ergo fili audi vocem meam: et confurgens fuge ad laban fratrem meum in aram: habitabilisque cum eo dies paucos: donec requiescat furor fratris tui: et cesset indignatio eius: obliviaturque eorum que fecisti in eo: postea mittam: et adducam te inde huc. **Cum** veroque orator filio in uno die: **Dixitque** rebecca ad ysaac. **Sedet** me vite mee propter filias istas. **Si** accepit iacob uxorem de stirpe huius terre: nolo vivere.

Uocavit itaque ysaac iacob: et benedixit ei: proutque ei dicens. **Noli** accipere coniugem de genere chanaan: sed vade: et proficiscere in mesopotamiam syrie: ad domum bathuel patris matris tue: et accipe tibi inde uxorem de filiabus laban avunculi tui. **De** autem omnipotens benedicat tibi: et crecece te faciat atque multiplicet ut sis in turmas populi: et det tibi benedictiones abrahe: et semini tuo post te: ut possideas terram peregrinationis tue: quam pollicitus est avo tuo. **Cumque** dimisisset eum ysaac: profectus puenit in mesopotamiam syrie: ad laban filium bathuel syri fratrem rebecca matris sue. **Videns** autem esau quod

benedixisset pater suus iacob: et misisset eum in mesopotamiam syrie: ut inde uxorem duceret: et post benedictionem precessisset ei dicens: non accipies uxorem de filiabus chanaan: quodque obediens iacob parentibus suis: isset in syriam: probans quodque non libenter aspiiceret filias chanaan pater suus: iit ad ymahalem: et duxit uxorem: absque hijs quas prius habebat: melech filium ymahel filij abraham sororem nabaioth. **Agne** egressus iacob de berseba: pergebat aram. **Cumque** venisset ad quendam locum: et veller in eo requiescere post solis occubum: tulit de lapidibus qui iacebant: et supponens capiti suodormiuit in eodem loco. **Viditque** in somnis scalam statam super terram: et ratiomen illius: tamens celi: angelos quoque dei ascendentes et descendentes per eam: et dominum innixum scale dicentem sibi. **Ego** sum dominus deus abraham patris tui: et deus ysaac. **Terra** in qua dormis: tibi dabo: et semini tuo: etiamque semini tui quasi pulvis terre. **Dilataberis** ad orientem: et occidentem: et septentrionem: et meridie: et benedicentur in te et in semine tuo cunctis tribus terre. **Et** ero tuisque tuus: quocumque perregeris: et reducam te in terram hanc: nec dimittam nisi complevero uniuersa quae dixi. **Cumque** euigilasset iacob de somno: ait. **Vere** dominus est in loco isto: et ego nesciebam. **Pauentique** quod terribilis est inquit locus iste. **Non** est hic aliud nisi domus dei: et porta celi. **Surgens** ergo iacob mane: tulit lapidem quem supposuerat capiti suo: et erexit in titulum: fundens oleum desuper. **Appellavitque** nomen verbis berseba: que prius luzavocabatur. **Vouit** etiam voui dicens. **Si** fuerit deus meus: et custodierit me in via per quam ego ambulo: et dederit

michi panē ad uescendū. et uestimentū ad induendū. reuertusq; fuero pspere ad domū patris mei: erit michi dñs in deū. et lapis iste quē eregi in titulū. uocabitur domus dei: cundorūq; q̄ dederis michi decimas offerā tibi. **xxviii**

Profecto ergo iacob. uenit in terrā orientalem: et uidit puteum in agro: tres q̄ greges omnū accubantes iuxta eū. Nam ex illo ad aquabantur pecora: et os eius grandi lapide claudebatur. Notq; erat. ut rūs quibz aggregatis euoluerent lapide: et refectis gregibz rursum sup os putei ponerent. Dixitq; ad pastores. Fr̄s unde estis? Qui rēderūt. De arān. Quos interrogaus: nūquid ait nobis laban filiū nachor? Dixerunt. Auim? Banus ne est inquit? Valer inquit: et ecce rachel filia eius uenit cum grege suo. Dixitq; iacob. Adhuc multū dies superest: nec est tempus ut reducant ad raulas greges. Date ante potū quibz: et sit eas ad pastū reducite. Qui respōderunt. Non possum? donec omnia pecora cōgregent: et amoueam? lapidem de ore putei ut ad aquent? greges. Adhuc loquebant: et ecce rachel ueniebat cū quibz patris sui. Nam gregem ipsa pascēbat. Quā cū uidisset iacob. et soror consobrinā suā. quēq; laban amicum suū: amicum lapide quo puteus claudebatur: et ad aquato grege oscular? est eā. Et eleuata uoce fleuit: et indicauit ei q̄ scater esset p̄s sui: et fili? rebecca. At illa festinās nūciavit patri suo. Qui cum audisset uenisse iacob filiū sororis sue. occurrit obviam ei: complectusq; eum. et in oscula rūs duxit in domū suā. Auditis autē raulis itineris rēdit. Os meū es: et caro mea. Et postq; impleri sunt dies mēsi

um? dixit ei. Num quia scater meus es. gratis uiues michi? Dic quid meredis accipias. Habebat uero duas filias. Nomē maioris lya: minor uero appellabatur rachel. Sed lya lippis erat oris: rachel decora facie et uulso aspectu: qm diligēs iacob ait. Secūda tibi pro rachel filia tua minore. septē annis. Rēdit laban. Melius ē ut tibi eam dem q̄ alteri uiro. Mane apud me. Seruiunt ergo iacob pro rachel septē annis: et uidebant illi pauci dies pre amoris magnitudine. Dixitq; ad laban. Da michi uxorem meā. quia iam temp? expletū est ut ingrediar ad illā. Qui uocatis multis amicis turbis ad diuinū. fecit nuptias: et uespere lyan filiā suā introduxit ad eū: dāns ancillā filie zelphā noīe. Ad quā cū ex more iacob fuisset ingressus. facto mane uidit lyan: et dixit ad socer suū. Quid est quod facere uoluisti? Nōne pro rachel lyan tibi? Quare imposuisti michi? Rēdit laban. Nō est i loco nostro consuetudinis: ut minores ante tradam? ad nuptias. Imple ebdomadam dierū hui? copule: et hāc q̄ dabo tibi. pro opere quo seruauit? es michi septē annis alijs. Acquieuit placito: et ebdomada trāstata rachel duxit uxorem. Cui pater seruā balam tradiderat. Tandēq; p̄it? op̄ans nuptijs. amorem sequentis prioris pretulit: seruientis apud eū septem annis alijs. Videns autē domin? q̄ despiceret lyan. aperuit uulū ei? sorore itelli pmanere. Que cōceptū genuit filiū: uocauitq; nomē eius ruben dicens. Vidit dñs humilitatem meā. Nunc amabit me uir meus. Rursum cōcepit: et peperit filiū et ait. Quā uidit me dñs haberi cōtempnit: redit etiā istū michi. Vocauitq; nomē

ei? symeon. Concepitq; terci? et genuit aliū filiū. dixitq;. Nunc q̄ copulabit michi maritus meus: eo q̄ peperim ei tres filios. Et idarco appellauit nomē ei? leui. Quarto cōcepit: et peperit filiū et ait. Modo cōstebor dño. Et ob hoc uocauit eū iudam. Cessauitq; parere. Ceteris autem rachel. q̄ **xxx** infecūda esset. inuidit sorori sue: et ait marito suo. Da michi liberos: alioquin moriar. Cui uat? respōdit iacob. Num pro deo ego sum. qui priuauit te fructu uentris tui? At illa. habeo inquit famulā balam: ingredere ad illam ut pariat sup genua mea: et habere ei illa filios. Deditq; illi balā in coniugiū. Que ingressa ad se uiro: concepit et peperit filiū. Dixitq; rachel. Inditauit michi domin? et exaudiuit uocē meā dāns michi filiū. Et idarco appellauit nomen eius dan. Rursumq; bala cōcipiens peperit alterū: p quo ait rachel. Coperauit me dñs cū sorore mea: et in ualui. Vocauitq; cum nepalim. Secūtes lya q̄ parere desisset: zelphā ancillā suā marito tradidit. Qua post conceptum edente filiū dixit. Felicitet. Et idarco uocauit nomen ei? gad. Peperit q̄ zelphā alter: dixitq; lya. Hoc pro beatitudine mea. Beata quippe me dicit omnes mulieres. Properea appellauit eū aser. Egessus autē ruben tpe mellis tritice i agrū rexit mādragoras: quas matri lye detulit. Dixitq; rachel. Da michi partē de mādragoris filij tui. Illa rēdit. Parū ne tibi uidet q̄ priueris maritum michi: nisi etiam mādragoras filij mei tuleris? Ait rachel. Dormiat tecū hac nocte pro mādragoris filij tui. Rediuitq; ad respiciam iacob de agro: egrella ē in occurrit ei? lya. et ait.

Ad me inquit intrabis: quia mercede conduxi te pro mādragoris filij mei. Dormiuitq; cū ea nocte illa: et exaudiuit deus p̄s eius. Concepitq; et peperit filiū quintū. et ait. Dedit de? mercedē michi. quia dedi ancillā meā uiro meo. Appellauitq; nomen ei? ysachar. Rursum lya cōcipiens peperit sextū filiū: et ait. Ditaui me de? dote bona. Etā hāc uice meū erit maritus me? eo q̄ genuerim. ei sex filios. Et idarco appellauit nomē eius zabulon. Post quē peperit filiā noīe dinam. Recordatusq; dñs rachelis. exaudiuit eā: et aperuit uulū eius: que cōcepit et peperit filiū dicens. Abstulit deus opprobriū meū. Et uocauit nomē illius ioseph dicens. Addat michi dñs alterū. Nato autē ioseph: dixit iacob sororo suo. Dimitte me. ut reuertar in patriā meā et ad terrā meā. Da michi uxores et liberos meos. p quibz seruiui tibi. ut abeam. Tu uero nobis seruistis quā seruui tibi. Ait ei laban. Inuentā gratiā in conspectu tuo. Expectimēro didici. q̄a bene dixerit michi deus p̄ter te. Constitu mercedem tuam quā dem tibi. At ille rēdit. Tu nobis quō seruistis tibi: et quātā in manibz meis fuerit possessio tua. Modicū habuisti atq; uenire ad te. et nūc diues effectus es: benedixitq; tibi deus ad introitū meū. Iustū ē igit ut aliquādo puidē dñm meo. Dixitq; laban. Quid tibi dabo? At ille ait. Nichil uolo: sed si feceris qd postulo: iterū pascam et custodiam pecora tua. Mira omnes greges tuos. et separa cūctas oues varias et sparso uelle: et qdūq; fulnū et mactosmū uariūq; fuerit: tam in quibz q̄ in capris. erit merces mea. Respōdebitq; michi reas iusticia mea. quando placit tempus

aduenerit corā te: et oīa que nō fuerūt
 varia ⁊ maculosa ⁊ fulua: tam ī ouibz
 q̄ in capris: furti me arguēt. **Dixitq;**
 laban. Gratū habeo qđ pris. Et sepa-
 raui ī die illa capras ⁊ oues ⁊ hircos
 ⁊ arietes: varios ⁊ maculosos. **Lundū**
 autē gregē unicolorē id ē albi ⁊ nigri
 uelleris: tradidit ī manu filiorū suorū:
 et posuit spaciū itineris inter se ⁊ gene-
 rum tūū dies: qđ pascetur reliqs greges
 ei⁹. **Tollens** ergo iacob uirgas popu-
 leas uirides ⁊ amigdalinas ⁊ rē pla-
 tanis rē parte decorauit eas. **Detra-**
 hitq; cornibz ī hys q̄ spoliata fuerāt:
 candor apparuit illa uero que integra
 fuerāt: uiridia pmanescūt: atq; ī hunc
 modū color esset ē varius. **Posuinq;**
 eas ī canalibz ubi effundebat aqua:
 ut cū uenisset greges ad bibendū: ante
 oculos haberēt uirgas: et ī aspectu earū
 cōspicerent. **Factūq;** est ut in ipso calore
 coitus: oues intuerent uirgas: ⁊ pare-
 rent maculosa ⁊ varia: et diuerso colo-
 re respecta. **Dimisitq;** gregem iacob: et
 posuit uirgas ī canalibz ante oculos
 arietū. **Erāt** autē alba et nigra queq;
 laban: cetera uero iacob. **Separatis** in-
 ter se gregibz. **Igitē** quādo pmo tempore
 ascendebant oues ponebat iacob uir-
 gas ī canalibus aquarū: ante oculos
 arietū ⁊ ouū: ut in eāz contemplatione
 cōspicerēt: quādo uero serotina admissu-
 ra erat: ⁊ conceperēt: egerent: nō potestāt
 eas. **Factūq;** sunt ea q̄ erant serotina:
 laban: et que primi temporis: iacob.
Ditatusq; est homo ultra modū: et
 habuit greges multos: ancillas et ser-
 uos: camelos et asinos. **xxxv**

Postq; autē audiuit uerba filiorū
 laban dicentū: tulit iacob oīa
 que fuerūt pris tūi: ⁊ de illis facit: et
 diratus: fact⁹ ē iudic⁹: anīaduēit qđ

faciem laban: qđ non esset erga se sicut
 heri et nudius tertius: maxime dicente
 sibi dñs reuertere in terrā patrū tuorū:
 et ad generationē tuā erog⁹ tecū: miltē
 et uocauit rachel et lyam in agrū ubi
 pascēbat greges: dixitq; eis. **Video** fa-
 ciem pris uelut: qđ nō sit erga me sicut
 heri et nudius tertius. **Deus** autē pris
 mei fuit mecū: et ipse nobis qđ totus ui-
 ribus meis fuit: et mutauit
 mercedem meā decē uiribus: et tamen
 non dimisit eū deus ut noceret michi.
Siquādo dixit uarie erunt mercedes
 tue: pariebāt omēs oues varios fcs:
 quādo uero cōtrario ait: alba queq;
 accipies pro mercede: omnes greges
 alba ppererūt. **Tulitq;** uero substantiā
 patris uelut: ⁊ dedit michi. **Postq;** tū
 cōcepit ouū temp⁹ aduenerat: leuauit
 oculos meos: ⁊ uidi ī somnis ascenden-
 tes mares sup feminas: varios ⁊ ma-
 culosos et diuersos colores. **Dixitq;** āg-
 lus dñi ad me ī somnis. **Iacob.** Et
 ego rēdi. **Alit.** Qui ait. **Leua** oculos
 tuos: ⁊ uide uniuersos mafcos ascen-
 dentes sup feminas: varios maculosos
 atq; respectos. **Vidi** enī oīa q̄ fecit tibi
 laban. **Ego** sū de⁹ bechel: ubi uixisti
 lapidem: et uocū uouisti michi. **Sunt**
 ergo surge ⁊ egredere de terra hac: reuer-
 tens ī terrā uatiuitatis tue. **Rēdētiq;**
 rachel ⁊ lyā. **Alit.** Quid habent⁹ relidui
 quicq; ī facultatibz ⁊ hereditate dom⁹
 patris nrī? **Nōne** isti alienas reputa-
 uit nos: et uendidit: comedinq; precū
 nostrū? **Sed** deus tulit opes pris nrī:
 et eas tradidit nobis ac filijs nostris.
Vnde omnia que pcepit tibi dñs fac.
Surrexit autē iacob ⁊ impositus libe-
 at diuibus suis sup camelos abiit:
 tulitq; omne substantiā suā ⁊ greges:

et quidqđ ī melopotamia adquisierat:
 pgens ad ysaac prēm suū in terrā cha-
 naan. **Et** p̄ierat laban ad tēdēdas
 oues: ⁊ rachel furata est ydola patris
 sui. **Resoluitq;** iacob dñi scire suo
 qđ fugeret. **Cūq;** abisset tam ipse qđ oīa
 que iuris sui erant: ⁊ anime nāullo
 pegeret cōtra montē galaad: nuncia-
 tum ē laban die tertio qđ fugeret iacob.
Qui assumptis fratribz suis: p̄secut⁹ ē
 eum diebz septē: ⁊ comprehendit eū in
 monte galaad. **Viditq;** ī somnis di-
 centē sibi dñm. **Caue** ne quicq; aspre
 loquaris contra iacob. **Iamq;** iacob
 cōtenderat in monte tabernaculū. **Cūq;**
 ille cōsecut⁹ fuisset eū cū fratribz suis:
 in eodem monte galaad fixit tentoriū.
Et dixit ad iacob. **Quare** ita egisti: ut
 clam me abigeres filias meas quasi
 rapinas gladio? **Eur** ignorāte me
 fugere uoluisti nec iudicare michi: ut
 prosequerē te cū gaudio ⁊ canticis: ⁊
 timpanis ⁊ citharis? **Non** es passus
 ut osculārē filios meos ⁊ filias. **Sul-**
 te operat⁹ es. **Et** nūc quidē ualeat ma-
 nus mea reddē tibi malū: sed de⁹ pris
 tui heri dixit michi. **Caue** ne loquaris
 contra iacob quicq; durius. **Eto.** **Ad**
 tuos ire cupiebas: ⁊ desiderio erat tibi
 dom⁹ pris. **Eur** furat⁹ es deos meos?
Rēdit iacob. **Quod** inscio te p̄secutus
 sum: timui ne uolentē auferas filias
 tuas. **Quod** autem furti me arguis:
 apud quēcūq; inuenieris deos tuos:
 necetur corā fratribz nrīs. **Scutare:**
 quidqđ tuorū apud me inuenieris au-
 fer. **Hec** dices ignorabat qđ rachel fura-
 ta esset ydola. **Ingressus** itaq; laban
 tabernaculū iacob et lyā et utriusq; fa-
 mule: nō inuenit. **Cūq;** intrasset tēto-
 riū rachelis: illa festinans abscondit
 ydola subter stramenta cameli ⁊ sedie

desup: scrutatq; omne tentoriū ⁊ nichil
 inuenienti: ait. **Ne** irascat⁹ dñs meus
 qđ corā te assurgere nequeo: qđ iuxta
 consuetudinē feminarū nrarū accidit michi.
Sic delusa sollicitudo querentis ē. **Tu-**
 mentq; iacob: cū uirgō ait. **Quā** ob
 culpam meā et ob qđ peccatū meū sit
 exarsisti post me: ⁊ scrutatus es omne
 supellectilem meā? **Quid** inuenisti de
 cūda substantia domus tue? **Pone**
 hic corā fratribz meis: ⁊ fratribz tuis:
 ⁊ iudicet inter me ⁊ te. **Idcirco** uiginti
 annis hui tēū: oues tue et capre: fci-
 les non fuerūt: arietes gregis tui non
 comedi: nec capiti a bestia ostendi tibi.
Ego damniū omne reddē. **Quidqđ** fur-
 tim prebat a me regelas: die nodūq;
 estu urgebar ⁊ gelu: fugiebatq; somn⁹
 ab oculis meis. **Sicq;** per uiginti an-
 nos ī domo tua seruui tibi: qđ uorde-
 rim pro filiabz: et fcs pro gregibz tuis.
Inmutasti qđ mercedē meā decē uiribz.
Nisi deus patris mei abrahā: et timor
 ysaac affuisset michi: forsitan modū
 nudū me dimisisses. **Affligi** quē meā
 et laborem manū mearū respexit dñs:
 et arguit te heri. **Rēdit** ei laban. **Filie**
 mee ⁊ filij ⁊ greges tui ⁊ oīa que certis-
 mea sunt. **Quid** possum facere filijs et
 nepotibz meis? **Veni** ergo ⁊ ineamus
 fedus: ut sit testimoniū inter me et te.
Tulit itaq; iacob lapidem: ⁊ erexit illū
 ī titulū. **Dixitq;** fratribz suis. **Afferte**
 lapides. **Qui** congregantes fecerūt tu-
 mulū: comederūtq; sup eū. **Quē** uoca-
 uit laban annulū testis: et iacob accer-
 tum testimoniū: utiq; iuxta p̄prietatē
 lingue sue. **Dixitq;** laban. **Tumulus**
 iste testis erit inter me ⁊ te hodie. **Et** id-
 circo appellatū est nōmē eius galaad.
Id ē tumulus testis. **Et** adiecit laban.
Inueat ⁊ iudicet dñs intē nos quādo

recesserim? a nobis: si afflixeris filias meas: et si introduxeris alias uxores super eas. Nullus enim nostris testis est absque teo: qui p[re]sens respicit. Dixit q[ue] rursus ad iacob. Et cumulus hic et lapis que erigi: inter me et te testis erit. Cumulus inquit iste et lapis sunt in testam[en]tum: si aut ego transiero illum: pergens ad te: aut tu p[re]terieris. malum michi rogitas. Deus abraham et deus nachor iudex inter nos: deus patris eor[um]. Iuravit ergo iacob per timorem patris sui ysaac: immolansq[ue] victimis in monte vocavit fratres suos ut ederent panem. Qui cu[m] comedissem manserunt ibi. Iaban vero de nocte surgens: oscular[is] est filios et filias suas: et benedixit illis: reuersusq[ue] est in locum suum. **I**acob aut[em] abiit in itinere. **xxxv** quo reperat: fueruntq[ue] ei obuii angeli dei. Quos cum vidisset ait. Castra dei sunt hec. Et appellavit nomen loci illius manaim: id est castra. Misit autem et nuncios ante se ad elau fratrem suum in terra seyr in regione edom: p[re]cepitq[ue] ei dicens. Sic loquimini d[omi]no meo elau. Hec dicit frater tuus iacob. Apud laban p[re]grinat[ur] sum: et fui usq[ue] i[n] p[re]sentem diem. Habeo boues: et asinos et oves: et seruos et ancillas: mittoq[ue] nunc legationem ad d[omi]nu[m] meum: ut inueniam gratiam i[n] oculo tuo. Reuersusq[ue] sunt nunci ad iacob dicentes. Venimus ad elau fratrem tuum: et ecce p[er]erat in occursum tuum cu[m] quadringentis viris. Timuit iacob valde: et p[re]terit[is] dimisit p[ro]p[ri]um qui secum erat: greges q[ue] et oves: et boues et camelos: i[n] duas turmas dicens. Si uenerit elau ad unam turmam: et p[er]cussit eam: alia turma q[ue] reliqua est saluabit. Dixitq[ue] iacob. Deus patris mei abraham et deus patris mei ysaac d[omi]ne q[ui] dixisti michi:

reuertere i[n] terram tuam: et in locu[m] natiuitatis tue: et benefacia tibi: minor sum cunctis miserationib[us] tuis: et ueritate tua qua[m] replesti suu[m] tuo. In barilo meo transiui iordanem istu[m]: et nunc cu[m] duabus turmis regressor. Ecce me de manu te[ra] mei elau: quia valde eu[m] timeo: ne forte ueneris p[er]cutiat matrem cu[m] filiis. Tu loquus es q[uo]d benefacere[m] michi: et dilatares semen meum sicut arenam maris: que p[re] multitudinem numerari no[n] potest. Cumq[ue] dormisset ibi nocte illa: separauit de hijs que habebat munera elau fratri suo: capras ducentas hircos viginti oves ducentas et arietes viginti: camelos feras cu[m] pullis suis triginta: vacas q[ui]ndraginta et thauros viginti: asinas viginti: et pullos ear[um] decem. Et misit per manus suor[um] suor[um]: singulos secutu[m] greges: dixitq[ue] pueris suis. Auertite me: et sit spaci[u]m inter gregem et gregem. Et p[re]cepit p[re]iori dicens. Si obuium habueris fratri meo elau: et interrogauerit te: cur es aut quo uadis aut cui? sunt ista que seque[re]ris: respondebis. Serui tui iacob. Munera misit d[omi]no suo elau: ipse quoq[ue] post nos uenit. Similiter dedit mandata scdo et tercio: et cunctis q[ui] sequebant[ur] greges. Dicens. Ista[m] uerbis loquimini ad elau cu[m] inuenieris eu[m]: et addetis. Ipse q[ue] serui tu iacob: inter n[ost]ru[m] insequit[ur]. Dixit eni[m]. Placabo illi munereb[us] que p[re]dunt: et postea uidebo illu[m]. Foritan p[ro]p[ri]a bitur michi. Precesserunt itaq[ue] munera ante eu[m]: ipse uero mansit nocte illa i[n] castris. Cumq[ue] mature surrexisset tulit duas uxores suas: et totidem famulas cu[m] uiderim filijs: et transiit uadu[m] iacob. Transiuitq[ue] omnib[us] que ad se p[er]tinebant: misit solus: et ecce uir luabat[ur] cu[m] conu[er]s[is] mane. Qui cu[m] uideret

q[uo]d eu[m] superare no[n] posset: tetigit neru[u]m femoris ei[us]: et statim emarcuit. Dixit q[ue] ad eu[m]. Dimitte me. Iam eni[m] ascendit aurora. Respondit. Non dimittas te: nisi benedixeris michi. Ait ergo. Quod est nomen tibi? Respondit. Iacob. Ait ille: nequaquam inquit iacob appellabit nomen tuu[m]: sed israel. Quia si contra deu[m] fortis fuisti: quanto magis o[mn]ia hostes p[ro]ualebis? Interrogauit eu[m] iacob. Dic michi: quo appellaris no[m]i[n]e. Respondit. Cur queris nomen meum q[uo]d est mirabile? Et benedixit ei in eodem loco. Vocauitq[ue] iacob nomen loci illius phanuel: dicens. Vidi d[omi]nu[m] facie[m] ad faciem: et salua facta est anima mea. Quisq[ue] e[st] ei statim sol: postq[ue] transgressus e[st] phanuel. Ipse uero claudicabat pede. Quia ob causam non comedunt neru[u]m filij israel: qui emarcuit in femore iacob usq[ue] i[n] p[re]sentem diem: q[uo]d tetigerit neru[u]m femoris ei[us]: et obstupuerit. **xxxvi** **E**leuans aut[em] iacob oculos: uidit ueniens elau: et cu[m] eo q[ui]ndringentos viros. Dimisitq[ue] filios i[er]e et rachel ambaru[m] famulas: et posuit utraq[ue] ancillam: et liberos ear[um] i[n] principio: iham uero et filios eius i[n] secundo loco: rachel aut[em] et ioseph nouissimos. Et ipse p[ro]grediens adorauit pronus i[n] terra septe[m]: donec appropinquaret frater eius. Eutrens itaq[ue] elau obuiam fratri suo: amplexat[ur] e[st] eu[m]: et stringens collu[m] eius: et osculans fleuit: leuansq[ue] u[er]ba uidit mulieres et paruulos ear[um]: et ait. Quid sibi uolunt isti: et si ad te p[er]tineant? Respondit. Paruuli sunt: quos donauit michi deus seruo tuo. Et appropinquantes ancille et filij ear[um] in circuitu sunt. Accesseruntq[ue] i[er]a cu[m] pueris suis: et simul adorauit: et genuit ioseph et rachel adorauerunt. Dixitq[ue] elau. Que

nam sunt iste cune quas obuia habui? Respondit. Ut inuenire[m] gratia[m] coram d[omi]no meo. At ille ait. Habeo plurima frater mi: sunt tua tibi. Dixitq[ue] iacob. Noli ita obsecro: sed si inueni gratia[m] i[n] oculis tuis: accipe munusculu[m] de manib[us] meis. Sic eni[m] uidi facie[m] tua[m]: q[uo]d si uiderim uultu[m] dei. Esto michi p[ro]p[ri]us: et suscipe benedictione[m] qua[m] attuli tibi: et qua[m] donauit michi de[us]: tribuens o[mn]ia. Vix fratre co[m]plente suscipies ait. Gradiamur simul: roq[ue] locius iunioris tui. Dixitq[ue] iacob. Noli d[omi]ne mi q[uo]d paruulos habeo teneros: et oves et boues fetas mecu[m]: quas si plus i[n] ambulando fecero laborare: morient[ur] una die cundi greges. Precedat d[omi]nus me[us] ante seru[u]m suu[m]: et ego sequar paruuloru[m] uestigia: et sicut uidero paruulos meos posse: donec ueniam ad d[omi]nu[m] meu[m] i[n] seyr. Respondit elau. Oro te: ut de p[ro]p[ri]o qui mecu[m] est: salte[m] loci remaneat uir tue. Non e[st] inquit necesse: hoc uno tantu[m] indigeo: ut inueniam gratiam i[n] co[m]sp[er]u tuo d[omi]ne mi. Reuersus e[st] itaq[ue] illo die elau itinere quo uenerat i[n] seyr. Et iacob uenit i[n] sochre: ubi edificata domo: et fixis tentorijs: appellauit nomen loci illius sochre: id est tabernacula. Transiuitq[ue] i[n] sale urbem sechim: que e[st] i[n] terra chanaan: postq[ue] reuersus est de mesopotamia syrie: et habitauit iuxta o[m]pidu[m]: eunq[ue] parcem agri i[n] qua fixerat tabernacula: a filiis enim patris iudeu[m] tenuit agnis: et erecto ibi altari: inuocauit sup[er] illud fortissimu[m] deu[m] isrl. **xxxvii** **E**gressa est aut[em] dina **xxxviii** filia i[er]e: ut uideret mulieres regioris illius: qua[m] cu[m] uidisset iudeu[m] filius i[er]e: princeps terre illius: adama: mitram et rapuit: et dormiuit cu[m] illa: ut o[m]p[er]im[us] uirginem. Et co[n]glutinata

est anima eius cum ea: tristitque delinuit blanditijs: et pergens ad emor primum suum. accipe inquit michi puellam hanc coniugem. Quod cum audisset iacob: absentibus filiis et in pastu pecorum occupatis. siluit donec rediret. Egrediente autem emor parte sicheim. ut loqueretur ad iacob. ecce filij eius veniebant de agro: auditoque quod acciderat irati sunt valde: et sedam rem operaretur in israhel: et violata filia iacob. rem illam perpetrasset. Locutus est itaque emor ad eos. Sicheim filij mei adhesit anima. filie vestre. Date eam illi uxorem: et iungamus vicissim nubia. Filias vestras tradite nobis: et filias nostras accipite: et habitate nobiscum. Terra in potestate vestra est: exercete negociamini: et possidete eam. Sed et sicheim ad primum et ad fratres eius ait. Inveniam gratiam coram vobis: et quicunque statueritis dabo. Augere dorem: et munera postulare: et liberet tributa quod petieritis: tantum date michi puellam hanc uxorem. Respondit iacob sicheim. et patri eius in dolo: sequeutes ob stuprum sororis. Non possumus facere quod petitis: nec dare sororem nostram homini in concubina: quod illicitum et nepharium est apud nos. Sed in hoc valebimus federari. Si volueritis esse similes nostri: et circumdat in vobis omnis masculini sexus: tunc dabimus: et accipiamus mutuo filias vestras ac nostras: et habitabimus vobiscum: et unumque suum pro parte sua. Si autem circumdari nolueritis: tollemus filiam nostram: et recedemus. Placuit oblato eorum emor: et sicheim filio eius: nec distulit adolestens quum statim quod precebat compleret. Amabat enim puella valde: et erat indicus in omni domo patris sui. Ingressi quoque portam urbis locuti sunt ad populum. Viri isti pacifici sunt: et volunt habitare

nobiscum. Negociant in terra et recreant eam: que spaciola et lata cultoribus indiget. Filias eorum accipiemus uxores: et nostras illis dabimus. Unum est quo differat tantum bonum. Si circumdamus masculos nostros: ritum gentis imitantes: et substantia eorum et pecora et cuncta que possident: nostra erunt. Tantum hoc acquiescamus: et habitantes sumus unum efficiamur populum. Assensitque sunt omnes: cunctis circumsis maribus. Et ecce die tertio quando gravissimus vulnere dolor est: acceptis duobus filijs iacob. simeon et leui fratres digne gladijs. ingressi sunt urbem confiderenter: interfeceruntque omnibus masculis. emor et sicheim pariter necaverunt: tollentes divitias domus sicheim. sororem suam. Quibus egressis. irreverit super occisos ceteri filij iacob: et depopulati sunt urbem in viciniam stupri: oves eorum et armenta et aliosque cunctaque vastantes que in domibus et in agris erant: parvulos quoque eorum et uxores duxerunt captivas. Quibus perpetratis audacter: iacob dixit ad simeon et leui. Turbastis me: et odium sum fecistis me chanaanitis et pherezitis habitatoribus terre huius. Nos pauci sumus: illi congregati continent me: et debitor ego et domus mea. Roderunt. Numquid ut scorto aburi debueret sorore nostra: interea locutus est deus ad. **xxv** **Gen** iacob. Surge: et ascende bethel: et habitabis ibi: facque altare domino qui apparuit tibi: quando fugebas elau fratrem tuum. Iacob vero condita omni domo sua ait. Abicite deos alienos qui in medio vestri sunt: et mudamini: ac mutate vestimenta vestra. Surgite: et ascendam in bethel: ut faciam ibi altare domino. qui reaverunt me in die tribulationis mee: et loci sunt itineris mei. Dederunt ergo ei omnes deos alienos quos habebant: et in aures

que erant in auribus eorum. At ille infodit eos subter thebini: quod est post urbem sicheim. Cumque profecti essent: terror dei invasit omnes per circuitum civitates: et non sunt ausi persequi recedentes. Venit igitur iacob luzam: que est in terra chanaan cognomento bethel: ipse et omnis populus eius. Edificavitque ibi altare: et appellavit nomen loci illius domus dei. Ibi enim apparuit ei deus: cum fugeret fratrem suum. Eodem tempore mortua est debora nutrix rebecca: et sepulta est ad radices bethel subter quercum: vocatumque est nomen loci illius: quere fletus. Apparuit autem iterum ei iacob: postquam reversus est de mesopotamia syrie: et venit in bethel: benedixitque ei dominus. Non vocaberis ultra iacob: sed israhel erit nomen tuum. Et appellavit eum israhel. Dixitque ei. Ego deus omnipotens. Cresce et multiplicare: gentes et populi nationum ex te erunt. Reges de lumbis tuis egredientur: terramque quam dedi abraham et ysaac dabo tibi et semini tuo post te. Et recessit ab eo. Ille vero eregit simulacrum lapideum in loco quo locutus fuerat ei deus: libans super eum libamina: et effundens oleum: vocansque nomen loci illius bethel. Egrediente autem inde: venit retro ipse ad terram quam duxit effugiam. In qua cum parviret rachel: ob difficultatem partus periclitari cepit. Dixitque ei obsteris. Noli timere: quia et hic habebis filium. Egrediente autem anima pre dolore: et imminere iam morte: vocavit nomen filij sui benoni: id est filius doloris mei. Pater vero appellavit eum beniamin: id est filius dextere. Mortua est ergo rachel: et sepulta est in via que ducit effugiam: hic est bethleem. Erigitque iacob simulacrum super sepulcrum eius. Hic est simulacrum monumenti rachel: usque in presentem diem. Egrediente inde: simeon et leui fratres eius cum gregibus

Cumque habitaret in illa regione: abiit ruben: et dormiit cum bala concubina patris sui. Quod illi minime latuit. Erant autem filij iacob duodecim. Filij ly: primogenitus ruben: et simeon: et leui: iudas: et ysaachar: et zabulon. Filij rachel: ioseph et beniamin. Filij bala ancille rachelis: dan et neptalim. Filij zelphe ancille ly: gad et aser. Iij sunt filij iacob: qui nati sunt ei in mesopotamia syrie. Venit etiam ad ysaac patrem suum in mambre civitatem arbee: hec est ebron: in qua peregrinatus est abraham et ysaac. Et completi sunt dies ysaac centum octoginta annorum: consumptusque erat moriens: et appositus est populo suo: seteg et pletus diebus: et sepelierunt eum elau et iacob filij sui. **xxvi** **Gen** Erant autem generationes elau: ipse et edom. Elau accepit uxorem de filiabus chanaan: ada filiam elom ethel: et oolibama filiam ane filie secon euei. Basemath quoque filiam ysmahel sororem nabaioth. Peperit autem ada eliphaz. Basemath genuit rahuel. Oolibama genuit iehus: et ihelon: et thore. Iij filij elau: qui nati sunt ei in terra chanaan. Tulit autem elau uxores suas et filios et filias: et omne familiam domus sue: et substantiam et pecora: et cuncta que habere poterat in terra chanaan: et abiit in alteram regionem: recessitque a fratre suo iacob. Divites enim erant valde: et simul habitare non poterant: nec sustinebat eos terra peregrinationis eorum pro multitudine gregum. Habitavitque elau in monte seyr: ipse est edom. Ipe autem simeon generatio elau patris edom in monte seyr: et hec nomina filiorum eius. Eliphaz filius ada: uxoris elau. Rahuel quoque filius basemath uxoris eius. Feceruntque eliphaz filij: theman: omar: sephua: et gathan.

et tenez: et chore. Erat autem thamma de-
bina eliphaz filij elau: et peperit ei ama-
leth. Hii sunt filij ada uxoris elau. Filij
autem rahuel naach et zara. Lemma et
meza. Hii filij basemath uxoris elau.
Isti quoque erant filij oolibama filie
ane filij sebeon uxoris elau quos ge-
nuit ei iehus et ihelon et chore. Hii du-
ces filiorum elau. Filij eliphaz primoge-
niti elau dux theman dux omar dux
sephua dux tenez dux chore dux ga-
than dux amaleth. Hii filij eliphaz in
terra edom: et hii filij ade. Hii quoque
filij rahuel filij elau. Dux naach dux
zara dux lemna dux meza. Hii au-
tem duces rahuel in terra edom. Isti
filij basemath uxoris elau. Hii autem
filij oolibama uxoris elau. Dux iehus
dux ihelon dux chore. Hii duces ooli-
bama filie ane uxoris elau. Isti sunt
filij elau: et hii duces eorum ipse est edom.
Isti sunt filij seer hirci habitatorum terre
lochan et sobal et sebeon et anan et
dison et eser et disan. Hii duces hirci
filij seer in terra edom. Facti sunt autem
filij lochan: hortei et eman. Erat autem
soror lochan thamma. Et isti filij so-
bal: aluhan et manech et ebal sephi
et onan. Et hii filij sebeon: achia et a-
nan. Iste est anan qui inuenit aquas
calidas in solitudine: cum pasceret asinas
sekon patris sui. Habuitque filium disan:
et filiam oolibama. Et isti filij disan:
abdam et ielban et iethran et tharan.
Hii quoque filij eser: balaannan et zeuan et
athan. Habuit autem filios disan: hus
et aran. Hii duces hircorum. Dux lo-
chan dux sobal dux sebeon dux ana-
dux dison dux eser dux disan. Isti
duces hircorum qui imperauerunt in terra
seer. Reges autem qui regnauerunt in terra
edom: antequam haberent regem filij israhel:

fuerunt hii. Balach filius beor: nomenque
urbis eius denaba. Mortuus est autem
balach: et regnauit pro eo iobab filius
zare de bofra. Cuius mortuus esset iobab:
regnauit pro eo husan de terra thema-
noy. Hic quoque mortuus: regnauit pro eo
adad filius badadi qui prouultit madi-
an in regione moab: et nomen urbis eius
auith. Cuius mortuus esset adad: regna-
uit pro eo semla de masrecha. Hic quoque
mortuus: regnauit pro eo saul de flumine
rooboth. Cuius et hic obisset: successit
in regnum balanan filius achobor. Isti
quoque mortui regnauerunt pro eo adad:
nomenque urbis eius phau. Et appella-
bat uxor eius mezeabel filia marath:
filie mizaab. Hec ergo nomina ducum
elau in cognationibus et locis et uoca-
bulis suis. Dux thamma dux aluha-
dux iethet dux oolibama dux ela-
dux phinon dux tenez dux theman
dux mablar dux magdyl dux hira.
Hii duces edom habitantes in terra
imperijs sui: ipse est elau pater ydumeorum.
Habituauit autem iacob in terra chana-
an in qua pater suus peregrinatus est:
et hee sunt generationes eius. **xxxij**
Ioseph cum sedecim esset annorum: pascet
gregem cum fratribus suis ad hunc puer.
Et erat cum filiis bala et zelophe uxoris patris
sui: accusauitque fratres suos apud prem-
minem pessimo. Israhel autem dilige-
bat ioseph super omnes filios suos: eo
quod in senectute genuisset eum. Fecitque ei
tunicam polimitam. Videntes autem fratres
eius quod a patre plus runderis filiis ama-
retur: oderant eum: nec poterant ei quicquam
pacifice loqui. Accidit quoque: ut uisum
somnia referret fratribus suis: quod causa
maioris odij seminarium fuit. Dixitque
ioseph fratribus suis. Audite somnium
meum quod uidi. Putabam nos colligere

manipulos in agro: et quasi confluere
manipulum meum et rare: utrosque mani-
pulos circūstantes adorare manipu-
lum meum. Rēderūt frēs ei? Aliquid re-
noster eis: aut scitauerunt ditioni tue?
Hec ergo causa somniorum atque sermo-
num: inuidie et odij somnium ministrat.
uit. Aliud quoque uidit somnium: quod narra-
uit fratribus suis. Uidi per somnium quasi solem
et lunam et stellam undecim adorare me.
Quid tui patris sui et fratris tui uidisset: in-
terpauit eum pater suus et dixit. Quid
tibi uult hoc somnium quod uidisti? Au-
tem ego et mater mea et fratres tui adorabimur
te super terram. Inuidebat ei igitur fratres sui:
pater uero rem tacite considerabat. Cuius
fratres illi in pascendis gregibus prius
morarentur in sicheim: dixit ad eum israhel.
fratres tui pascunt oues in sicheimis:
ueni mitam te ad eos. Quo ridente
presto summat. Vade et uide si runda
prospera sint erga fratres tuos et pecora:
et remittam michi quid agas. Nullus
de ualle hebron uenit in sicheim. Inue-
nitque eum uir errans in agro: et interro-
gauit quod quereretur. At ille respondit. Fratres
meos quero. Indica michi ubi pascant
greges. Dixitque ei uir. Recessit de lo-
co isto. Audiui autem eos dicentes. Ca-
mus in dothaim. Perrexit itaque ioseph
post fratres suos: et inuit eos in dothaim.
Qui cum uidisset eum procul: antequam acce-
deret ad eos cogitauerunt illum occidere:
et munus loquelant. Ecce somniator
uenit. Venite occidamur eum: et mitamur
in cisternam veterem: dicemusque fera pes-
sima deuorauit eum: et tunc apparebit quod
illi prouult somnia sua. Audientis au-
tem hec ruben nitentur liberare eum de
manibus eorum: et dicebat. Non interfici-
amur eum: nec effundamur sanguinem
eius: sed pascite eum in cisterna veterem quod

est in solitudine: manusque uestras euerte
innocuas. Hic autem dicebat uolens
eripere eum de manibus eorum: et reddere patri
suo. Confestim igitur ut puenit ad fratres
suos: nudauerunt eum tunica talari et po-
limita: miseruntque eum in cisternam veterem:
que non habebat aquam. Et sedentes
ut comederent panem: uiderunt ysmaheli-
tas viatores uenire de galaad: et came-
los eorum portantes aromata et resinam et
Badden in egiptum. Dixit ergo iudas
fratribus suis. Quid uobis prodest si
occiderimus fratrem nostrum: et relauemus sangui-
nem ipsius? Melius est ut ueniat deus
ysmahelitis: et manus nostre non polluantur.
Frater enim et caro nostra est. Acquieuerunt
fratres leuonibus illis: et preteritis madi-
anitis negotiatoribus: retrahentes eum de
cisterna ueniderunt eum ysmahelitis ui-
ginti argenteis: qui duxerunt eum in egiptum.
Reuersusque ruben ad cisternam non inue-
nit puerum: et scissis uestibus pergens ad
fratres suos ait. Puer non comparuit:
et ego quo ibo? Tulerunt autem tunicam eius
et in sanguine hedi quem occiderat: unxe-
runt: mittentes qui ferrent ad patrem et
dicerent. Hanc inuenimus: uide uirtutem tuni-
ca filij tui sit an non. Quam cum cogni-
uisset pater ait. Tunica filij mei est. Fera
pessima comedit eum: bestia deuorauit
ioseph. Scissis uestibus induit eum cili-
cio: lugens filium suum in seipso. Congre-
gatis autem rudis libens ei ut lenirent
dolorem patris: noluit solationem accipere.
sed ait. Descendat ad filium meum lugens
in infernum. Et illo perseverare in fle-
tu: madianite ueniderunt ioseph in
egypto: phutifar eunuchus pharaonis
magistro militum. **xxxviij**
Eodem tempore descendens iudas a
fratribus suis: diuertit ad uirum
odollamiten nomine hiran: uiditque ibi

filiam hoīs chananei. vocabulo. sue.
Et accepta uxore ingressus ē ad eam.
Que concepit & peperit filiū: & vocavit
nomē eius her. Rursūq; cōcepto fetu.
nati filiū vocavit onan. Tercūq; pe.
perit: quē appellavit sela. Quo nato:
parere ultra cessavit. Dedit aut iudas
uxorē primogenito suo her noīe tha.
mar. Fuit quoq; her p̄mogenit⁹ iude.
nequā in aspectu dñi: & ideo ab eo occi.
sus est. Dixit ergo iudas ad onan fi.
liū suū. Ingredere ad uxorē fr̄is tui. et
sociare illi: ut susceas semen fr̄is tui.
Ille sciēs nō nasci sibi filios. inuolēs
ad uxorē fr̄is sui. sanē fundebat ī terrā:
ne liberi fr̄is noīe nascerent. Et idcirco
percussit eū dñs: eo q̄ rem detestabilem
faceret. Quāobrem dixit iudas thamar.
nuri sue. Esto vidua ī domo patris
tui: donec creseat sela filius meus. Ti.
mebat enī: ne & ipse moretē sicut fr̄s
eius. Que abiit: et habitauit in domo
patris sui. Evolutis autē multis an.
nis: mortua ē sue. uxōr inde. Qui post
ludū. solatione suscepta ascendat ad
tonsores ouīū suarū: ipse & hircas opi.
lio gregis odollamita in thannas.
Nunciatūq; ē thamar. q̄ socer illius
ascenderet ī thannas: ad tondendas
oues. Que depositis viduitatis vesti.
bus. assūpsit tectū: et mutato habi.
tu sedit ī huius itineris qd ducit tham.
nam. eo q̄ creuisset sela. et non eū acce.
pisset maritū. Quā cū vidisset iudas:
suspica⁹ ē esse meretricē. Opprueat enī
vultū suū ne agnosceret. Ingredientiq;
ad eā. ait. Dimitte me ut coeam tecū.
Respōdet enī q̄ nūc⁹ sua esset. Qua
respōdere qd dabis michi ut scuaris
concubiu meo. dixit. Mittā tibi hēdū
de gregibz. Rursūq; illa dicente. pariar
quod vis. si dederis michi arrobonē

donec mittas quod polliceris: ait in.
das. Quid tibi vis p̄ arrobone dari?
Respōdit. Anulū tuū. & armillā. et ba.
culū quē manu tenes. Ad unū igitur
rotū mlier cepit. & surgēs abiit: depo.
sitq; habitu quē sūpererat: induta est
viduitatis vestibz. Misit aut iudas
hēdū per pastore suū odollamiten: ut
reciperet pigmū qd dederat mlieri. Qui
cū nō inuenisset eā: interrogauit hoīes
loci illius. Vbi est mulier que sedebat
in huius? Respōdentibz cūdis nō fuit
in loco isto meretricē: cūdis ē ad iudā
et dixit ei. Non inueni eā. Sed & hoīes
loci ill⁹ dixerūt michi: nūq; sedisse ibi
scortū. Ait iudas. Habeat sibi. Ecce
mendaci arguere nos nō potest. Ego
misi hēdū quē p̄miserā. Et tu nō inue.
nistī eam. Ecce aut post tres menses
nūciauerūt iude dicentes. Fornicata
est thamar nurus tua: & videtur uter⁹
ill⁹ inuolēscere. Dixitq; iudas. Pro.
ducite eam ut comburāt. Que cū du.
ceretur ad penam. Misit ad socer suū
dicens. De viro tu⁹ her sume. concepi.
Cognosce tu⁹ sit anulū. et armillā
& baculus. Qui agnitis muneribz ait.
Iustior me ē: quia nō tradidi eā sela
filio meo. Atamē ultra nō cognouit
eam. Iustate aut parui. apparuerunt
gemini in utero: atq; in ipā effusione
infantū vn⁹ protulit manu: in qua ob.
stetiz ligauit corcinū dicens. Iste egre.
diē prior. Illo vero retrahēte manu:
egressus ē alter. Dixitq; mlier. Quare
diuisa est p̄ter maceria? Et ob hanc
causam vocauit nomen eius pharco.
Postea egressus ē seater ei⁹. in cui⁹ ma.
nu erat coccinū: quē appellauit zaram.
gitur ioseph dudus est. **xxxix**
in egiptū. emittit eū pharic⁹ euntich⁹
pharaonis. princeps exercitus sui. vir

egiptus de manu ysmahelitay: a q̄bz
p̄dudus erat. Fuitq; dñs cū eo: et erat
vir ī cūdis p̄pere agēs. Habitauitq;
in domo dñi sui: qui optime nouerat
dñm esse cū eo: et oīa que gereret ab eo
dirigi ī manu ill⁹. Inuenitq; ioseph
gradā coram dño suo: & ministrabat
ei. A quo p̄positus omnibz guberna.
bat credita sibi domū: & vniuersa que
ei tradita fuerāt. Benedixitq; dñs do.
mū egipti. p̄ter ioseph: & multiplica.
uit tam ī edibus q̄ in agris eundam
et substantiā. Nec quicq; aliud noue.
rat: nisi panē quo vescēbat. Erat aut
ioseph pulcra facie: et decorus aspectu.
Post multos itaq; dies. iniecit dñs
oculos suos in ioseph: et ait. Dormi.
mecū. Qui nequaq; acquiescens op̄i
nephario: dixit ad eā. Ecce dñs meus
omnibus michi traditis. ignorat qd
habeat in domo sua: nec quicq; ē qd
non sit in mea potestate. uel nō tradi.
derit michi: preter te que uxor eius es.
Quō ergo possū hīc malū facere: & pec.
care ī dñm meū? Huiusmodi v̄bis p̄
singulos dies loquebat: et mulier mo.
lesta erat adolescenti: et ille recusabat
stuprū. Accidit autē quadā die ut in.
traret ioseph domū. et op̄is quippiā
absq; arbitris faceret: & illa apphensa
lacinia vestimenti eius diceret. Domū
mecū. Qui relinco ī manu eius pallio.
fugit: & egressus ē foras. Cūq; vidisset
mlier vestem in manibus suis. & se esse
contemptā. vocauit ad se hoīes dom⁹
sue: et ait ad eos. Et introduxit virū
hebreū: ut illuderet nobis. Ingressus
est ad me: ut coiret mecū. Cūq; ego
surd amasset. & audisset vocem meā:
reliquit palliū qd tenebam: & fugit fo.
ras. In argumentū ergo fidei. retentū
palliū ostendit marito rēuerti domū.

et ait. Ingressus ē ad me huius hebre⁹.
quē adduxisti: ut illuderet michi. Cūq;
audisset me clamare: reliquit palliū
qd tenebam. & fugit foras. Hīs audi.
tis dñs. et nimis credulus verbis con.
iungis. iratus est valde: tradiditq; io.
seph in carcerem ubi vindi regis custo.
diebant: & erat ibi clausus. Fuit autē
dñs cū ioseph et misertus est ill⁹: & de.
dit ei gratiā in conspectu principis car.
ceris. Qui tradidit in manu ill⁹ vni.
uersos vindos qui ī custodia tenebāt.
et quidquid fectat. sub ipō erat: nec no.
uerat aliquid. cūdis ei creditis. Dñs
enī erat cū illo: & oīa op̄a ei⁹ dirigebat.
His itaq; gestis: accidit ut **xxxix**
peccatū duo eunuchi. p̄ncerna
regis egipti et p̄stor. dño suo. Iratus
q; contra eos pharao. nam alter p̄n.
cernis p̄erat. alter p̄storibz: misit eos
in carcerem principis militū. in quo
erat vinctus & ioseph. At custos carce.
ris tradidit eos ioseph: q̄ et ministra.
bat eis. Aliquulū ipsis fluxerat: et illi
in custodia tenebant. Viderūtq; ambo
somnia nocte vna: iuxta interpretatio.
nem congruā sibi. Ad quos cū intro.
isset ioseph mane. & vidisset eos tristes:
salutā⁹ ē dicens. Cur tristior ē hodie
solito facies vestra? Qui responderūt.
Somnia vidim⁹: et non est qui inter.
pretetur nobis. Dixitq; ad eos ioseph.
Nūquid nō dei ē interpretatio? Referte
michi quid videtis. Narrauit prior
p̄positus p̄ncernarū. somniū suū. Vi.
debam coram me vitem in qua erant
tres p̄pagines tescere paulatim ī gen.
mas: & post flores vias maturescere:
calicemq; pharaonis in manu mea.
Tuli ergo vias & repressi ī calicem quē
tenebam: & tradidi poculū pharaoni.
Respondit ioseph. Hec est interpretatio

sonnij. Tres propagines. tres adhuc
dies sunt. post quos recordabit pharaon ministerij tui. et restituet te in gradum pristinum: dabitq; ei calice iuxta officium tuum: sicut ante facere solueueras. Tantum memeto mei cum tibi bene fuerit: et facies mecum misericordiam ut suggeras pharaoni ut educat me de isto carcere quia furtum sublatus sum de terra hebreorum: et hic innocens in lacu missus sum. Videns pistor magister. quod prudenter somnium dissoluerat. ait. Et ego vidi somnium. quod tria canistra farine haberem super caput meum: et in uno canistro quod erat repletus. portare me putabam omnes cibos qui sunt arte pistoria: auersus comedere et ego. Respondit ioseph. Hec est interpretatio somnij. Tria canistra. tres adhuc dies sunt post quos auferat pharaon caput tuum: ac suspendet te in cruce: et lacerabit volutres carnes tuas. Et inde dies tertius natalis pharaonis erit. Qui faciens grande somnium pueris suis recordat? est inter epulas magistrum pincernarum: et pistorum principis: restituitq; alteri locum suum. ut porrigeret ei poculum. alter suspenderit in patibulo: ut rectoris veritas probaret. Et tamen succedentibus prosperis: pincernarum oblitus est interpretis sui.

Post duos annos vidit pharaon somnium. Putabat se stare super flumen: de quo ascendebat septem boues pulcre et crasse nimis: et pascebant in locis palustribus. Alie q; septem emergebant de flumine sede confedens: macie: et pascebant in ipsa annis ripa: in locis uberrimis virgibus deuoraueruntq; eas quas mira species. et habitudo corporis erat. Egrediat? pharaon rursus dormiuit: et vidit aliter somnium. Septem spice pullulabant in culmo uno. plene

atq; formose: alie q; totide spice tenueres. et prulle vredine oriebant: deuorantes omnem priorem pulcritudinem. Euigilans pharaon post quiete et facto mane pauore perterritus militi ad omnes consiliores egypti. doctosq; sapientes: et accessitis narrauit somnium: nec erat qui interpretaret. Tunc demum reminiscens magister pincernarum ait. Considera peccatum meum. Iratus rex seruis suis. me et magistrum pistorum retudi iussit in carcerem principis militum: ubi una nocte videri videri somnium: plagam futurorum. Erat ibi puer hebreus. cuius ducis militum famulus: cui narrantes somnia. audiuit? quidquid posita rei probauit euenire. Ego enim reddidit? sum officio meo: et ille suspensus est in cruce. Protinus ad regis imperium. eductus de carcere ioseph totum derunt: ac veste mutata obduleunt ei. Cui ille ait. Vidi somnia. nec est qui edisserat: que audiui te sapientissime conicere. Respondit ioseph. Absq; me deus ridet? pharaonem. Narrauit ergo pharaon que viderat. Putabam me stare super ripam fluminis: et septem boues de annis confedere. pulcras nimis et obelias carnis: que in pastu paludis vreda carpebat. Et ecce has sequebant alie septem boues inuicem deformes et macilente: ut nunq; tales in terra egypti viderim. Qui deuoratis et consumptis prioribus. nullum saturitatis dedere vestigium: sed simili macie et squallore torgebat. Euigilans. rursus sopore depressus vidi somnium. Septem spice pullulabant in culmo uno. plene atq; pulcritime. Alie q; septem tenueres et prulle vredine. oriebant et stipula: que priorum pulcritudinem deuorauerunt. Narraui delectoribus somnium: et nemo est qui edisserat. Respondit ioseph. Somnium

regis. unum est. Que facturus est deus ostendit pharaoni. Septem boues pulcre. et septem spice plene. septem uberatis anni sunt: tandemq; vni somnium comprehendunt. Septem q; boues tenueres atq; macilente que ascenderunt post eas. et septem spice tenueres. et vincto vrent perculse. septem anni venturi sunt famis: qui hoc ordine complebitur. Ecce septem anni venient fertilicatis. magne in universa terra egypti: quos sequetur septem anni alij rante sterilitatis: ut obliuioni tradatur cuncta retro abundantia. Consumptura est etiam fames omne terram: et uberatis magnitudinem proditura est inopie magnitudo. Qui autem videri fecit? ad tandem rem ptenens somnium. firmitatis indicium est: eo quod fiat sermo dei. et velocius impleat. Nunc ergo pronunciat rex vtrum sapienter et industrium et pntat? cum terra egypti: et constituat pntat? yridas regiones. et quintam partem feudum. per septem annos fertilicatis qui iam nunc futuri sunt. aggreget in horrea: et omne frumentum sub pharaonis potestate condatur: fueritq; in urbibus: et pparet future septem annos famis. que oppressura est egyptum: et non alimet? terra inopia. Placuit pharaoni consilium: et rudis ministris ei. Locutusq; est ad eos. Num inuenire poterim? talem virum qui spiritu dei plenus sit? Dixit ergo ad ioseph. Quia ostendit tibi deus omnia que locutus es. nunquid sapienterem et similem tuum inuenire poteris? Tuus super dominum meum: et ad cuius oris imperium cuncta populi obedier. Vno tantum regni solio pcedam te: Dixitq; rursus pharaon ad ioseph. Ecce constitui te super universam terram egypti. Tullitq; annulum de manu sua et dedit ei in manum eius: vestimentisq; eum stolam billiam:

et collo torquem auream circumposuit. Fecitq; ei ascendere super curru suum sedo clamare prone: ut omnes coram eo genua flecterent: et prepositum esse facerent universae terre egypti. Dixit quoq; rex egypti ad ioseph. Ego sum pharaon. Absq; tuo imperio non mouebit quisq; manum aut pedem in omni terra egypti. Veritatisq; nomen illius: et vocauit eum lingua egyptiaca. saluatorem mundi. Deditq; illi uxorem. aseneth filiam phutifariorum sacerdotis eliopoleos. Egredius est itaq; ioseph ad terram egypti. Triginta annos erat. quando stetit in conspectu regis pharaonis. et circumiit omnes regiones egypti. Venitq; fertilitas septem annos: et in manipulos redacte segetes aggregare sunt in horrea egypti. Omnis etiam feugum abundancia. in singulis urbibus condita est. Tantaq; fuit abundancia tritici. ut arene maris requarentur: et copia mensura excederet. Natiq; sunt ioseph filij duo anteq; veniret fames: quos peperit ei aseneth. filia phutifariorum sacerdotis eliopoleos. Vocauitq; nomen primogeniti manasses. dicens. Oblivisti me fecit deus omnem laborem meum: et domus patris mei. Nomenq; scdm appellauit effraim dicens. Crescere me fecit deus in terra paupertatis mee. Agit? transactis septem uberatis annis qui fuerant in egypto: reperunt venire septem anni inopie. quos pntat? rat ioseph: et in universo orbe famem pntat? ualuit. In cuncta etiam terra egypti. famis erat. Quia eliriere: clamauit populus ad pharaonem. alimenta petens. Qui-bus ille respondit. Ite ad ioseph: et quod ipse vobis dixerit facite. Crescebat autem quotidie fames in omni terra: aperuitq; ioseph universa horrea: et vendebat egyptijs. Nam illos opprimerat fames.

Quiesq; puencie veniebat i egiptu. ut
emeret eas: et mali inopie speraret.
Audies autem iacob qd **xxxij**
Alimenta venderetur in egipto:
dixit filijs suis. Quare negligitis?
Audini qd veniunt in egipto.
Descendite. et emite nobis necessaria:
ut possim vivere: et non esumamur
inopia. Descendentes igit frs ioseph
decem. ut emerent frumenta in egipto.
beniamin domi. retento a iacob: qui
dixerat fratribus eius ne forte in itinere
quiesq; patiat mali: ingressi sunt terra
egipti: cu alijs q pergebant ad emendu.
Erat aut fames in terra chanaan: et
ioseph erat princeps i terra egipti: atq;
ad eum nunti frumenta pphs vendebant.
Cumq; adorassent eum fratres sui. et
agnovisset eos: quasi ad alienos du-
rins loquebat. interrogas eos. Unde
venistis? Qui responderunt de terra chanaa:
ut emam vidualia necessaria. Et tamen
frs ipse cognoscens: non est cognitus ab
eis. Recordatusq; somniorum q aliquando
viderat: ait ad eos. Exploratores estis:
ut videatis infirmitates terre venistis.
Qui dixerunt. Non e ita dñe: sed servi tui
venierunt ut emerent cibos. Omnes filij
unius viri sumus. Pacisci venimus: nec
quiesq; famuli tui machinantur mali.
Quibus ille respondit. Aliter e. Immunita
terre huius desiderare venistis. At illi dixe-
runt. Duodecim inquit frs servi tui
sumus: filij viri unius in terra chanaan.
Minim? cu patre tuo e ali? non est sup.
Hoc e aut qd locutus su. Exploratores
estis. Nam nunc exploramentu vtrapiam.
Per salute pharaonis non egrediemini
hinc: donec veniat frater vester minimus.
Mittite e vobis unum. et adducat e:
vos aut eritis in vinculis. donec pro-
beatur: que dixistis: vtru vera an falsa

sint. Alioquin p salutem pharaonis:
exploratores estis. Tradidit ergo illos
custodie tribus diebus. Die aut tercio
reductus de carcere ait. Facite que dixi:
et vivetis. Deu enim timeo. Si pacisci
estis. frater vester unus ligetur i carcere: vos
aut abite. et ferte frumenta q emistis
in domos vestras: et ferte vtru minimu
ad me adducite: ut possim vros pha-
re fructus. et non moriamini. fecerunt
ut dixerat: et locuti sunt ad invicem.
Merito hec patitur: quia peccavimus in
fratrem nrm videtes angustias anime
illi? du deprecaret nos: et non audivimus?
idcirco venit sup nos ista tribulatio.
Equibus nimis rubet ait. Numquid non
dixi vobis. nolite peccare in pueru: et
non audistis me? En sanguis eius
egguir. Respondebant enim q intelligeret
ioseph: eo q p interceptum loqueret ad
eos. Auertitq; se pariter. et fleuit: et re-
versus locutus e ad eos: tollentq; sume-
rent. et ligans illis pscutibus. Iussitq;
nuntias ut implerent sarcos eos tra-
cto: et reponerent pecunias singulos in
sacculis suis. datis supra cibacis in
via. Qui fecerunt ita. At illi portantes
frumenta in asinis suis pfecti sunt. Ap-
propxit vñ sacro. ut daret mumento pabulu
in disforio. contemplant pecunia in ore
sacculi: dixit fratribus suis. Reddita est
mihi pecunia. En habet in sacco. Et
obstupescit turbatq; mutuo dixerunt.
Quid nam e hoc qd fecit nobis deus?
Veneruntq; ad iacob pnam suam in terra
chanaan: et narraverunt ei oia que acci-
dissent sibi dicentes. Locutus e nobis
dñs terre durus: et putavit nos explora-
tores esse puencie. Cui respondit. Paci-
fici sumus: nec ullas molimur insidias.
Duodecim fratres vno patre geniti su-
mus: vno non est sup: minimus tu pater

nro est in terra chanaan. Qui ait no-
bis. Sic pharo q pacisci sitis. frum-
vstru unum dimitte apud me: et ciba-
ria domibus vestris necessaria sumite. et
abite. frumq; vtru minimu adducite
ad me. ut sciam q non sitis explorato-
res: et istu qui tenet in vinculis recipere
possitis: ac deinceps q vultis emendi
habearis licentia. Iussit didis. cum fru-
menta effunderet. singuli repperunt i ore
sacro ligatas pecunias: et ceterisq; si-
mil omnibus. dixit pater iacob. Absq; li-
beris me esse fecistis. Ioseph non e sup:
summon tenet in vinculis. et beniamin
anferetis. In me hec oia mala recide-
runt. Cui respondit ruben. Duos filios
meos interdice: si non reduxero illu tibi.
Tradidit illu in manu mea: et ego eu tibi
restituam. At ille. non descendet inquit
filius meus vobiscu. frater ei? mortuus
est: et ipse solus remansit. Si quid ei
adversitatis acciderit in terra ad qua
pergitis: deducetis canos meos cum
dolore ad inferos. **xxxij**
Interim fames omne terram vehementer
premebat: consumpsitq; cibis quos eg-
gipto deulerat dixit iacob ad filios
suis. Revertimini: et emite nobis pau-
cillum escar. Respondit iudas. Denuncia-
bit nobis vir ille sub attestacione in-
terfuerandi. dicens. Non videbitis fa-
ciem meam: nisi frum vstru minimu ad-
duxeritis vobiscu. Si ergo vis eu mit-
tere vobiscu pgenem pariter et eueni? ti-
bi necessaria: si aut non vis: non ibim?
Vir enim ut sepe dixim? denuntiavit no-
bis dicens. Non videbitis faciem meam
absq; fratre vtro minuo. Dixit eis isra-
hel. In mea hoc fecistis misericordia: ut in-
dicaretis ei et aliu habere vos frum. At
illi responderunt. Interrogauit nos ipso
per ordinem nostru pgenem: si pater

viueret: si haberem frum. Et nos respon-
dimus ei et sequeter: iuxta id quod fuerat
sciscitatus. Numquid scire poteramus q
didurus esset: adducere frum vtru vo-
biscu. Iudas q dixit patri suo. Ante
puerum meum ut psciscant et possent vi-
uere: ne moriamur nos et paruuli nri.
Ego suscipio pueru: de manu mea re-
gredere illu. Nisi reduxero et reddidero eu
tibi: ero peccator eius i te omni tpe. Si non
intercessisset dilato iam vice altera ve-
nissim? Igitur israhel pater eorum dixit ad eos.
Si sic necesse est. facite qd vultis. Su-
mite de optimis terre fructibus in vasis
vris: et deferte vros munera: modicu re-
line et mellis. et storacis et kadecis. et the-
rebinti. et amigdalay. Pecuniayq; du-
plicem ferte vobiscu: et illam qua mue-
nistis i sacculis reportate: ne forte errore
factu sit. Sed et frum vstru tollite: et ite
ad viru. Deus aut meus omnipotens
faciat vobis eu placabile: et remittat
vobiscu frum vtru que tenet in vinculis:
et huc beniamin. Ego aut qsi orbar?
absq; liberis ero. Tulit ergo viri mu-
nera et pecunia duplicem et beniamin:
descenderuntq; in egiptu: et reuerunt coram
ioseph. Quos cu ille vidisset et benia-
min simul. precepit dispensatori domus
sue dicens. Introduc viros domu: et
occide viduas. et infirmitas diuinu: qm
hodie mecu sunt comesturi in meridie.
Fecit ille qd sibi fuerat imperatu: et in-
troduxit viros domu. Ipsiq; reuerunt
dixerunt mutuo. Propter pecunia qua
reculim? pui i sacculis nris. introduci
sumus: ut deuoluat in nos calumnia.
et violenter subiciat securuti: et nos et
asinos nros. Quod obrem in ipsis so-
cibus accedentes ad dispensatoru. lo-
cuti sunt. Neam? dñe ut audias nos.
Nam ante descendim? ut emerem? eas:

quibus emptis. cū venissemus ad dinner-
torū. aperuim⁹ saccos nros. ⁊ inveni-
mus pecuniā in ore saccor⁹: quā nūc
eodem pondere reposuimus. **Sed** et
aliud attulim⁹ argenti: ut etiam q̄
nobis necessaria sunt. Non est in nrā
cōscientia: quis polliceat eā in mār-
tiris nris. **At** ille rēdit. **Pax** vobiscū:
nolite timere. **Deus** vester et deus p̄ris
vestri: dedit vobis thesauros i saccis
vestris. Nam pecuniā quam deditis
michi: p̄baram ego habeo. **Eduxitq;**
ad eos simeon. **Et** introducis domū
attulit aquā: ⁊ lauerunt pedes suos:
deditq; pabulū asinis eor⁹. Illi vero
parabant munera: donec ingrederet
ioseph meridie. **Audierant** enī q̄ ibi
comesturi essent panē. **Igit̄** ingressus
est ioseph domū suā: obtrulerūq; ei
munera: tenēs ⁊ manib⁹ suis: ⁊ ado-
rauerūt prōni in terra. **At** ille clemēter
resalutans eis: interrogavit eos dicens.
Sanguis ē pater vester seteg⁹: de quo
dixeratis michi? **Ad** huc vivit: Qui
rēderit. **Sospes** est: servus n⁹ pater
noster. **Ad** huc vivit. **Et** incuriani ad-
oraverunt eū. **At** tollens autē ioseph
oculos: vidit beniamin scēm suū deci-
num: ⁊ ait. **Iste** ē frater vester parvul⁹:
de quo dixeratis michi. **Et** rursū. **De⁹**
inquirit muleret tui fili mi. **Festina** vit
q; i domū: quia cōmota fuerāt viscera
m⁹: sup̄ fratre suo: et exsp̄bāt lacrimē:
⁊ inuolens cubiculū fleuit. **Rursūq;**
florā facie egressus: cōmuniuit se: et ait.
Ponite panes. **Quib⁹** apostitis: sroz-
thum ioseph: et srozlū fearbis: egyptiis
⁊ quor⁹ q̄i vellebātur: sūm srozlū: illi-
cū enī egyptiis cōuenerit cū hebreis.
vte p̄phānū p̄ntat huiusmodi cōui-
uii: sederūt corā te: p̄mogeni⁹ iuxta
p̄mogenia suā: ⁊ nūm⁹ iuxta statē

hūa. Et mirabant nimis: lūptis par-
tibus q̄s ab eo acceptāt. Maiorq; pars
venit bēiamin: ita ut quinq; partibz
excederet. Sibatq; ⁊ inebriati sūt cū eo.
Reccepit autem ioseph **xxxiii**
dispensatori domus sue. dices.
Imple saccos eoz fumento quātum
possūt capere: ⁊ pone pecuniā singlor
in sūmitate sacci. Ciphum autē meū
argentū. ⁊ precū qđ dedit eticis: pone
in ore sacci iunioris. Fadūq; ē ita. Et
orto mane. dimissi sūt cū alinis suis.
Itaq; urbem egerāt: ⁊ p̄fexerāt pau-
lulū. Tūc ioseph accersito dispensatore
donū ait. Surge inquit et p̄sequere vi-
ros: et apphensis dicto. Quare reddi-
distis malū p̄ bono? Ciphus quē lu-
rati estis: ip̄e ē in quo bibis dñs mē? ⁊
in quo auguriari solet. Pellimā rem
fecistis. fecit ille ut iusserat: et apphen-
sis per ordinē locū ē. Qui miderūt.
Quare sic loquit dñs vobis: ut scui
tui tantū flagitij cōmiserint? Pecuni-
am quā inueniunt in sūmitate saccor
repositaurū? ad te de terra thanaan.
Et quomō olequēs ē. ut furan sumus
de domo dñi tui aurū vel argentum?
Apud quēcūq; fuerit inuentū tuoz
tuoꝝ qđ h̄ris moriatur: ⁊ nos etim
seui dñi nr̄i. Qui dixit eis. Si at iuxta
vram sententiā. Apud quēcūq; fuerit
inuentū ip̄e sit secū mē? vos autem
etis innoxi. Itaq; festinato deponen-
tes in terram saccos: aperuerūt singuli.
Quos scrutatus. incipiens a maiore
usq; ad minū: inuenit ciphum in
sacro bēiamin. Ac illi scissis vestibz
ōneratisq; ruelū alinis. reuersi sunt in
opidū: primūq; iudas rō fratribz in-
p̄fessus ē. ad ioseph. Secū enī de loco
p̄hibeat. Om̄esq; anteq̄ pariter i corā
conuerūt. Quibz illi ait. Cur sic agere

uoluistis: An ignoratis q non sit
similis mei i auguriadi scientia: Cui
iudas. Quid uidebitis inquit dñs
meo. uel quid loquent: aut iuste pote-
rim? obredere: Deus inuenerit iniqui-
tatem seruor tuor. Tu omnes serui sum?
dñi mei: ⁊ nos et apud quē inuentus
ē caphus. Rādit ioseph. Absit a me:
ut sic agam. Qui furatus ē caphū ipse
sit seruus meus: uos autē abite liberi
ad prēm uestru. Accedens autē prius
iudas. confitetur ait. Oro dñe audi
me: ut loqur tuus tu? uerbū i auribz
tuis: et ne irascaris famulo tuo. Tu es
enī post pharaonē dñs nr. Intro-
gasti pr? seruos tuos habetis prēm
aut seru: ⁊ nos rādim? tibi dño meo.
Et nobis pater sette: ⁊ puer parauit?
qui i senectute illi? natus ē- cum? uerū?
feater ē mortuus: et ipm solum habet
mater sua: pater uero tenere diligit eū.
Dixisti seruus tuus. Adducit eū ad
me: ⁊ ponam oculos meos super illū.
Suggellim? tibi dño meo: nō potest
puer relinque prēm suū. Si enī illū di-
miserit morietur. Et dixisti seruus tuus?
Nili uenerit feat uester mīn? uobiscū:
nō uidebitis amplius faciē meā. Cū
ergo ascendissem? ad famulū tuū pa-
trui nobis: narraui? ei oīa que lo-
cui? est dñs nr. Et dixit pater noster.
Reuertimini: ⁊ eruite nobis par minū.
Cui dixim? Nō possum? ire. Si feater
noster minū? descendere uobiscū. p-
hiscemur simi: alioquin illo absente.
non audem? uidere facie uir. At ille
respondit. Vos scitis q duos filios
genuit michi uxor mea. Egreddus est
unus ⁊ dimisit bestia deuorauit eū:
et huius? non apparet. Si ualeritis ⁊
ibū ⁊ aliquid ei i via cōgemit: deducite
canes meos ut mereat ad inferos.

Agitur si intraveris ad servum tuum primum
 nem et puer defuerit: cum anima illius eg-
 huius anima dependeat: videris; cum non
 esse nobiscum morietur: et deducet famuli
 cum canos eius cum dolore ad inferos.
 Ego puer servus tuus sum: qui in mea
 hunc recepi fide: et spondendi dices. Mis-
 reduxero eum: prout reus ero in primum meum
 omni ipse. Manebo itaque servus tuus
 pro pueri ministerio domini mei: et puer
 ascendat cum fratribus suis. Non enim
 possum redire ad primum absente puero:
 ne calamitatis quam oppressura est primum
 meum: testis assidam. xxxv.

Non se poterat ultra cohibere io-
 seph: multis coram astantibus: unde
 precepit ut egrederentur cuncti foras: et nullus
 interesset alienus agnitioni mutue. Ele-
 uavitque vocem cum fletu: quam audierunt
 egypcius omnisque domus pharaonis: et
 dixit fratribus suis. Ego sum ioseph. Ad-
 huc pater meus vivit? Non poterat
 ridentem fecerit: nimio rectore preteritum. Ad
 quos ille clementer: accedite inquit ad me.
 Et cum appropinquasset ipse: ego sum ait
 ioseph frater vester: que veditistis in
 egiptum. Nolite paucere: neque vobis du-
 rum esse videat quod veditistis me in his
 regionibus. Pro salute enim vestra misit
 me deus ante vos in egiptum. Sic enim
 est enim quod copit fames esse in terra: et ad-
 huc quisque anni restat: quibus nec arari
 poterit nec meti. Premisitque me deus
 ut redirem in super terram: et etiam ad vi-
 vendum habere possitis. Non vero soli-
 lo sed dei voluntate huc missus sum:
 qui fecit me quasi primum pharaonis: et do-
 minum universae domus eius: ad principem
 in omni terra egipti. Festinate et ascen-
 dite ad primum meum: et habitabitis ei. Nec
 mandat filius cuius ioseph. Deus fecit
 me dominum universae terre egipti. Descende

Non se poterat ultra cohibere ioseph. multis corā astantibus: unde precepit ut egrederent cūdi foras: ⁊ nullus interesset aliter agnitioni mutue. Et uanitas uocem cū fleru: quā audierūt egipcijs omnibusq; dom⁹ pharaonis: ⁊ dixit fratribus suis. Ego sū ioseph. Adhuc pater meus uiuit? Non poterat credere fecēs: nimio terrore pteriti. Ad quos ille clementer: accedite inq; ad me. Et cū appropinquasset ppe. ego sū ait ioseph frater uester: quē uendidistis in egiptu. Nolite paucere: neq; uobis durum esse uideat qd uendidistis me i hui⁹ regionib⁹. Pro salute etiā uestra misit me deus ante uos in egiptu. Sicuim⁹ est eni qd cepit famēs esse in terra: ⁊ adhuc quinq; aūi restāt. quib⁹ nec arari poterit nec meti. Preuenitq; me deus ut reuenerim⁹ sup̄ terram: ⁊ etas ad uiuendū habere possitis. Non uo colliho sed dei uoluntate huc missus sum: qui fecit me q̄si prān pharaonis: ⁊ dominū uniuersę dom⁹ eius: ac principē in omni terra egipti. Festinate ⁊ ascēditē ad prān meum: ⁊ dicitis ei. Spec mandat filius tu⁹ ioseph. Deus fecit me dūm uenisse reire egipti. Descende

ad me ne moreris: et habitabis in terra
iellu. **E**rgo; iuxta me tu et filij tui et fi-
lij filioru tuor: oves tue et armenta
tua: et uniuersa que possides: ibiq; re-
pascam. **A**d huc eni quinq; anni reli-
dui sunt famis: ne et tu pereas: et ois
domus tua: et oia que possides. **E**t
oculi vri. et ocli feis mei beniamin vi-
dent: q; os meū loquat; ad vos. **F**un-
diate patri meo uniuersam gloriā meā:
et cuncta que uidistis in egipto. **F**esti-
nate: et adducite eum ad me. **C**unq;
amplexat; recessisset i collū beniamin
feis sui fleuit: illo q; filiter fleante filiter
sup; collū eius. **O**sculatusq; est ioseph
omnes frēs suos: et plorauit sup; singu-
los. **P**ost que: ausi sunt loqui ad eū.
Auditq; ē et celebri limone uulgarū
in aula regis: uenerūt frēs ioseph. **E**t
gauius est pharao: atq; ois familia
eius. **D**ixitq; ad ioseph: ut imperaret
fratrib; suis dicens. **A**ncerātes iumenta
ite i terrā chanaan et tollite inde prini-
um et cognationem: et uenite ad me:
et ego dabo uobis oia bona egipti: ut
comedatis medullā terre. **P**recipe etiā
ut tollant plaustra de terra egipti: ad
subuediōē paruulor; suor; ac iungū.
Et dicit. **T**ollite prini um: et pperate
quancūq; ueneritis: nec dimittatis
quicq; de sup;lati; urā: qā omnes opes
egipti v're erūt. **F**ecerūtq; filij isrl: ut eis
mandatū fuerat. **Q**uib; dedit ioseph
plaustra: scdm pharaonis imperiū: et
albaria in itinere. **S**ingulis q; pfecti
uulsi binas stolas: beniamin uero de-
dit trecentos argenteos: cū quinq; stolis
optimis: tantūq; den pcutie et uelutū
mittitis patri suo: addens eis alinā de
decā: qui subueherat eē omib; diuiti-
bus egipti: et tondenti alinas catiū in
itinere: panesq; porātes. **D**imisi ergo

tes suos: ⁊ pharaonis ait. Ne irasca-
mini uia. Qui ascendentes ex egipto
venere in terrā chanaan ad prēm suū
iacob: ⁊ nūc auertit ei dīrētes. Ioseph
filius tu⁹ uiuit: et ipse dīatur in omī
terra egipti. Quos audito iacob: q̄si de
gravi somno rēgilans: tamen non
credebat eis: illi rēcontra referēbāt omīē
ordinem rei. Cūq; uidisset plaustra et
uniuersa que mīllecāt: rēuēxit spīritus
eius: ⁊ ait. Sufficit michi si adhuc io-
seph filius meus uiuit: uadā m: ⁊ uide-
bō illū anteq; moriar. xxxvi

Profectusq; istis omnibus q̄ habebat. venit ad puteū iuramenti: et madatis ibi vidimus deo patris sui p̄sac̄. audiuit eū p̄ uisione nocte uocantem se: et dicente sibi. Iacob iacob. Cui r̄spondit. Ecce assū. R̄c̄ illi de⁹. Ego sum fortissim⁹ deus patris tui. Noli metere: sed descende in egiptū: quia i gentem magnā faciā te ibi. Ego descendā tecū illuc: et ego inde adducā te reuerentem. Ioseph q̄; ponet man⁹ tuas super oculos tuos. Surrexit iacob mane a puteo iuramenti: culerūq; eū filij cum parculis ⁊ uxorib⁹ suis. in plaustris quē miserat pharaō ad portandum semen: ⁊ omnia quę possideat in terra chanaan. Venitq; in egiptū cū omni semine suo: filij eius ⁊ nepotes: filie et cuncta filioꝝ p̄genies. Hęc sunt autem nom̄a filioꝝ ist⁹. qui ingressi sunt in egiptū: ip̄e t̄ lib̄eris suis. Primogenit⁹ ruben. Filij ruben: choch ⁊ phallu: et elstom ⁊ charim. Filij simcon: ianubel et iamin ⁊ ahod. et iachin. ⁊ sabei. et saul filij chanaanitidis. Filij leui: gerson ⁊ eadā ⁊ merari. Filij iuda: her et onan ⁊ sela ⁊ phares ⁊ zara. Moyses autē her et onan i terra chanaan. Alij sunt filij phares: elstom et

annul. filij yſachar: thola ⁊ phua ⁊
ioſab ⁊ ſeuron. filij ſabulo: ſareth
⁊ ſhelon ⁊ ioale. **Dij** filij iſe: quos ge-
nuir in meſopotamia ſyrie: cū dīna
filia ſua. Omnes anime filiorū ei⁹ ⁊ fili-
arū trigintares. filij gad: ſephon ⁊
aggi. ſuphi ⁊ elebon ⁊ ſuni ⁊ beri ⁊
arodi ⁊ areli. filij aſer: ietuma ⁊ ieſua
⁊ ieſu ⁊ beria ſara q̄ ſoror eorū. filij
beni: heber ⁊ melchij. **Dij** filij zelphe-
quā dedit laban iſe filie ſue: ⁊ hos ge-
nuir iacob ſecūm aſas. filij rachel
vxoꝝis iacob: ioseph ⁊ beniamin. **Na-**
ti⁹ ſunt ioseph filij i terra egipti: q̄
genuir ei aſſeneth filia phutſaria ſa-
rectoris eliopoſeos manaſſes ⁊ eſſa-
im. filij beniamin: hela ⁊ bechoz ⁊
aſſel ⁊ geta ⁊ naaman ⁊ iechri ⁊ ruz
menton ⁊ oſim ⁊ ared. **Dij** filij rachel
quos genuir iacob: omnes anime quā-
ordecim. filij dān: uſan. filij nepta-
lim: iſaſel ⁊ gūm ⁊ ieſer ⁊ ſalem. **Dij**
filij baſe: quā dedit laban rachelī filie
ſue: reſps genuir iacob: omnes anime
ſequem. **Undeq;** anime q̄ ingreſſe ſūt
cū iacob i egiptū: ⁊ egreſſe ſūt de ſemo-
re illi⁹. abſq; vxoribus filiorū ei⁹ ſega-
ginta ſex. filij aut̄ ioseph: q̄ nati ſunt
ei i terra egipti: anime due. **Omnes**
anime dom⁹ iacob: que ingreſſe ſunt
in egiptum: ſuere ſeptuaginta. **Maſſe**
aut̄ iacob iudam ante ſe ad ioseph in
egiptū: ut nūciaret ei: ⁊ ille occurreret
i iſſen. **Quo** cū pueniſſet iūdo ioseph
tueri ſuo: aſcendit obuiam patri ad
rūdē locū: videntq; cū: irruit ſup collū
ſuis: ⁊ int̄ ſe amplexus ſeuit. **Dixitq;**
pater ad ioseph. **Iam** letus moriar
quia vidi faciem tuā ⁊ ſupſtitem te re-
linquo. **Ille** locut⁹ eſt ad ſeſo ſuos:
⁊ ad omne domū patris ſui. **Aſcendā**
⁊ nūtiabo pharaoni: dicāq; ti. **fr̄es**

mei et hominū prīs mei qui erāt in terra
chanaan uenerunt ad me ⁊ sunt viri
pastores ouium. curāq; habēt alendorū
gregū. Pecora sua ⁊ armenta et oīa
que habere poterūt adduxerūt secū.
Cūq; uocauerit eos ⁊ dixerit qđ est o-
pus vrm. rñdebitis. Viri pastores su-
mus tui tui. ab infāntia nra usq; i p-
seta. ⁊ nos ⁊ prīs nri. **Hec autē dicitū**
ut habitare possint i terra isleth. quia
detestantē egīptū omīs pastores ouium
nigrellus ergo ioseph ⁊ nuci. **XXXIII**
autē pharaoni dicens. Pater meus ⁊
frēs. quos eorū ⁊ armenta ⁊ cūda que
possident uenerūt de terra chanaan ⁊
ecce stituit i terra isleth. **Scitamus qđ**
scitū suorū quinq; viros. cōstituit corā
rege. Quos ille interrogauit. Quid ha-
betis opm. **Rēderūt.** Pastores ouium
sumus scitū nū. ⁊ nos ⁊ prīs nri. **Ad**
pergrinādū in terrā nā uenim⁹. qm
nō ē herba gregibz seruiorū tuorū ingea-
uescente fame in terra chanaan. **Peci-**
musq; ut esse nos iubeas supz tuos
i terra isleth. **Dixit** itaq; rex ad ioseph.
Pater tu⁹ ⁊ frēs tu⁹ uenerūt ad te. Terra
egīpti cōspedu tuo ē in optimo loco
fac eos habitare. ⁊ tace eis terrā isleth.
Ad si inosti i eis esse viros induitūq;
cōstitue illos magnificis pecorū meorū.
Post hēc introduxit ioseph prīm suū
ad regē. et stauit cū corā eo. Qui ben-
dicens illi. ⁊ interrogatis ab eo quos
sunt dies annorū vrm ut rñdit. **Dies**
pergrinātionis vite mee transigita
annorū sunt parui et mali. et nō pue-
nūt usq; ad dies parū mēorū quibz
pergrināsi sūt. **Et būdū regē cōfessu⁹**
est foras. **Ioseph** uero pater ⁊ fratribz
suis dedit possessionē in egīpto i opti-
mā tre solo ramesses. ut pceptat pha-
raon. ⁊ aschbat eorū omīnēq; domū prīs

huius prebent cibaria singulis. In toto
enim orbe panis deerat: et oppresserat fa-
mes terram maxime egypti et chanaan.
Et quibus omne pecunia congregavit pro
venditione frumenti: et intulit eam in tra-
ditiu regis. Cumque defecissent emptoribus
pecunia: venit cuncta egyptus ad ioseph di-
cens. Da nobis panes. Quare mori-
mur coram te deficiente pecunia? Quibus
ille respondit. Adducite pecora vestra: et dabo
vobis pro eis cibos. Si pecunia non ha-
beris. Que cum adduxissent dedit eis ali-
menta pro equis et ovibus et bobus
et asinis: sustentavitque eos illo anno
pro commutatione pecorum. Veniuntque
anno secundo: et dixerunt ei. Non celamus
domino nostro quod deficiente pecunia pecora
simul defecerunt: nec claudimus te quod absque
liberis corporibus et terra nichil habemus.
Cur ergo morieris te vidente? Et nos
et terra nostra tui erimus. Erunt nos in ser-
vitutem regis: et prebe semina tue prece-
ptum redigatur terra in solitudinem.
Fuit igitur ioseph dominus terrae egypti:
vendentes singulis possessiones suas
pro magnitudine famis. Subiecitque
eam pharaoni: et cunctos populos eius a
nonnullis tenuis egypti usque ad egre-
mos fines eius pro terra sacerdotum que
a rege tradita fuerat eis: quibus et statu-
ta cibaria et heredis publicis prestante.
Et idcirco non sunt compulsi vendere
possessiones suas. Dixit ergo ioseph
ad populos. En ut remitis et vos et terram
vestram pharaoni possidet. Accipite semi-
na et serte agros: ut fruges habere possi-
tis. Quinta parte regi dabitis: quatuor
reliquas primito vobis in semine: et in
cibum familiis et liberis vestris. Qui
respondit. Salus nostra in manu tua est.
Respiciat nobis tantum dominus noster: et leti
seminem regi. Ego quoque usque in presentem

dian in universa terra egypti regibus
quinta pars solvitur: et factum est quasi in
legem absque terra sacerdotum: quod libera
ab hac additione fuit. Habituavit ergo
ioseph in egypto: id est in terra iessen: et posse-
dit eam: et multiplicatus est et multiplicatus mi-
nis: et vixit in ea decem et septem annis.
Factique sunt omnes dies vite illius centum
quadragesimae septem annorum. Cumque appro-
pinquaret retineret die mortis eius: vocavit
filium suum ioseph: et dixit ad eum. Si inve-
ni gratiam in conspectu tuo: pone manu-
m tuam super oculos meos: et facies michi mi-
sericordiam et veritatem: ut non sepeliar
in egypto: sed domum cum patribus meis:
et auferas me de terra hac: condasque me
in sepulchro maiorum. Qui respondit ioseph.
Ego faciam quod iussisti. Et ille iuravit
ergo ioseph michi. Quo iurante: adora-
vit israel dominum: surrexit ad lectuli caput.
Et ait. Insuper transiit. **xxxv.**
Mortuus est ioseph: et egyptus
pater suus. Qui assumptis duobus
filiis: manasse et effraim: ne periret.
Dixitque est seni. Ecce filius tuus ioseph
venit ad te. Qui confortatus se-
dit in lectulo. Et ingressus ad se ioseph
ait. Deus omnipotens apparuit michi
in lucibus: que est in terra chanaan: be-
dixitque michi: et ait. Ego te aufero et
multiplicabo: et faciam te in urbem populi.
Daboque tibi terram hanc: et semini tuo
post te in possessionem sempiternam. Quo
ergo filij tui qui nati sunt tibi in terra
egypti: ante te huc veniunt ad te meum erunt
effraim et manasse: sicut simeon et ru-
ben reputabuntur michi. Reliquos au-
tem quos genueris post eos tuos erunt:
et nomen fructus tui vocabuntur in posses-
sionibus suis. Michi enim quidam veniens
de mesopotamia: mortuus est iacob in
terra chanaan: in ipso iniquitate. Et cum

venit ipse. Et ingrediebatur effraim: et
sepeliuit eam iuxta viam effraim: quod alio
nomine vocabatur bethleem. Videns autem
filios eius dixit ad eum. Qui sunt isti?
Respondit. Filij mei sunt: quos donavit
michi dominus in hoc loco. Adduc inquit
eos ad me: ut benedicam illis. Oculi
enim israel caligabant pro nimia senectute:
et clare videre non poterat. Applicatosque
ad se deosulatus: et circumplexus: dixit
ad filium suum. Non sum fraudator: aspedu
tuo: insuper ostendit michi deus semen
tuum. Cumque tulisset eos ioseph de gre-
mio patris: adoravit pronus in terram:
et posuit effraim ad dexteram suam: id est ad
sinistram israel: manasse vero in sinistra
sua ad dexteram sicut patris: applicavitque
ambos ad eum. Qui referens manum
dexteram: posuit super caput effraim mi-
noris fratris: sinistram autem super caput
manasse: qui maior natus erat: com-
mans manus. Responditque iacob filios
ioseph: et ait. Deus in cuius aspectu ambu-
lavimus patres mei abraham et isaac:
deus qui pascit me ab adolescentia mea
usque in presentem diem: angelus qui eruit
me de cunctis malis: benedicat pueris
istis: et multiplicetur super eos nomen meum:
quia pater meus abraham et isaac:
et ceciderunt in multitudine super terram.
Videns autem ioseph quod posuisset pater
suus dexteram manum super caput effraim:
graviter accepit. Et apprehensam
manum patris: levare conatus est: de capi-
te effraim: et transferre super caput ma-
nasse. Dixitque ad patrem. Non ita con-
venit pater: quia hic est primogenitus. Pone
manum dexteram super caput eius. Qui repu-
nit ait. Sed filij mei sciunt. Et iste qui
per erit populus: et multiplicabit: sed frater
eius minor maior erit illo: et semen illius
crescet in gentes. Benedixitque eis in pre-

illo dicens. In te benedicetur israel: atque
dices. Faciat tibi deus sicut effraim et si-
cut manasse. Constituitque effraim ante
manasse. Et ait ad ioseph filium suum.
En ego morior: et erit deus vobiscum: et re-
ducat vos ad terram patrum vestrorum. Do tibi
partem unam terrae fratres tuos: quam tuli de
manu amorrei in gladio et arcu meo.

xxxvi. Vocavit autem iacob
filios suos: et ait eis. Congrega-
mini: ut annunciem que ventura sunt
vobis in diebus novissimis. Congrega-
mini et audite filij iacob: audite israel
patrem vestrum. Ruben primogenitus meus.
Tu fortitudo mea: et principium doloris
mei. Prior in donis: maior in imperio.
Effusus es sicut aqua. Non crederas:
quia ascendisti cubile patris tui: et ma-
culasti stratum eius. Simeon et levi fratres:
vasa iniquitatis bellantia. In conspectu
eorum non veniat anima mea: et in retu
illoz non sit gloria mea: quia in furore
suo occiderunt virum: et in voluntate sua
suffoderunt murum. Maledictus furor
eorum quia primax: et indignatio eorum quia
dura. Dividam eos in iacob: et dispersam
eos in israel. Iuda: te laudabunt fratres tui.
Manus tue in reuicibus inimicorum
tuorum: adorabunt te filij patris tui. Catu-
lus leonis iuda. Ad predam fili mi
ascendisti: repositus accubisti ut leo:
et quasi lectus. Quis suscitabit eum? Non
auferet sceptrum de iuda: et dux de femore
eius: donec veniat qui mittendus est:
et ipse erit respectus gentium. Ligas ad
vineam pullum suum: et ad vitum o fili
mi asinum suum. Lavabit in vino Ro-
dam suam: et in sanguine vine pallium suum.
Pulchriores sunt oculi eius vino: et dentes
eius lacte candidiores. Zabulon in
littore maris habitabit: et in statione
navium: pangenet usque ad hydonem.

Manchar alinus fortis: accubans inter
 terminos. Vidit requiem quod esset bona:
 et terra quod optima: et supposuit hume-
 rum suum ad portandum: fadulusque tribu-
 tis seruies. Dan iudicabit populum suum:
 sicut et alia tribus in israel. Fiat dan co-
 luber in via: terastes in semita: mordens
 ungulas equi: ut cadat ascensor eius
 retro. Salutare tuum expedabo domine.
 Hec accensus filiiabit ante eum: et ipse
 accinget terrorum. Aser pinguis panis
 eius: et prebebit delicias regibus. Repta-
 lim terrens emissus: et dans eloquia
 pulchritudinis. Filius accrescens ioseph:
 filius accrescens et decorus aspectu. Filie
 discurrunt super muos: sed respiciunt
 eum: et iurgantur: inuidenturque illi habē-
 tes iacula. Bedit in forti arcus eius: et
 dissoluta sunt uindicta brachiorum: et ma-
 nu illius per manus potentis iacob.
 Inde pastor egressus est: lapis israel. De
 patris tui erit adiutor tuus: et omnipo-
 tens benedict tibi benedictionibus reli-
 quarum benedictionum ab illis iactis deorsum:
 benedictionibus ueteris et uulue. Benedi-
 ctiones patris tui: confortate sunt benedi-
 ctionibus patris eius: donec ueniret desiderium
 tolli eternorum. Fiant in capite ioseph
 et in vertice nazarei: inter fratres suos.
 Beniamin lupus rapax: mane come-
 det predam: et uespere diuidet spolia.
 Omnes hi in tribubus israel duodecim.
 Hec locutus est eis pater suus: benedixitque
 singulis benedictionibus propriis: et precepit
 eis dicens. Ego congregor ad populum meum.
 Sepelire me cum patribus meis in spelunca
 duplici: que est in agro ephron ethei-
 contra mambre in terra chanaan: quam
 emit abraham cum agro ab ephron ethei-
 contra in possessione sepulchri. Ahi sepeli-
 erunt eum: et lacram uxorem eius. Ahi sepul-
 chrum est ysaac: cum rebecca coniuge sua. Ahi et

lya condita iacet. Finitisque mandatis
 quibus filios instructabat: collegit pe-
 des suos super ledulum: et obiit: appo-
 situsque est ad populum suum. **xxxv**
Quod cernens ioseph: cecit super fa-
 ciem patris sui: et desolans eum:
 precepitque suis suis mediis: ut aroma-
 ribus condirent patrem. Quibus illa re-
 plenibus: transierunt quadraginta dies.
 Hec quippe mos erat cadaverum condi-
 torum. Fleuitque eum egiptus septuaginta
 diebus. Et repleto plandus pater locutus
 est ioseph ad familiam pharaonis. Si
 inueni gratiam in conspectu vestro: loquimini
 in auribus pharaonis: et quod pater meus
 adiurauerit me: dicens. Tu morior:
 in sepulchro meo quod fodi michi in
 terra chanaan: sepelies me. Ascendā
 igitur et sepeliā patrem meum: et reuertar.
 Dixitque ei pharaon. Ascende et sepeli pa-
 trem tuum: sicut adiuratus es. Quo
 ascendente: ierunt cum eo omnes fratres
 domus pharaonis: cunctique maiores
 nati terre egipti: domus ioseph cum fra-
 tribus suis absque paruulis: et gregibus
 atque armentis: que deceligerunt in terra
 israhel. Habuitque in comitatu currus et
 equites et facta est turba non modica:
 ueneruntque ad aream adad: que sita est
 trans iordanem: ubi celebrantes requias
 plandus magno atque uoluntate imple-
 uerunt septem dies. Quod cum uidissent ha-
 bitatores terre chanaan: dixerunt. Plan-
 dus magister iste egiptus. Et idcirco
 uocatum est nomen loci illius: plan-
 dus egipti. Fecerunt ergo filii iacob li-
 cut preceperat eis: et portantes eum in terrā
 chanaan: sepelierunt eum in spelunca du-
 plici: quam emerat abraham cum agro in
 possessione sepulchri: ab ephron ethei-
 contra faciem mambre. Reuerfusque io-
 seph in egiptum cum fratribus suis et omni

comitatu: sepulto patre. Quo mortuo:
 timores fratres eius: et mutus colloquens:
 ne forte memor sit iniurie quam passus
 est: et reddat nobis omnem malum quod feci-
 mus: mandauerunt ei. Pater tuus pre-
 cepit nobis antequam moreretur: ut hec uerba
 tibi dicerem. Obsecro ut obliuiscaris
 sceleris fratrum tuorum: et pro atque malicie
 quam egeruerunt in te. Nos quoque oramus:
 ut seruo dei patri tuo dimittas iniqui-
 tatem hanc. Quibus auditis fleuit io-
 seph: ueneruntque ad eum fratres sui: et proni
 adorantes in terra dixerunt. Serui tui
 sumus. Quibus ille respondit. Nolite timere.
 Num dei possumus resistere uoluntati?
 Vos cogitans de me malum: sed deus
 uertit illud in bonum: ut exaltaret me si-
 cut in plenitudine cernitis: et saluos face-
 ret multos populos. Nolite timere. Ego
 pascā uos: et paruulos uestros. Consola-
 tusque est eos: et blande: et leniter est locutus:
 et habitauit in egipto cum omni domo
 patris sui. Vixitque centumdecem annis: et
 uidit effectum filios usque ad tertiam ge-
 nerationem. Filii quoque machir filii manas-
 se: nati sunt in genibus ioseph. Quibus
 testatis: locutus est fratribus suis. Post
 mortem meam deus uisitat uos: et
 auferet uos faciem de terra ista: ad ter-
 ram quam iurauit abraham ysaac: et
 iacob. Cuius adiunxerit eos atque dixit:
 Iste deus uisitat uos: asportate ossa
 mea uobiscum de loco isto: mortuus est:
 replebis centumdecem uice hinc annis: et
 conditus aromantibus: repositus est in
 loculo in egipto. **Explicit liber genesis**
In principio huius mundi quod uos exordium dicitur.

Hec sunt nomina filiorum israel:
 qui ingressi sunt in egi-
 ptum cum iacob. Singuli
 cum domibus suis intro-
 ierunt. Ruben: simeon:

leui: iudas: ysachar: zabulon: et benia-
 min: dan: et neptalim: gad: et aser. Erant
 igitur omnes anime eorum quod ingressi sunt
 de femore iacob: septuaginta. Ioseph
 autem in egipto erat. Quo mortuo et
 universis fratribus eius: omni quoque cognati-
 one sua: filii israel reuerunt: et ipsi germi-
 nantes multiplicati sunt: ac roborati
 nimis impleuerunt terram. Surrexit inte-
 rea rex nouus super egiptum: qui igno-
 rabat ioseph. Et ait ad populum suum. Ecce
 populus filiorum israel multus: et fortior nobis
 est. Venite sapienter opprimamur eum: ne
 forte multiplicet: et si ingruerit contra
 nos bellum: addatur inimicis nostris:
 repugnansque nobis: egrediat de terra.
 Preposuit itaque eis magistros operum:
 ut affligerent eos oneribus. Edificaue-
 runtque urbes tabernaculorum pharaoni:
 phiton et ramesses. Quantoque oppri-
 mebant eos: tantomagis multiplica-
 bantur: et credebant. Oderatque filios
 israel egipti: et affligebant illudentes et
 inuidentes eis: atque ad amaritudinem
 perducebant uitam eorum operibus duris luti
 et lateris: omni quoque famulatu quo in terra
 operibus premebant. Dixit autem rex egipti
 obstericibus hebreorum: quare una uoca-
 batur sephora: altera phua: prepueris
 eis. Quando obsterica bitis hebreas: et
 partus tempus aduenit: si masculus
 fuerit interficite eum: si femina seruare.
 Timuerunt autem obsterices deum: et non
 fecerunt iuxta preceptum regis egipti: sed
 seruabant mares. Quibus accessit
 ad se rex ait. Quid nunc est hoc quod facere
 uoluitis: ut pueros seruaretis? Que
 responderunt. Non sunt hebrei: sicut egip-
 tii. Ipse enim obstericandi habet
 scientiam: et priusque ueniamus ad eas
 parit. Bene ergo fecit dominus obsterici-
 bus: et creuit populus: confortatusque est nimis

Et quia timuerunt obsecrantes deum: edificavit eis domos. Precepit ergo pharaon omni populo suo dicens. Quidquid masculinum sexus natum fuerit in flumen proicite: quidquid femininum celsuace. **E**gressus est post hec vir de domo leui et accepit uxorem sarpis: que concepit et peperit filium: et videns eum eleganter abscondit eum mensibz. Cum iam celare non posset: super filicellam sarpem et limavit eam bitumine ac pice: posuitque in ius infantulum: et posuit eum in cavedo ripe fluminis: stante procul sorore eius et considerate euentum rei. Ecce autem descendebat filia pharaonis ut lavaretur in flumine: et puella eius gradiebant per crepidinem aluei. Que cum vidisset filicellam in papirione: misit unam famulam suam: et allata aperies crenis: et ea parvulum vagientem: misit ei. De infantibus hebreorum hic. Cui soror pueri: vis inquit ut vadam: et voce tibi mihic hebrearum: que nutrire possit infantulum? Respondit. Vade. Percepit puella: et vocavit matrem suam. Ad quam locuta filia pharaonis: accipe autem puerum istum: et nutre mihic: ego dabo tibi mercedem tuam. Suscepit mater et nutrivit puerum: adultumque tradidit filie pharaonis. Que illa adoptavit in locum filii: vocavitque nomen eius moyses: dicens: quia de aqua tui sum. In diebus illis postquam creverat moyses egressus est ad fratres suos: viditque afflictionem eorum: et virum egyptium prouti mentem quendam de hebreis fecerat suis. Cumque aspexisset huc atque illuc: et nullum adesse vidisset: pressum egyptium abscondit subulo. Et egressus die altero: conspexit duos hebreos rixantes: dixitque ei qui faciebat iniuriam. Quare percutis proximum tuum? Qui respondit. Quis

constituit te principem et iudicem super nos? Non occidere me tu vis: sicut ipse occidisti egyptium? Timuit moyses et ait. Quomodo palam factum est verbum istud? Audiuitque pharaon verbum istud: et querebat occidere moysen. Qui fugiens de aspectu eius: moratus est in terra madian: et sedivit iuxta puteum. Erant autem sacerdoti madian septem filie: que venerant ad hauriendam aquam: et impletis ranalibus: ad aquare cupiebant greges patris sui. Supervenerunt pastores: et circumerunt eas. Surrexitque moyses: et defensis puellis ad aquavit oves eas. Que cum revertissemus ad patrem suum: dixit ad eas. Cur velociter venistis solito? Dixerunt. Vir egypti liberavit nos de manu pastorum. Insurrexit et haurit aquam nobiscum: potumque dedit omnibus. At ille: ubi est inquit? Quare dimistis hominem? Vocate eum ut comedit panem. Invenit ergo moyses quod habitaret cum eo. Accipitque septem filias eius uxorem: et peperit ei filium: quem vocavit gesan: dicens. Advena fui in terra aliena. Altero vero peperit: quem vocavit elizer: dicens. Deus enim pater meus adiutor meus: et eripuit me de manu pharaonis. Post multum vero temporis mortuus est rex egypti. Et ingemiscunt filii israel propter opera: vociferantur sunt. Ascenditque clamor eorum ad deum ab operibus: et audivit gemitum eorum: ac recordatus est sedentis quod pepigit cum abraham: ysaac: et iacob. Et respexit dominus filios israel: et cognovit eos. **M**oyses autem pascebat oves in agro loci sui: sacerdoti madian. Cumque minasset gregem ad interiora deserti: venit ad montem dei oreb. Apparuitque ei dominus in flamma ignis de medio rubi: et videbat quod rubus arderet: et non combureret. Dixit ergo

moyses. Vadam et videbo visionem hanc magnam: scire non comburatur rubus. **T**emens autem dominus quod pgeret ad videndum: vocavit eum de medio rubi: et ait. Moyses moyses. Qui respondit. Alui. At ille: non appropies inquit huc. Solue calceamentum de pedibus tuis. Hoc enim in quo stas: terra sancta est. Et ait. Ego sum deus pater tuus: deus abraham: et deus ysaac: et deus iacob. Abscondit moyses faciem suam. Non enim audebat aspicere contra deum. Cui ait dominus. Vidi afflictionem populi mei in egypto: et clamorem eius audivi: propter duriciam eorum qui posuerunt opera. Et scies dolorem eius: descendi ut liberem eum de manibus egyptiorum: et educam de terra illa: in terram bonam et spaciosam: in terram quam fluit lacte et melle: ad loca chananei: et ethei: et amorrei: et pherezei: et euei: et iebusei. Clamor ergo filiorum israel venit ad me: videntque afflictionem eorum: qua ab egyptiis opprimuntur. Sed veni et mitte te ad pharaonem: ut educas populum meum filios israel de egypto. Dixitque moyses ad deum. Quis sum ego: ut vadam ad pharaonem: et educam filios israel de egypto? Qui dixit ei. Ego ero tecum: et hoc habebis signum quod misericordiam te. Cum eduixeris populum meum de egypto: immolabis deo super montem istum. Ait moyses ad deum. Ecce ego vadam ad filios israel: et dicam eis. Deus pater vestrorum misit me ad vos. Si dixerit michi quod est nomen eius: quid dicam eis? Dixit dominus ad moysen. Ego sum qui sum. Ait. Sic dices filiis israel. Qui est: misit me ad vos. Dixitque iterum deus ad moysen: hec dices filiis israel. Dominus deus patrum vestrorum: deus abraham: et deus ysaac: et deus iacob: misit me ad vos. Hoc nomen michi est in eternum: et hoc memoriale meum in generatione et generatione.

vade et aggrega seniores israel: et dices ad eos. Dominus deus patrum vestrorum apparuit michi: deus abraham: et deus ysaac: et deus iacob: dicens. Visitans visitavi vos: et vidi omnia que acciderunt vobis in egypto: et dixi ut educam vos de afflictione egypti: in terram chananei: et ethei: et amorrei: et pherezei: et euei: et iebusei: ad terram fluentem lacte et melle: et audierunt vocem tuam. Ingredierisque tu: et seniores israel: ad regem egypti: et dices ad eum. Dominus deus hebreorum vocavit nos. Ibimus viam terram diei in solitudine: ut immolentur domino deo nostro. Sed ego scio quod non dimittet vos rex egypti ut eatis: nisi per manum validam. Extendatque manum meam et percutiam egyptum in cunctis mirabilibus meis: quod facturus sum in medio eorum: post hoc dimittet vos: daboque gratiam populo huic terram egyptiis. Et cum egredimini: non exhibitis vacui: sed postulabit mulier a vicina sua: et ab hospita sua: vasa argentea et aurea: ac vestes: ponetisque eas super filios et filias vestras: et spoliabitis egyptum. **R**espondens moyses ait. Non credent michi: neque audient vocem meam: sed dicent non apparuit sibi dominus. Dixit ergo ad eum. Quid est quod tenes in manu tua? Respondit. Virga. Dixitque dominus. Proice eam in terram. Proiecit: et versa est in colubrum: ita ut fugerent moyses. Dixitque dominus. Extende manum tuam: et apprehende caudam eius. Extendit: et tenuit: versaque est in virgam. Ut credat inquit quod apparuerit tibi deus patrum vestrorum: deus abraham: et deus ysaac: et deus iacob. Dixitque dominus rursus. Mitte manum tuam in sinum tuum. Quam cum misisset in sinum: protulit leprosam ad instar nivis. Recrepare autem manum tuam in sinum tuum. Recreavit: et protulit iterum: et erat similis carni

reliquit. Si non ididerint inquit tibi-
neq; audierit emone signi poris: ce-
dent verbo signi sequentis. Ad si nec
duobus quidem hys signis crediderint-
neq; audierint vocem tuā: sume aquā
fluminis et effunde eā sup aridā: quid-
quid hauseris de flumine. vertet in san-
guinem. Ait moyses. Obsecro domine
non sum eloquens ab heri et nudius-
tertius: et regno locutus es ad servū tuū:
impedientioris et tardioris lingue sum.
Dixit dñs ad deū. Quis fecit os hoīs-
aut quis fabricat est mutū et surdū-
videtur et recū: Rōne ego: Perge igit
et ego ero in ore tuo: doceboq; quid
loquaris. At ille: obsecro dñe inquit
mitte quē missurus es. Irat dñs in
moysen ait. Aaron frater tuus leuiti-
suo q; eloquens sit. Ecce ipse egrediet
in occursum tuū: videntib; te letabitur
corde. Loquere ad eum. et pone verba
mea in ore eius: et ego ero in ore tuo et
in ore illius: et ostendam vobis quid
agere debeatis. Et ipse loquitur pro te
ad pplm. et erit os tuū: tu aut eris ei in
hys que ad deū ptinent. Virgam q;
hanc sume i manu tua: in qua factu-
rus es signa. Abiit moyses: et reuersus
ē ad ierō socerū suū. Dixitq; ei. Vada
et reuertar ad fratres meos in egiptū:
ut videā si adhuc vivāt. Cui ait ierō.
Vade i pace. Dixit ergo dñs ad moy-
sen in madian. Vade et revertere in egi-
ptum. Motui enī sunt omnes q; quere-
bāt atam tuā. Tulit ergo moyses ux-
orem suā et filios suos. et imposuit eos
super asinū: reuulsq; est in egiptū: por-
rans virgam dei i manu sua. Dixitq;
ei dñs reuerenti in egiptū. Vide: ut oīa
ostenta que posui i manu tua facias
corā pharaone. Ego indurabo cor ei:
et nō dimittet pplm. Dixitq; ad eū. Hec

dixit dñs. Filius meus primogenitus
israhel. Dixi tibi. Dimitte filiū meū ut
cūiat michi: et noluisti dimittere eū. Ec-
ce ego interficiā filiū tuū primogenitū.
Cūq; esset in itinere in diuisione: occur-
rit ei dñs: et volebat occidere eū. Tulit
illico sephora acutissimam petram: et
circūcidit prepuciū filij sui. Tergitq;
pedes ei: et ait. Sponsus sanguinū
tu michi es. Et dimisit eū postq; dix-
erat. Sponsus sanguinū tu michi es: ob
circūcisionem. Dixitq; dominus ad
aaron. Vade in occursum moysi in de-
sertū. Qui pregit obuiā ei i monte dei:
et osculā ē eū. Narrauitq; moyses
aaron omnia verba dñi: pro quibus
miserat eum: et signa que mandau-
rat. Venitq; simul et congregauerūt
cūdos seniores filiorū isrl: locutusq; ē
aaron omnia verba que dixerat dñs
ad moysen: et fecit signa corā pplō: et
credidit pplā. Audierūtq; q; viderāt
dñs filios israhel. et respexerūt afflic-
tionem illorū: et proni adorauerūt. **V.**
Post hec ingressi sūt moyses et aa-
ron: et dixerūt pharaoni. Hec di-
xit dñs de israhel. Dimitte pplm meū:
ut sacrificet michi in deserto. At ille re-
spondit. Quis est dñs. ut audia vocē
eius: et dimittā israhel? Rescio dñm:
et israhel nō dimittā. Dixitq;. Deus
hebreorū vocauit nos. ut eam viam
trā dier in solitudine: et sacrificem
domino deo nostro. ne forte accidat
nobis pestis aut gladius. Ait ad eo-
rē egipti. Quare moyses et aaron sol-
licitatis pplm ab oprib; suis? Ite ad
onera vestra. Dixitq; pharao. Multus
est pplus terre. Videtis q; turba succe-
uerit: quantomagis si dederitis eis
requiem ab oprib;? Precepit ergo in
die illo prefecis oprib; et regatoribus

pplm dñs. Nequaquā ultra dabit is pa-
leas pplō ad cōficiendos lateres sicut
prius: sed ipsi vadant. et colligant sti-
pulas: et mensuram laterum quam
prius faciebant. imponetis super eos.
nec minuetis quicq;. Vāt enī: et id-
circo vociferant. dicentes. Eam et sa-
crificemus deo nostro. Opprimantur
oprib; et repleāt ea: ut nō acquiescāt
verbis mendacib;. Igit egredi prefeci
oprum et regatores. ad pplm dixerunt.
Sic dicit pharao. Nō do vobis pale-
as. Ite et colligite stibi inuenire po-
teritis: nec minuet quicq; de opere vō.
Dispersusq; est pplā in omnē terrā egi-
pti: ad colligendas paleas. Prefeci q;
oprib; instabāt dicentes. Cōplete op-
vestrū quodidie: ut prius facere sole-
tis quādo dabātur vobis palee. Fla-
gellatq; sunt q; p̄erant oprib; filiorū
isrl: ab egatorib; pharaonis dñib;. **Quare**
non implestis mensurā laterū
sicut prius: nec heri nec hodie? Vene-
rūtq; positi filiorū isrl: et vociferant sūt
ad pharaonē dicentes. Cur ita agis
corā euos tuos? Palee nō dant no-
bis: lateres sicut impleant. Si famli-
nū flagellis redimur: et minue agitur
contra pplm tuum. Qui ait. Vacatis
vō et idcirco dicitis. Eam et sacri-
ficemus dñō. Ite ergo et pyramini. Pa-
lee nō dabūtur vobis: et redditis con-
suetum numerū laterū. Videbātq; se
pplm filiorū isrl in malū: eo q; diceret
eis nō minuetur quicq; operis de late-
ribus per singulos dies. Occurrerūtq;
moysi et aaron q; stabant ex adūsō. e-
gredientes a pharaone: et dixerūt ad eo-
s. Videat dñs et iudicet: qm̄ fecistis
odre nrm corā pharaone et euīs ei:
et p̄buitis ei gladiū ut occideret nos.
Reuersusq; est moyses ad dñm. et ait.

Dñe: cur afflixisti pplm istū? Quare
misti me? Et eo enim quo ingressus
sum ad pharaonē ut loquerer ei nōse-
tus afflixit pplm istū: et nō liberaui eos.
Dixitq; dñs ad moysen. **V.**
Nūc videbis que facturus sum
pharaoni. Per manū mī forte dimit-
tet eos: et in manu robusta eiciet illos
de terra sua. Locutusq; ē dñs ad moy-
sen dñs. Ego dñs. qui apparui abra-
ham. ysaac. et iacob in deo omnipoten-
te: et nomē meū adonay nō indicaui
eis. Depigiq; sedus cū eis ut dare eis
terrā chanaā: terrā peregrinationis eorū:
in qua fuerūt aduene. Ego audiui ge-
mitū filiorū isrl quod egiptij opprimerūt
eos: et recordatus sum pacti mei. Ideo
dic filijs isrl. Ego dñs. qui educaui vō
de ergastulo egiptiorū. et erua de serui-
tute. ac redimā in brachio regello et in
vincijs magnis: et assumā vos michi
in pplm: et ero vester deus. Et factis qā
ego sum dñs deus vester. qui educaui
vos de ergastulo egiptiorū: et induxi
vos in terram. sup quā leuaui manū
meā. ut darem eam abraham. ysaac.
et iacob: dabonq; illā possidendā vo-
bis. ego dñs. Narrauit ergo moyses
oīa filijs isrl: qui non acquieuerūt ei:
propt angustia spiritū. et opus duril-
simū. Locutusq; ē dñs ad moysen di-
cens. Ingredere et loquere ad phara-
nem regem egipti: ut dimittat filios
isrl de terra sua. Rōdit moyses corā
dñō. Ecce filij isrl nō audiunt me. Et
quomō audiet pharao. p̄fitem cū in-
circūcisus sum labijs? Locutusq; ē dñs
ad moysen et aaron: et dedit mandatū
ad filios isrl et ad pharaonem regem
egipti: ut educent filios isrl de terra egi-
pti. Isti sūt principes domorū p famili-
as suas. filij ruben primogeniti isrlis:

enoch et phallu-efrom et charni. Hec
cognationes ruben. Filij simeon: ia-
muel. i. iamin. i. aod. i. lachim. i. loer.
et saul filij chananitis. Hec pigmes
simeon. Et hec nomina filiorum leui per co-
gnationes suas: gerson. i. caath. i. me-
rari. Anni autem vite leui fuerunt centu-
triginta septem. Filij gerson: lobni. i. se-
mei per cognationes suas. Filij caath:
amram. i. yluar. i. hebron. i. oziel. An-
ni quoque vite caath centumtriginta octo.
Filij merari: moosi. et mus. Hec co-
gnationes leui per familias suas. Ac-
cepit autem amram uxorem iothaberb
patulem suam: que peperit ei aaron. et
moysen et mariam. Feceruntque anni vite
amram centumtriginta septem. Filij
quoque yluar: chore. i. napheg. i. zechri.
Filij quoque oziel: misael. i. elisaphan. i.
zechri. Accepit autem aaron uxorem elisa-
berth filiam aminadab. sorore naalon:
que peperit ei nadab. i. abin. i. eleazar.
et ythamar. Filij quoque chore: aser. et
helchaua. i. abiasab. Hec sunt cogna-
tiones choritay. At vero eleazar filius
aaron accepit uxorem de filiabus phuriel:
que peperit ei phinees. Hii sunt prin-
ces familias leuiticarum per cognationes
suas. Hic est aaron et moyses: quibus
precepit dominus ut educerent filios israel de ter-
ra egypti per turmas suas. Hii sunt qui
locuntur ad pharaonem regem egypti: ut
educant filios israel de egypto. Hic est moy-
ses. i. aaron: in die qua locutus est dominus
ad moysen in terra egypti. Et locutus
est dominus ad moysen dicens. Ego domi-
nus. Loquere ad pharaonem regem egi-
pti. Omnia que loquor tibi. Et ait moyses
coram domino. En intercirculus labijs sum.
Quomodo audiet me pharaos? **vii**
Dixitque dominus ad moysen. Ecce constitui
tui te deum pharaonis: et aaron

sester tuus erit propheta tuus. Tu loque-
ris ei omnia que mando tibi: et ille lo-
quetur ad pharaonem: ut dimittat
filios israel de terra sua. Sed ego indu-
rabo cor eius: et multiplicabo signa
et ostenta mea in terra egypti. i. non au-
dierit vos. Immittamque manum meam super
egyptum et educam exercitum meum. i. populum
meum filios israel de terra egypti. per indicia
maxima. Et sciet egypti. quia ego sum
dominus. qui extendam manum meam super
egyptum: i. educerem filios israel de medio
eorum. Fecit itaque moyses. i. aaron: sicut
preceperat ei dominus. ita egerunt. Erat autem
moyses octoginta annorum. et aaron
octoginta annis: quando locuti sunt ad
pharaonem. Dixitque dominus ad moysen
et aaron. Cum dixerit nobis pharaos.
ostendite nobis signa: dices ad aaron.
Tolle virgam tuam. et pice eam coram
pharaone: ac vertatur in colubrum.
Ingredi itaque moyses. i. aaron ad pha-
raonem: fecerunt sicut preceperat dominus.
Tulitque aaron virgam coram pharaone
et seruis eius: que versa est in colubrum.
Vocavit autem pharaos sapientes. i. ma-
leficos: i. fecerunt etiam ipsi per incantationes
egyptiacas et archana quodammodo sicut.
Proieceruntque singuli virgas suas: que
versae sunt in dracones. Sed deuora-
uit virga aaron. virgas eorum. Indura-
tusque est cor pharaonis: i. non audiuit
eos sicut preceperat dominus. Dixit autem dominus
ad moysen. Ingeuatuus est cor phara-
onis: i. non vult dimittere populum. Vade
ad eum mane. Ecce egredietur ad aquas.
Et stabis in occursum eius super ripam
fluminis: i. virga que conuersa est in
draconem. tolles in manu tua: dicesque
ad eum. Dominus deus hebreorum misit me
ad te dicens. Dimitte populum meum ut sa-
crificet michi in deserto: i. usque ad praesens.

audire me noluit. Hec igitur dicit
dominus. In hoc scies quod sum dominus. Ecce p-
cutiam virga que in manu mea est aquam
fluminis: et vertetur in sanguinem. Pisces
quoque qui sunt in flumine morientur:
et corruptentur aquae: i. affligentur egi-
ptij. bibentes aquam fluminis. Dixitque
dominus ad moysen. Dic ad aaron. Tolle
virgam tuam. et extendam manum tuam super
aquas egypti: et super fluminis eorum. et ri-
uos. et paludes. i. omnes lacus aquarum.
ut vertantur in sanguinem: et sit cruor in
omni terra egypti tam in lignis. vasis
quam in faxis. feceruntque moyses et aa-
ron: sicut preceperat dominus. Et eleuans
virgam. percussit aquam fluminis coram
pharaone. i. seruis eius: que versa est
in sanguinem: et pisces qui erant in
flumine mortui sunt. Computrueruntque
fluminis: et non poterant egyptij bibere
aquam fluminis: i. sicut sanguis in tota
terra egypti. feceruntque sicut malefici
egyptiorum in incantationibus suis. Et in-
duratus est cor pharaonis: nec audiuit
eos sicut preceperat dominus. Auectusque se. et
ingressus est domum suam: nec appositus
cor etiam hac vice. Fecerunt autem om-
nes egyptij per circuitum fluminis aquam
ut biberent. Non enim poterant bibere
aquam fluminis. Impletique sunt septem
dies: postquam percussit dominus flumen. **viii**
Dixit quoque dominus ad moysen. In-
gredere ad pharaonem: i. dices ad
eum. Hec dicit dominus. Dimitte populum meum:
ut sacrificet michi. Si autem nolueris
dimittere. ecce ego percutiam omnes ter-
minos tuos ranis. et ebulliet flumen
ranas: i. ascendet et ingredientur domum
tuam. et cubiculum lectuli tui. i. super stratum
tuum. i. in domos servorum tuorum. et in populum
tuum. et in furnos tuos: i. in reliquias
habitu tuorum. et ad te. et ad populum tuum. et

ad omnes seruos tuos intrabunt ranae.
Dixitque dominus ad moysen. Dic ad
aaron. Extende manum tuam super flu-
vios. et super riuos. et paludes: et educ
ranas super terram egypti. Et extendit aa-
ron manum super aquas egypti. et ascen-
derunt ranae operueruntque terram egypti. fec-
runt autem et malefici per incantationes suas
sicut: educeruntque ranas super terram egi-
pti. Vocavit autem pharaos moysen. et
aaron: et dixit eis. Vrate dominum ut au-
ferat ranas a me. et a populo meo: et di-
mittat populum ut sacrificet domino. Dixitque
moyses ad pharaonem. Constitue michi
quando deperit pice. et per seruis tuis.
et per populo tuo: ut abigantur ranae a te.
et a domo tua. i. a seruis tuis. i. a populo
tuo: et tantum in flumine remaneant.
Qui respondit. Ecce. At ille iuxta inquit
verbum tuum faciam. ut scias quoniam non
est sicut dominus deus noster: i. recedent ra-
ne a te. et a domo tua. et a seruis tuis.
i. a populo tuo: i. tantum in flumine rema-
nebit. Egredieturque sicut moyses et aaron
a pharaone: et clamauit moyses ad
dominum pro spoliatione ranarum: quam addixe-
rat pharaoni. Fecitque dominus iuxta ver-
bum moysi: i. mortue sunt ranae de do-
mibus. i. de villis. i. de agris. Congrega-
ueruntque eas in immensos aggeles: et
corruptuit terra. Videns autem pharaos
quod data esset requies. ingenuauit cor
suum: et non audiuit eos sicut preceperat
dominus. Dixitque dominus ad moysen. Loquere
ad aaron. Extende virgam tuam. et percutere
puluerem terre: et sint scinifes in vni-
uersa terra egypti. Feceruntque ita. Et ex-
tendit aaron manum. virgam tenens.
percussitque puluerem terre: i. facti sunt sci-
nifes in hominibus. et in iumentis.
Domus pulvis terre reclusus est in scinifes.
per totam terram egypti. Feceruntque sicut

malefici in cantationibus suis. ut edu-
cerent siniferos: et non potuerunt. Erant
siniferos tam in hominibus quam in iu-
mentis. Et dixerunt malefici ad phara-
onem. Digne? in est hic. Induratum
est cor pharaonis: et non audiuit eos.
Sicut preceperat dominus. Dixit quoque dominus
ad moysen. Confurge diluculo: et sta
coram pharaone. Egredietur enim ad
agros. Et dices ad eum. Hec dicit dominus.
Dimittite populum meum: ut sacrificet
mihi. Quod si non dimiseris eum: ecce
ego mittam in te et in servis tuis et
in populo tuo. Et in domibus tuis: omne
genus mulierum: et implebitur omnes
domus egyptiorum: mulieris domus generis
et omnis terra in qua fuerint: faciantque
mirabilem in die illa terram istam: in
qua populus meus est: ut non sine ibi misce-
re: et scias quoniam ego dominus in medio
terre: ponamque divisionem inter populum
meum et populum tuum. Ecce erit signum
istud. Fecitque dominus ita. Et venit nyctea
grauissima in domos pharaonis et
seruorum eius: et in omnem terram egypti:
corruptaque est terra ab huiusmodi
mulieribus. Vocauitque pharaon moysen et
aaron: et ait eis. Hecet sacrificare deo
vostro in terra hac. Et ait moyses. Non
potest ita fieri. Abominaciones enim
egyptiorum immolabimus domino deo vestro.
Quod si inadauerim: ea que colunt
egyptii: coram eis: lapidibus uos obruent.
Viam igitur dicitis pergemus in soli-
tudinem: et sacrificabimus domino deo vestro
sicut precepit uobis. Dixitque pharaon.
Ego dimittam uos: ut sacrificetis domino
deo uestro in deserto: circumstantem lon-
gus ne abeat. Rogate pro me. Et
ait moyses. Egredietur a te oratio domini
et recedet mulier a pharaone: et a ser-
uis suis: et a populo tuo. Vestramque

noli ultra fallere: ut non dimittas po-
pulum sacrificare domino. Egredieturque mo-
yses a pharaone: orauitque dominum. Quia
sic inter uerbum illi: et abstulit mulierem
a pharaone: et a suis suis: et a populo suo.
Non superstit nec una quidem. Et ingra-
uatum est cor pharaonis: ita ut nec hac
quidem uice dimitteret populum.
Dixit autem dominus ad moysen. Ingre-
dere ad pharaonem: et loquere ad eum.
Hec dicit dominus deus hebreorum. Dimittite
populum meum: ut sacrificet mihi. Quod si
adhuc reuocet et retinet eos: ecce ma-
nus mea erit super agros tuos: et super
equos et alinos: et camelos: et oues: et
hous: pelles ualde graues. Et faciet
dominus mirabile inter possessiones israel:
possessiones egyptiorum: ut nil omnino
pereat ex his que pertinent ad filios israel.
Constituitque dominus tempus dicens. Cras
faciet dominus uerbum istud in terra. Fecit
ergo dominus uerbum hoc altera die: et mor-
tuis astantia egyptiorum. De astantibus
uero filiorum israel nichil omnino perierat. Et
misit pharaon ad uidendum: nec erat
quicquam mortuum de his que possidebat
israel. Ingrauatusque est cor pharaonis:
et non dimisit populum. Et dixit dominus
ad moysen et aaron. Tollite plantas
manus uestrarum de cainis: et peragat
illud moyses in celum coram pharaone:
sicut puluis super omnem terram egypti.
Eunt enim in hominibus et iumentis
ultra et uelut uirgines: in universa
terra egypti. Tuleruntque cinerem de ca-
minis: et steterunt coram pharaone: et sta-
uit illud moyses in celum. Fadantur uelut
cra uelut uirgines in hominibus et
iumentis: nec poterant malefici stare
coram moysen propter uulnera que in illis
erant: et in omni terra egypti. Indura-
uitque dominus cor pharaonis: et non

audiuit eos sicut locutus est dominus
ad moysen. Dixitque dominus ad moysen.
Stare confurge: et sta coram phara-
one: et dices ad eum. Hec dicit dominus
deus hebreorum. Dimittite populum meum: ut
sacrificet mihi: quia in hac uice mit-
tam omnes plagas meas super cor tuum:
et super seruos tuos: et super populum tuum:
ut scias quod non sit similis mei in omni
terra. Nunc enim extendens manum: pecu-
niam te et populum tuum: pibitque de
terra. Quia autem posui te ut osten-
dam in te fortitudinem meam: et narra-
re non meum in omni terra. Adhuc
retinet populum meum: et non uis eum dimit-
tere. Et plura erant hac ipsa hora gran-
dinum multa nimis: qualis non fuit
in egypto a die qua fundata est: usque
in presentem tempus. Misit ergo iam uir:
et congrega iumenta tua: et omnia que
habes in agro. Homines enim et iumen-
ta: et omnia que inuenta fuerint foris:
nec congregata de agris: recedentque
super ea grando: morientur. Qui tenuit
uerbum domini de seruis pharaonis: fecit
mulierem seruos suos et iumenta in
domibus suis: aut neglexit sermonem
domini: dimisit seruos suos et iumenta
in agris. Et dixit dominus ad moysen. Ex-
tende manum tuam in celum: ut fiat grando
in universa terra egypti: super hoies et
super iumenta: et super omnem herbam
agri: in terra egypti. Extenditque mo-
yses uirgam in celum: et dedit toni-
trua et gradinem ac discurrantia fulgura
super terram. Pluitque dominus grandinem
super terram egypti: et grando et ignis:
mixta pariter ceciderunt. Tuncque fuit
magnum: quia ante nunquam appa-
ruit in universa terra egypti: equo quod
illa condita est. Et percussit grando in
omni terra egypti: cuncta que fuerant in

agris: ab homine usque ad iumentum.
Lundamque herbam agri percussit gran-
do: et omne lignum regionis contegit.
Tantum in terra ista ubi erant filii israel:
grando non cecidit. Misitque pharaon
et uocauit moysen et aaron: dicens ad
eos. Peccavi etiam nunc. Dominus iustus:
et ego et populus meus impij. Orate dominum:
ut desinant tonitrua dei et grando:
ut dimittat uos: et nequaquam hic ultra
maneat. Ait moyses. Cum egredietur
fuerit de urbe: extendam palmas meas
ad dominum: et cessabit tonitrua: et gran-
do non erit: ut scias quia dominus est terra.
Aui autem: quod tu et serui tui necdum
timeatis dominum deum. Nunc ergo et ordeum
lesum est: eo quod ordeum esset uirens: et
linum iam foliosos gemeretur. Triticum
autem et far non sunt lesa: quia serotina
erant. Egredieturque moyses a phara-
one ex urbe: tendit manus ad dominum:
et cessauerunt tonitrua et grando: nec
ultra stillauit pluuia super terram. Vi-
dens autem pharaon quod cessasset pluuia
et grando: et tonitrua auxit peccatum:
et ingratus est cor eius nimis: nec dimisit
israel: sicut preceperat dominus per manum moysi.
Et dixit dominus ad moysen. Ingre-
dere ad pharaonem. Ego
enim induravi cor eius: et seruos illius:
ut faciam signa mea hec in eo: et nar-
res in auribus filij tui et nepotum tuorum:
quod cum occiderim egyptios et signa
fecerim in eis: et scias quia ego dominus.
Integre enim ergo moyses et aaron ad
pharaonem: et dixerunt ei. Hec dicit dominus
deus hebreorum. Usquequo non uis subire
mihi? Dimittite populum meum: ut sacri-
ficeret mihi. Sin autem resistis: et non uis
dimittere eum: ecce ego inducam cras lo-
custas in fines tuos: que operiet super-
ficiem terre: ne quicquam eius appareat: sed

comedatur quod residuum fuerit gran-
dini. Corrodet enim omnia ligna que
geminant in agris: et implebunt domos
tinas: et horos tuos: et omnia egyp-
tiorum: quanta non viderunt patres tui et au-
tequo dei sunt super terram usque in pre-
sentem diem. Avertitque se: et egressus est a
pharaone. Dixerunt autem servi phara-
onis ad eum. Usquequo patiemur hoc
scandalum? Dimittite homines: ut sacri-
ficient domino deo suo. Nonne vides quod
perierit egiptus? Revertenturque moy-
sen et aaron ad pharaonem. Qui dixit
eis. Ite: sacrificare domino deo vestro. Qui
nam sunt qui iuri sunt? At ait moyses.
Cum parvulis nostris et senioribus per-
gemus: cum filiis et filiabus cum omnibus et
armentis. Est enim sollemnitas domini dei
nostri. Et respondit pharaon. Sic dominus
sit vobiscum. Quomodo ego dimittam
vos et parvulos vestros: cum dubium
est quod pessime cogitatis? Non fiat
ita: sed ite tantum viri et sacrificare domino.
Hoc enim et ipsi peristis. Statimque cecidi-
sunt de conspectu pharaonis. Dixit
autem dominus ad moysen. Extende manum
tuam super terram egipti ad locustas: ut
descendant super terram: et deuoret
omnem herbam que residua fuerit gran-
dini. Et extendit moyses virgam super
terram egipti: et dominus induxit ventum
primum tota illa die et nocte. Et mane
facto: ventus ventus levavit locustas.
Qui ascenderunt super universam terram
egyp-
ti: et sedebat in cunctis finibus egipti-
orum innumerabiles: quales ante
illud tempus non fuerant nec postea
futurae sunt. Operueruntque universa super-
ficiem terre: vastantes omnia. Devor-
ata est igitur herba terre: et quidquid
propter in arboribus fuit quod gradus dimi-
tatur. Nichil quoniam omnino vitans

relictum est in lignis: et in herbis terre:
in cuncta egipti. Quia obrem festinus
pharaon vocavit moysen et aaron: et
dixit eis. Percaui in dominum deum vestrum:
et in vos. Sed nunc dimittite peccatum
meum: etiam hac vice: et rogare dominum
deum vestrum: ut auferat a me mortem
istam. Egressusque est moyses de conspectu
pharaonis: et oravit dominum. Qui flare
fecit ventum ab occidente vehementissi-
mum: et accepta locustas proiecit in mare
rubrum. Non remansit ne una quidem:
in cunctis finibus egipti. Et induravit
dominus cor pharaonis: nec dimisit filios
israel. Dixit autem dominus ad moysen. Ex-
tende manum tuam in celum: et sint tenebre
super terram egipti: tam dense ut palpare
queant. Et extenditque moyses manum
in celum: et facte sunt tenebre horribiles
in universa terra egipti. Tribus diebus
nemo vidit fratrem suum: nec movit se
de loco in quo erat. Ubique autem ha-
bitabant filii israel: lux erat. Vocavitque
pharaon moysen et aaron: et dixit eis.
Ite sacrificare domino. Quos tantum
vestre et armenta remaneant: parvuli
vestri erant vobiscum. At ait moyses. Nosti-
as quoniam et locustas dabis nobis:
que offeram domino deo nostro? Cum
greges peregerint nobiscum. Non remane-
bit enim eis ungula que necessaria sunt in
cunctis domini dei nostri: perfectum cum ignorem?
quid debeat immolari: donec ad ipsum
locum perveniam? Induravit autem dominus
cor pharaonis: et noluit dimittere eos.
Dixitque pharaon ad moysen. Recede a
me: et tunc ne ultra videas faciem meam.
Quocumque die apparueris michi morie-
ris. Respondit moyses. Ita fiat ut locuti
es. Non videbo ultra faciem tuam.
Et dixit dominus ad moysen. Adhuc
una plaga tangam pharaonem

et egiptum: et post hec dimittet vos: et eg-
re compelleret. Dices ergo cum plebitur
posuere vir ab amico suo et mulier a
virgine sua vasa argentea et aurea et ve-
stem. Dabit autem dominus gratiam populo
suo coram egiptiis. Fuitque moyses vir
magis valde in terra egipti: coram servis
pharaonis et cum populo. Et ait. Hec di-
xit dominus. Media nocte ingrediar in egi-
ptum: et morietur omne primogenitum in ter-
ra egipti: a primogenito pharaonis
usque ad ultimum: et a primogenito
ancille que est ad molam: et omnia primogenita
inmentis. Etiam dabo magnam in
universa terra egipti: filius nec ante fuit:
nec postea futurus est. Apud omnes au-
tem filios israel non morietur canis ab ho-
mine usque ad pecus: ut scitis quanto
miraculo dividat dominus egiptios et israel.
Descendantque omnes tui cum istis ad me: et
adorabunt me dicentes. Egredere tu: et
omnis populus qui subiectus est tibi. Post hec
egredientur. Et reversus est pharaon: et iratus
nimis. Dixit autem dominus ad moysen.
Non audierit vos pharaon: ut infra si-
gna fiat in terra egipti. Moyses autem
et aaron fecerunt omnia signa et ostenta
que scripta sunt coram pharaone: et in-
duravit dominus cor pharaonis: nec
dimisit filios israel de terra sua.
Dixit quoque dominus ad moysen
et aaron in terra egipti. Mensis
iste vobis principium mensium: primus erit
in mensibus anni. Iogmini ad univer-
sum cum filiis israel: et dicite eis. De
prima die mensis huius: tollat unusquisque
agnum per familias et domos suas.
Sin autem minor est numerus: ut suffi-
cere possit ad vescendum agnus: assumet
vinum suum qui convindus est domui eius:
iuxta numerum asarum que sufficere pos-
sint ad esum agni. Erat autem agnus

absque macula: masculus anniculus.
Iuxta que ritum tolleris et hedum: et
servabis eis usque ad quartadecimam
diem mensis huius. Immolabitque eum
universa multitudo filiorum israel ad vespere-
ram: et sumet de sanguine eius: ac po-
nent super verticem: postquam erit in suprema
noctis domos in quibus comedent illum.
Et edent carnes nocte illa assas igni: et
azimos panes cum lactucis agrestibus.
Non comedetis eo crudum quid nec
coctum aqua: sed assum tantum igni. Ca-
put cum pedibus eius et intestinis vorabi-
tis: nec remanebit quicquam ex eo usque
mane. Si quid residuum fuerit: igne combu-
retis. Sic autem comedetis illum. Re-
nes vestros accingetis: et calciamenta ha-
bebitis in pedibus: et comedetis festinantes.
Est enim phasce: id est transitus domini. Et transi-
bo per terram egipti nocte illa: percutiamque
omne primogenitum in terra egipti: ab
homine usque ad pecus: et in cunctis dis-
egipti: faciam iudicia ego dominus. Erat au-
tem sanguis vobis in signum in edibus
in quibus eratis: et videbo sanguinem ac
transibo vos: nec erit in vobis plaga
dispensans: quando percussero terram egi-
pti. Habebitis autem hunc diem in mo-
nimentum: et celebrabitis eam sollemnem
domino in generationibus vestris: cultu sem-
piterno. Septem diebus azima comede-
tis. In die primo non erit fermentum in
domibus vestris. Quicunque comederit fer-
mentum: peribit anima illa de israel: a pri-
mo die usque ad diem septimum. Dies
prima erit sancta ac sollemnis: et dies
septima: eadem festivitate venerabilis.
Nichil operis facietis in eis: exceptis
hiis que ad vescendum pertinent: et observa-
bitis azima. In eadem enim ipsa die edu-
cam exercitum vestrum de terra egipti: et

custodieris die istum in generatione
vestras ritu perpetuo. Primo mense
quartadecima die mensis ad vespere
comederis azima usque ad die vicinam
primam eiusdem mensis ad vespere. Se-
ptem diebus fermentum non inuenietur
in domibus vestris. Qui comedit fermen-
tatum peribit aia eius de reu israel: tam de
aduentu eius de indigenis terre. Nunc fer-
mentum non comederis. In cunctis ha-
bitaculis vestris ederis azima. Voca-
uit autem moyses omnes seniores filios
israhel: et dixit ad eos. Hec tollentes ani-
mal per familias vestras: et immola-
te phale. Fasciculusque ylopi nigite i san-
guine qui est in limine: et aspergite e-
os supelimitare et vestrum postea. Nullus
vestrum egredietur ostium domus sue usque
mane. Transibit enim dominus perueniens
egiptos. Cumque vidit sanguinem in
supelimitari et in vestro postea nescen-
der ostium domus: et non fuerit percussore
ingredi domos vestras et ledere. Custodi-
di ubi istud: legimus tibi et filiis tuis
usque in eternum. Cumque introieritis terra
quam dominus deus daturus est vobis:
ut pollicitus est: obseruabis ceremonias
istas. Et cum dixerint vobis filii tui
que est ista religio: dices eis. Vidimus
transiit dominus: quando transiit supel
domos filios israel in egipto: perueniens
egiptos et domos nostras liberans.
Incuruatusque populus adorauit. Et egres-
si filii israhel fecerunt sicut preceperat dominus
moysi et aaron. Factum est autem in noctis
medio percussit dominus omne primogeni-
tum in terra egipti: a primogenito pha-
raonis qui in solio eius sedebat usque
ad primogenitum capriue que erat in car-
cere: et omne primogenitum iumentorum.
Surrexitque pharao nocte et omnes ser-
ui eius cunctaque egiptus: et ortus est

clamor magnus in egipto. Neque enim erat
domus in qua non iaceret mortuus. Vo-
catusque pharao moysi et aaron nocte
ait. Surgite egredimini a populo meo
vos et filii israel. Hec et immolare dominus li-
cur dicens. Ques vestras et armata assu-
mite ut perieritis: et abietes benedi-
te michi. Vergebaturque egiptus populum de ter-
ra egredere velociter dicens. Omnes mori-
mur. Tulit igitur populus compactam faci-
nam antequam fecerant: et ligans in pal-
lijs posuit super humeros suos. Feceruntque
filii israel sicut preceperat dominus mo-
ysi: et perierunt ab egiptijs vasa argen-
tea et aurea vestra plurima. Dominus au-
tem dedit gratiam populo coram egiptijs ut
commodarent eis: et spoliarentur egipti-
os. Profectique sunt filii israel de ramasse
in sochor secunda fere milia pedum viro-
rum: absque paruulis et infirmis. Sed
et vulgus promissum innumerabile as-
cendit cum eis: ques et armata et anima-
tia diuisi generis multa nimis. Coeruit
que farina qua dudum de egipto conser-
sam tulerat: et fecerunt subditiuitios pa-
nes azimos. Neque enim poterat fermen-
tari: cogitans egredere egiptijs: et nulla fa-
cere sineibus moram: nec pulmum
quicquam occurrere preparare. Habitatio
autem filios israel qua manserunt in egipto
fuit quadringentorum viginta annorum.
Quibus egiptijs: eadem die egressus
est omnis exercitus domini de terra egipti.
Hec ista obseruabis domini: quando
eduxit eos de terra egipti. Hanc obser-
uare debent omnes filii israel in generati-
onibus suis. Dixitque dominus ad moysen et
aaron. Hec est religio phale. Omnis ali-
enigena non comedit eum. Omnis au-
tem eius inuptus circumcidet: et sic co-
medet. Advena et mercenarius non
edent eum. In omni domo comedit: nec

effertis de carnibus eius foras: nec os
illius cōtingeris. Omnis reus filios
israhel facit illud. Quod si quis peregrini-
torum in vestra voluerit transire colomā
et facere phale dominus circumcidet pri-
mogenitum masculinum eius: et sic rite celebra-
bit: etiam si indigena terre. Si quis
autem circumcissus non fuit: non vescetur
eum. Eadem lex erit indigene et colo-
no qui peregrinat apud vos. Feceruntque
omnes filii israel sicut preceperat dominus moysi
et aaron: et eadem die eduxit dominus filios
israhel de terra egipti per vias suas. **xiii**
Locusque est domini ad moysen
dicens. Sandifica michi omne
primogenitum quod aperit vuluam in filiis
israhel: tam de hominibus quam de iumentis.
Hec sunt enim omnia. Et ait moyses ad
populum. Memore diei huius in qua egres-
si estis de egipto de domo seruitutis:
quonia in manu forti eduxit vos do-
minus de loco isto: ut non comedatis
fermentum panem. Hodie egredimini melle
nouas fugum. Cumque introduxit te dominus
in terra chananei et ethi et amorrei et euei
et iebusei: quia iurauit patribus tuis ut
daret tibi terram fluentem lacte et melle: ce-
lebrabis hunc morem sacrorum mense
isto. Septem diebus vesceris azimis: et
in die septimo erit sollemnitas domini.
Azima comederis septem diebus. Non
apparebit apud te aliquid fermentum:
nec in cunctis finibus tuis. Mirabilis
filius tuus in die illo dicens. Hoc est quod
fecit michi dominus: quando egressus sum
de egipto. Et erit quasi signum in manu
tua et quasi monumentum ante oculos
tuos: et ut lex domini semper sit in ore tuo.
In manu enim forti eduxit te dominus
de egipto: ut custodias huiusmodi
cultum statutoque per a diebus in dies. Cumque
introduxit te dominus in terram chananei.

sicut iurauit tibi et patribus tuis et dederit
tibi eam: separabis omne quod aperit vuluam
domino: et quod primogenitum est in pec-
oribus tuis. Quicquid habueris mas-
culinum seque: consecrabis domino. Primo-
genitum asini mutabis que: quod si non
redemeris interficies. Nunc autem primo-
genitum hominis de filiis tuis prolo redi-
mes. Cumque interrogauit te filius tuus
illas dicens: quid est hoc: respondebis
ei. In manu forti eduxit nos dominus
de terra egipti de domo seruitutis. Non
cum induratus esset pharao: et nollet
nos dimittere occidit dominus omne
primogenitum in terra egipti: a primo-
genito hominis usque ad primo-
genitum iumentorum. Hodie immolo domino omne quod
aperit vuluam masculini seque: et omnia
primogenita filios meos redimo. Erat
igitur quasi signum in manu tua: et fuit
appensum quid ob recordationem ante
oculos tuos: eo quod in manu forti edu-
xit vos dominus de egipto. Agit cum
enim pharao populum non eos du-
xit dominus per viam terre philistinum: quia vi-
da erat: reputans ne forte penitet eum si vi-
disset aduersum se bella consurgere et reuer-
teretur in egiptum: sed circumduxit per viam
deserti: que est iuxta mare rubrum. Et at-
mati ascenderunt filii israel de terra egipti.
Tulit igitur moyses ossa ioseph secum: eo quod
adiuocasset filios israel dicens. Visitabit
vos deus: effert ossa mea hinc vobi-
scum. Profectique de sochor castra meta-
ti sunt in ethan: in egiptis finibus solitu-
dinis. Dominus autem precebat eos ad
ostendendam viam per diem in columna
nubis: et per noctem in columna ignis:
ut dux esset iunctis vestris spe. Nunc de-
fuit columna nubis per diem: nec colu-
mina ignis per noctem coram populo.
Locusque est autem dominus ad **xiii**

moysen dicens. Loquere filiis israel. Reuer-
si castrametentur regione phiairoth:
que est inter magdalum et mare. con-
tra beelsephon. In conspectu eius ca-
stra ponetis super mare. Didurufq; est
pharao. super filios israel. Coartati sunt
in terra: conduxit eos desertum. Et indura-
bo cor eius. ac persequetur vos: et glori-
ficabor in pharaone. et in omni exercitu
eius: scientes egyptij. quia ego sum do-
minus. feceruntq; ita. Et nuntiatus est
regi egyptiorum: quod fugisset populus.
Immutatusq; est cor pharaonis. et ser-
uus ei super populum: et dixerunt. Quid volui-
mus facere: ut dimitteremur israel ne serui-
ret nobis? Nunxit ergo currum: et omne
populum suum assumpsit secum. Tulitq; se-
rentos currus electos. et quicquid i egi-
pto currum fuit: et duces totius exercitus.
Induravitq; dominus cor pharaonis:
regis egypti: et persecutus est filios israel.
At illi egressi erant i manu repressa. Cum
q; persequerentur egyptij vestigia precedentium:
reppererunt eos i castris super mare.
Cumq; equitatus et currus pharaonis:
et universus exercitus. erat in phiairoth
contra beelsephon. Cumq; appropinquas-
set pharao. levantes filij israel oculos. vi-
derunt egyptios post se: et timuerunt val-
de. Clamaveruntq; ad dominum: et dixe-
runt ad moysen. Fortitan non erat se-
pulchra i egipto: ideo tulisti nos ut moreremur
in solitudine. Quid hoc facere vo-
luisti: ut educes nos ex egipto? Nonne
iste est sermo quem loquebamur ad te i egi-
pto. dicentes: recede a nobis. ut servia-
mus egyptijs? Multo enim melius est ser-
uire eis: quam mori in solitudine. Et ait
moyses ad populum. Nolite timere. Sta-
re et videre magnalia domini: que facit
vobis. Egiptios enim quos nunc vide-
tis. nequaquam ultra videbitis: usque in

sempiternum. Dominus pugnabit pro
vobis: et vos tacebitis. Dixitq; dominus
ad moysen. Quid clamas ad me? Lo-
quere filiis israel: ut proficiantur. Tu
autem eleva virgam tuam et extendere manu
tuam super mare: et divide illud: ut gra-
diantur filij israel in medio mari per sicum.
Ego autem indurabo cor egyptiorum: ut
persequantur vos: et glorificabor i pha-
raone. et in omni exercitu eius: et in cur-
ribus et in equitibus illius. Et sciet egi-
ptij quia ego sum dominus: cum glorificatus
fuerit in pharaone. et in curribus atq;
in equitibus eius. Tollentq; se angelus
domini qui predebat castra israel. abije-
rit post eos: et cum eo pariter columna nu-
bis porta dimittens: post eorum castra. in-
ter castra egyptiorum: et castra israel. Et erant
nubes tenebrosa. et illuminans noctem:
ita ut ad se invicem toto noctis tempore. ac-
cedere non valeret. Cumq; extendisset moy-
ses manu super mare. abiecit illud do-
minus. flante vento vehementi et urati
tota nocte: et venit i sicum. Dimissaq;
est aqua: et ingressi sunt filij israel per me-
dium siccis maris. Erat enim aqua qua
si murus. a dextera eorum et levam. Perse-
quentesq; egyptij ingressi sunt post eos:
et omnis equitatus pharaonis. currus
eius et equites per medium maris. Namq;
advenerat vigilia matutina: et ecce re-
spiciens dominus super castra egyptiorum per
columnam ignis et nubes: interfecit ex-
ercitum eorum. et subvertit rotas currum:
sequebaturq; i profundum. Dixeruntq; egyptij.
Fugiamus israel: quia dominus pugnat
pro eis contra nos. Et ait dominus ad
moysen. Extende manu tuam super mare:
ut reuertatur aqua ad egiptios. super
currus et equites eorum. Cumq; extendisset
moyses manu contra mare: revertisse
est primo diluvio ad portam locum.

fugientibusq; egiptijs occurrerunt a-
que: et involuit eos dominus i medijs flu-
dibus. Revertesq; sunt aque: et operuerunt
currus et equites cum exercitu phara-
onis. qui sequentes ingressi fuerant ma-
re: nec unus quidem superavit ex eis. Filij
autem israel precesserunt per medium siccis maris:
et aqua eis erat quasi pro muro. a dex-
tris et a sinistris. Liberauitq; dominus
i die illo israel de manu egyptiorum: et vide-
runt egiptios mortuos super litus ma-
ris: et manu magnam quam egerat
dominus contra eos. Timuitq; populus domini:
et redierunt dominus. et moysi et aaron. **XX.**
Tunc venit moyses et filij israel. car-
men hoc dominus: et dixerunt. Cante-
mus domino. Gloriosus enim magnifi-
catus est: equus et ascensorum dedit in
mare. Fortitudo mea et laus mea do-
mini: et factus est michi in salutem. Iste
deus meus et glorificabo eum. deus pa-
tris mei: et exaltabo eum. Dominus quasi
vir pugnator: omnipotens nomen eius:
currus pharaonis. et exercitus eius pie-
re i mare. Electi principes eius submer-
si sunt i mari rubro: abissi operuerunt
eos: descendit in profundum quasi lapis.
Dextera tua domine magnificata est in for-
titudine: dextera tua domine percussit inimi-
cum: et i multitudine glorie tue depo-
sisti adularios meos. Misisti iram
tuam: que deuoravit eos sicut stipulam:
et in spiritu furoris tui congregatae sunt
aque. Scitit unda fluens: congregatae
sunt abissi in medio mari. Dixit inimi-
cus. Persequar et comprehendam: dividam
spolia: implebit anima mea. Euaginato
gladio meo: interficiet eos manus mea.
Flavit spiritus tuus: et operuit eos mare:
submersi sunt quasi plumbum i aquis ve-
hementibus. Quis sibilus tui i fortibus domine?
Quis sibilus tui magnificatus i laudate:

tribilis atq; laudabilis: et facies mira-
bilis. Extendisti manum tuam: et deuora-
uit eos ira. Dux fuisti in misericordia
tua: populo quem redemisti. Et porasti eum
in fortitudine tua: ad habitaculum san-
ctum tuum. Ascenderunt populi et irati sunt: dolores
obtinuerunt habitatores philistinum.
Tunc conturbati sunt principes edom:
robustos moab obtinuit tremor: ob-
riggerunt omnes habitatores chanaan.
Iruat super eos formido et paucor in
magnitudine brachij tui. Fiant im-
mobiles quasi lapis. donec pertransierit po-
pulus tuus domine: donec pertransierit po-
pulus tuus iste quem possedisti. Introdu-
ces eos. et plantabis in monte heredi-
tatis tue: firmissimo habitaculo tuo quod
operatus es domine. Banduarium
tuum domine: quod firmaverunt manus tue.
Dominus regnabit in eternum et ultra. In-
gressus est enim eques pharao cum curribus
et equitibus eius in mare: et reduxit super
eos dominus aquas maris. Filij autem
israel ambulaverunt per sicum in medio eius.
Sumpsit ergo maria prophetissa. soror
aaron. tympanum i manu sua: egrediesq;
sunt omnes mulieres post eam cum tympa-
nis et choris: quibus precebat dicens.
Cantemus domino. Gloriosus enim magnifi-
catus est: equus et ascensorum eius dedit
in mare. Tulit autem moyses israel de ma-
ri rubro: et egressi sunt in desertum sur.
Ambulaveruntq; tribus diebus per solitu-
dinem: et non inveniunt aquam. Et vene-
runt in marath: nec poterant bibere a-
guas de marath: eo quod essent amare.
Unde et congruum loco nomen imposu-
it: vocans illum marath id est amarum
dinem. Et murmuravit populus contra moy-
sen dicens. Quid bibeamus? At ille clama-
uit ad dominum. Qui ostendit ei lignum:
quod cum misisset i aquas. in dulcedinem

uerse sunt. Ibi constituit ei precepta atque iudicia: et ibi temptauit eum dominus. Si audieris vocem domini dei tui: et quod rectum est coram eo feceris: et obedieris mandatis eius: custodierisque omnia precepta illius: non dabo languorem quem posui in egipto: non inducam super te. Ego enim sum dominus deus saluator. Venerunt autem in helim filii israel: ubi erant duodecim fontes aquarum: et septuaginta palme: et castrametati sunt iuxta aquas. **XXI**

Profectusque de helim venit omnis multitudo filiorum israel in desertum syri: quod est inter helim et sinai: quinquagesima die mensis secundi postquam egressi sunt de terra egipti. Et murmurauit omnis congregatio filiorum israel contra moysen et aaron in solitudine. Dixeruntque filii israel ad eos. Utinam moriamur esset per manum domini in terra egipti: quando sedebamus super ollas carnis: et comedamus panem in saturitate. Cur induxistis nos in desertum istud: ut occideris omnes in circuitu? Dixit autem dominus ad moysen. Ecce ego pluuia vobis panes de celo. Egredietur populus et colligat quod sufficit: per singulos dies: ut tempore eius: utrum ambulet in lege mea: an non. Die autem secundo parit quod inferant: et sit duplum quam colligere solebat per singulos dies. Dixeruntque moyses et aaron ad omnes filios israel. Vespere scitis quod dominus eduxerit vos de terra egipti: et mane videbitis gloriam domini. Audiui enim murmur vestrum contra dominum. Nos vero quid sumus? quia inultis contra nos? Et ait moyses. Dabit vobis dominus vespere carnes edere: et mane panes in saturitate: eo quod non audierit murmuraciones vestras quibus murmurati estis contra eum. Nos enim quid sumus? Nec contra nos est murmur vestrum:

sed contra dominum. Dixit quoniam moyses ad aaron. Dic uniuerse congregati omni filios israel. Accedite coram domino. Audiui enim murmur vestrum. Cum loqueretur aaron ad omnem cetum filiorum israel: respiceretur ad solitudinem. Et ecce gloria domini apparuit in nube. Locutus est autem dominus ad moysen dicens. Audiui murmuraciones filiorum israel: loquens ad eos. Vespere comeditis carnes: et mane saturabimini panibus: sicutique ego sum dominus deus vestester. Factum est ergo vespere: et ascendentes coartantes: coartauit castra: mane quoniam ros iacuit per circuitum castrorum. Cumque operuisset superficiem terre: apparuit in solitudine minutum: et quasi pilus rufus in solitudine pruinæ super terram. Quod cum vidissent filii israel: dixerunt ad moysen. Stans hic? Quod significat? Quid est hoc? Ignorabant enim quid esset. Quibus ait moyses. Iste est panis quem dominus dedit vobis ad vescendum. Hic est sermo quem precepit vobis dominus. Colligat unusquisque ex eo quantum sufficit: ad vescendum: gomor per singula capita. Iuxta numerum animarum vestrarum: quod habitaret in tabernaculo: sic colligatis. Feceruntque ita filii israel: et collegerunt alius plus alius minus: et mensi sunt ad mensuram gomor. Nec quod plus collegerat: habuit amplius: nec quod minus: paruereat minus: sed singuli iuxta id quod edere poterant congregauerunt. Dixeruntque moyses ad eos. Nullus relinquat ex eo in mane. Qui non audierunt eum: sed dimiserunt quiddam eis usque mane: et scater cepit omnibus atque computruit. Et iratus est contra eos moyses. Colligebant autem mane singuli: quantum sufficere poterat ad vescendum. Cumque inualuisset sol: liquefactus. In die autem secunda: collegerunt cibos

duplices: id est duo gomores per singulos homines. Venerunt autem omnes principes multitudinis: et narrauerunt moysi. Qui ait eis. Hoc est quod locutus est dominus. Requies sabbati: sanctificata est domino. Etas quodcumque operandum est: facite: et que conquenda sunt: conquire. Quidquid autem reliquum fuerit: reponite usque in mane. Feceruntque ita ut preceperat moyses: et non computruit: neque umis inueniuntur ei eo. Dixeruntque moyses. Comedit illud hodie: quia sabbatum est domino: non inueniet hodie in agro. Sed diebus colligite: in die autem secundo sabbatum est domino: idcirco non inueniet veniens: septima dies: et egressi de populo ut colligerent: non inueniunt. Dixit autem dominus ad moysen. Usquequo non vultis custodire mandata mea: et legem meam? Videte quod dominus dederit vobis sabbatum: et propter hoc tribuit vobis die secunda cibos duplices. Stauerat unusquisque apud tentorium suum: et nullus egrediebatur de loco suo: die secundo: et sabbatizabit populus die secundo. Appellauitque domus israel: nomen eius man. Quod erat quasi sanæ coriandri albus: gustusque eius quasi simile cum melle. Dixit autem moyses. Iste est sermo quem precepit dominus. Imple gomores: et edite: et custodiat in futuras retro generationes: ut nouerint panem: quo alui vos in solitudine: quando edudi estis de terra egipti. Dixeruntque moyses ad aaron. Sume vas unum: et mitte ibi man: quantum potest capere gomor: et reponit coram domino ad seruandum in generationes vestras: sicut precepit dominus moysi. Posueruntque illud aaron in tabernaculo seruandum. Filii autem israel comederunt man quadraginta annis: donec venirent in terram

habitabilem. Hoc cibo alii sunt usquequo: tangeret fines terre chanaan. Gomor autem decima pars est ephi. **XXII** **I**gitur profecta omnis multitudo filiorum israel de deserto syri: per mansiones suas: iuxta sermone domini: castra metati sunt in raphidim: ubi non erat aqua ad bibendum populo. Qui iurgatus contra moysen ait. Da nobis aquam ut bibamus. Quibus respondit moyses. Quid iurgamini contra me? Cur temptatis dominum? Respondit ergo ibi populus pro aqua: quæ penuria: et murmurauit contra moysen dicens. Cur fecisti nos egredi de egipto: ut occideres nos et liberos nostros ac iumenta nostra? Clamauit autem moyses ad dominum dicens. Quid faciam populo huic? Adhuc paululum: et lapidabit me. Et ait dominus ad moysen. Antecede populum: et sume secum de senioribus israel: et virgam quam percussisti flumini tolle in manu tua: et vade. Ego stabo ibi coram te: supra præcedet: percutiesque petram: et eribit ex ea aqua: ut bibat populus. Fecit ita moyses coram senioribus israel. Et vocauit nomen loci illius: temptatio: propter iurgium filiorum israel: et quia temptauerunt dominum dicens. Estne deus in nobis an non? Venit autem amalech: et pugnabat contra filios israel in raphidim. Dixeruntque moyses ad iosue. Elige viros: et egredere: pugna contra amalech: et eas. Ego stabo in vertice collis: habens virgam dei in manu mea. Fecit iosue ut locutus erat moyses: et pugnavit contra amalech. Moyses autem et aaron et hur: ascenderunt super verticem collis. Cumque leuaret moyses man: vincebat israel. Sin autem paululum ranalesset: superabat amalech. Man autem moysi erant graues. Sumentes igitur lapides posuerunt

subter eū in quo sedet aaron autem
hur. sustenta bāt man⁹ eius ex utraq;
parte. Et factū est ut man⁹ illius non
lassaret: usq; ad occasum solis. fu-
gavitq; iohue amelech et populū eiu⁹
in ore gladij. Dixit autem dominus
ad moysen. Scribe hoc ob monimen-
tum in libro: et trade auri b⁹ iohue. De-
lebo enī memoriam amelech sub re-
do. Edificavitq; moyses altare: et vocavit
nomen eius dominus exaltatio mea-
dicus. Quia manus solius domini
et bellum dei erit contra amelech: a ge-
neratione in generationem. **viij**
Quoniamq; audisset iethro sacerdos
madian cognat⁹ moysi omnia
que fecerat domin⁹ moysi et israel popu-
lo suo: et quod eduxisset domin⁹ israel de
egypto: tulit sephoram uxorem moysi
quā rāniserat: et duos filios ei⁹: quo-
rum unus vocabat⁹ gersan. dicente pa-
ter advena fui in terra aliena: alter vero
eliezer. deus enī ait pri⁹ mei adiutor
meus: et eruit me de gladio phara-
onis. Venit ergo iethro cognatus mo-
ysi et filij eius et uxor eius ad moysen
in desertū ubi erat castrametat⁹ iuxta
montē dei: et mandavit moysi dicens.
Ego iethro cognatus tuus venio ad
te: et uxor tua et duo filij tui cū ea. Qui
egressus in occursum cognati sui ado-
ravit: et osculatus est eum. Saluta-
runtq; se mutuo verbis pacificis. Cūq;
intrasset tabernaculū: narravit moy-
ses cognato suo cūda q̄ fecerat domi-
nus pharaoni et egiptijs ppter israel:
unūsumq; laborem qui accidisset ei⁹
in itinere: et q̄ liberaverat eos domin⁹.
Retulitq; est iethro sup omnib⁹ bonis
que fecerat domin⁹ israel: eo q̄ exisset
eū de manu egiptiorū. Et ait. Bñdixit⁹
domin⁹ qui liberauit vos de manu

egiptiorū: et de manu pharaonis: qui
eruit pplm suū de manu egipti. Nunc
cognovi quia magn⁹ domin⁹ super
omnes deos: eo q̄ suple egerit cōtra eos.
Obtulit ergo iethro cognatus moysi
olocausta et hostias dñs: veneruntq;
aaron et omnes seniores filiorū israel:
ut comederent panē cū eo coram dño.
Altera autē die sedet moyses ut indi-
casset pplm: qui assidebat moysi a ma-
ne usq; ad vespē. Quod cū vidisset
cognatus eius omnia scilicet que age-
bat in p̄lo. ait. Quid ē quod facis in
plebe? Cur solus sedes: et omnis p̄lo
p̄stolatur de mane usq; ad vespē?
Cui respondit moyses. Venit ad me po-
pulus: querens sententiā dei. Cūq; ac-
ciderit eis aliq̄ disceptatio veniunt ad
me ut iudicem inter eos: et ostendam
precepta dei et leges eius. At ille non
bonā inquit rem facis. Sūto labore
consumaris: et tu et p̄lo iste qui tecum
ē. Ultra vires tuas et negotiū. Solus
illud nō poteris sustinē: sed audi vba
mea atq; consilia: et erit domin⁹ tecū.
Esto tu p̄lo in hijs que ad deū p̄tinet
ut referas q̄ dicuntur ad eū: ostendasq;
p̄lo testimonia: et cū colendi vtiq;
per quā ingredi debeant: et opus qd̄
facere. Proinde autē de omni plebe vi-
ros sapientes et timētes deum et quib⁹
sit veritas: et qui oderint avariciā: et
constitue ex eis tribunos et curationes:
et quinquagenarios et decanos: q̄ iudicet
pplm dñi q̄. Quidq; autē mai⁹ fuerit
referat ad te: et ip̄i minora t̄cūmō in-
dicet: levit⁹q; sit tibi p̄rito i alios o-
neret. Si hoc feceris implebis imperiū
dñi: et p̄cepta ei⁹ poteris sustinere: et ois
hic p̄lo revertet ad loca sua cum panē.
Quib⁹ auditis moyses fecit oia que
ille suggesserat. Et cūq; videret

de cūdo israel constituit eos principe⁹
p̄lo: tribunos et curationes et quin-
quagenarios et decanos: qui iudica-
rent plebē domini omni tempore. Quid-
quid autem gravius erat referebant
ad eum: facilia tantummodo iudi-
cantes. Dimisitq; cognatum suū: qui
reversus abiit in terram suam. **ix**
Ante tertiū eggressionis israel de ter-
ra egipti: in die hac venerūt i soli-
tudine synai. Nō p̄sti de raphidim
et peruenientes usq; in desertū synai: ca-
strametati sunt in eodē loco: ibiq; israel
stetit tertia regione montis. Moyses
autē ascendit in montem ad deū. Vo-
cavitq; eū dominus de monte et ait.
Hec dices domui iacob: et annuntiabi⁹
filijs israel. Vos ip̄i vidistis q̄ fecerim
egiptijs: quomō p̄ora uerim vos su-
per alas aquilarū: et assumpserim michi.
Si ergo audieritis uocē meā et cultō-
dieritis p̄dum meū: eritis michi in re-
gionē sacerdotale: et gens sancta. Hec
sunt uerba que loqueris ad filios israel.
Hanc moyses et convocatis maiorib⁹
nati p̄lo: exposuit omnes sermones q̄
mādauerat domin⁹. Responditq; ois
populus simul. Cūda que locutus est
domin⁹ faciam⁹. Cūq; retulisset moy-
ses uerba populi ad dominū: ait ei do-
minus. Jam nūc ueniā ad te et caligi-
ne nubis: ut audiat me p̄lo loquen-
tem ad te: et credat tibi in p̄teritū. Nūc
autē ego moyses uerba p̄lo ad dñm.
Qui dixit ei. Vade ad p̄lo et sanctifi-
ca illos hodie et cras: lauāq; vestimen-
ta sua: et sint parati in diem tertiū. In
die enī tertiū descendit dominus corā
omni plebe super montē synai. Consti-
tuitq; terminos p̄lo per circum: et di-
ces ad eos. Caue ut ascendatis in mon-
tem: nec tangatis fines illius. Omnis

qui tangerit montē morte moriet⁹. Ma-
nus nō tangat eū: sed lapidib⁹ oppri-
metur: aut cōdiciet iaculis. Siue in-
mentū fuerit siue homo: nō uiuet. Cū
exerit danger buina: tunc ascendat
in montē. Descenditq; moyses de mon-
te ad p̄lo: et sanctificauit eū. Cūq; la-
uissent uestimenta sua: ait ad eos. Esto-
te parati in diē tertiū: et ne appropin-
quetis uxorib⁹ p̄stis. Jamq; aduene-
rat terti⁹ dies: et mane inclaruerat:
et ecce reperi⁹ audiri tonitrua: ac mica-
re fulgura: et nubes densissima operi-
re montē. Langorq; hincine uehemen-
tius p̄strepbat: et nimis p̄lo qui erat
in castris. Cūq; eduxisset eos moyses i
occursum dei de loco castrorū: steterūt
ad radices montis. Totus autē mons
synai fumigabat: eo q̄ descendisset do-
min⁹ sup eum in igne: et ascenderet fu-
mus ex eo quasi de fornace. Etatq; ois
mons terribilis: et sonitus hincine pau-
larum credebatur in maius: et prolixius
rendebar. Moyses loq̄bat⁹ et domin⁹
respondēbat ei. Descenditq; domin⁹
sup montē synai i ip̄o montis vertice:
et vocauit moysen i cacumen ei⁹. Quo-
rum ascendisset: dixit ad eum. Descen-
de et cōnectare p̄lo: ne forte uelit trans-
gredere terminos ad uidendū dñm:
et peccat ex eis plurima iniquitas. Sa-
cerdotes quoq; qui accedunt ad domi-
nū sanctificent⁹: ne percussat eos. Di-
xitq; moyses ad dominū. Nō poterit
vulgus ascendere in montē synai. Tu
enī testificatus es: et iussisti dices. Po-
ne terminos circa montē: et sanctifica
illū. Cui ait domin⁹. Vade descende:
ascenditq; tu et aaron tecum. Sacer-
dotes autem et p̄lo non transgrediant termi-
nos: nec ascendāt ad dominū: ne for-
te interficiat illos. Descenditq; moyses

ad populum: et omnia narrauit eis. **XXI.**
Locutusque est dominus ad moysen
 hos. Ego sum dominus deus tuus.
 qui eduxi te de terra egypti: de domo ser-
 uitutis. Non habebis deos alienos co-
 ram me. Non facies tibi sculptile: neque
 omnem similitudinem que est in celo desu-
 per et que in terra deorsum: nec eorum que
 sunt in aquis sub terra. Non adorabi-
 ea neque coles. Ego sum dominus deus tuus
 fortis et fortis: visitans iniquitatem pa-
 trum in filiis: in tertia et quarta gene-
 ratione eorum qui oderunt me: et faciens
 misericordiam in milia hijs qui diligunt
 me: et custodiunt precepta mea. Non al-
 lumes nomen domini dei tui in vanum. Non
 enim habebit insonem dominus eum: qui as-
 sumptum nomen domini dei sui fecerit.
 Memento ut diem sabbati sanctifices.
 Sex diebus operaberis: et facies opera
 tua. Septimo autem die sabbatum domini
 dei tui est. Non facies omne opus in eo:
 neque filius tuus et filia tua: seque uir
 et ancilla tua: iumentum tuum et aduenia:
 qui est intra portas tuas. Sex enim die-
 bus fecit deus celum et terram et mare et
 omnia que in eis sunt: et requieuit in die
 septimo. Ideo habebit dominus dies sab-
 bati: et sanctificabit eum. Honora patrem
 tuum et matrem tuam: ut sis longeuus super
 terram quam dominus deus tuus dabit tibi. Non
 occides. Non machaberis. Non furum
 facies. Non loqueris contra proximum
 falsum testimonium. Non concupisces
 domum proximi. Nec desiderabis uxorem
 eius: neque seruum non ancillam non bouem non
 asinum: nec omnia que illius sunt. Cuius
 autem populus audierat uoces et lampades:
 et sonum tympani: montemque humantem:
 et perterritum ac pauore conuersum
 protulit clamorem. Loquere tu no-
 bis: et audiemus. Non loquatur nobis

dominus: ne forte moriamur. Et ait moyses
 ad populum. Nolite timere. Ut enim proba-
 ret uos uenit deus: et ut terrore illius ef-
 ferret in uobis: et non peccaretis. Breuius
 populus desegit: moyses autem accessit ad
 caliginem in qua erat deus. Dixitque pre-
 terea dominus ad moysen. Hec dices filiis
 israel. Vos uidistis quod de celo locutus
 sum uobis. Non facietis deos argen-
 teos: nec deos aureos facietis uobis.
 Altare de terra facietis michi: et offeretis
 super eoolocustas et pacificas uis-
 ceras uestras et boues: in omni loco in
 quo memoria fuerit nominis mei. Ve-
 niam ad te: et benedicam tibi. Quod si al-
 tare lapideum feceris michi: non edificabis
 illud de sedis lapidibus. Si enim leua-
 ueris cultum tuum super eo: pollutum erit.
 Non ascendes per gradus ad altare meum:
 ne reueletur turpitudine tua. **XXII.**

Hec sunt iudicia que propones eis.
 Si emeris seruum hebreum: sex an-
 nis seruiet tibi: in septimo egredietur
 liber gratis. Cum quali ueste intrauerit:
 eum tali egeat. Si habes uxorem: et u-
 xi: egredietur simul. Si autem dominus dederit
 illi uxorem: et peperit filios et filias:
 mulier et liberi eius erunt domini sui: ipse u-
 ro egredietur cum uestitu suo. Quod si dixerit
 seruis: diligo dominum meum et uxorem
 ac liberos: non egredietur liber: ostendit
 enim dominus deus et applicabit ad os suum
 postea: perorabit: auramque subula-
 rit eum et seruiet in seculum. Si quis ven-
 diderit filiam suam in famulam: non egre-
 dietur sicut ancille ege conseruatur.
 Si displicuerit oculis domini sui cui
 tradita fuit: dimittet eam: prolo autem
 alieno vendidi non habebit potesta-
 tem: si spreuerit eam. Si autem filio suo
 responderit: tamen iuxta morem filiarum
 faciet illi. Quod si alteram ei acceptam

promittit: puelle nuptias et uestimen-
 ta: et pretium pudicitie non negabit. Si
 tria ista non fecerit: egredietur gratis
 absque pecunia. Qui percussit hominem
 uolens occidere: morte morietur. Qui
 autem non est insidiatus: sed deus illum
 tradiderit in manus eius: constitua tibi
 locum in quo fugat debeat. Si quis per
 industriam occiderit proximum suum: et per
 insidias: ab altari meo uelles eum ut
 moriatur. Qui percussit patrem suum aut
 matrem: morte morietur. Qui maledixerit
 patri suo uel matri: morte morietur. Qui
 furatus fuit proximum: et vendiderit eum:
 conuius: morte morietur. Si rixa
 fuerit uiri et percussit alter proximum
 suum lapide uel pugno: et ille mortuus
 non fuit: sed iacuerit in lectulo: si surre-
 xit et ambulauerit foris super baculum
 suum: innocens erit qui percussit: ita ta-
 men ut operas eius et impensas in me-
 dicos restituat. Qui percussit fruem suum
 uel ancillam uirga et mortuus fuerit in
 manibus eius: criminis reus erit. Si u-
 autem uno die uel duobus supuierit: non
 subiacet pena: quia pecunia illius est.
 Si rixati fuerint uiri: et percussit quis
 mulierem pregnantem: et abortiuum quidem
 fecerit: sed ipsa uixerit: subiacet dam-
 num quantum maritus mulieris egerit:
 et arbitri iudicauerint. Si autem mors
 eius fuerit subsequuta: reddet animam pro
 anima. Oculum pro oculo: dentem pro dente: ma-
 num pro manu: pedem pro pede: aduersione
 pro aduersione: uulnere pro uulnere: luo-
 rem pro luore. Si percussit quispiam
 oculum serui sui aut ancille: et lutos eos
 fecerit: dimittet eos liberos pro oculo
 quem eruit. Dentemque si percussit seruum uel
 ancillam: si scilicet dimittit eos liberos.
 Si bos cornu percussit uirum: aut mulierem:
 et mortuus fuerit: lapidibus obruetur: et

non comedent carnes eius: dominusque bo-
 uis innocens erit. Quod si bos corru-
 pta fuit ab heri: et nudifuerit: et con-
 testati sunt dominum eius: nec reclusit domi-
 nus eum: occidetque uirum aut mulierem:
 et bos lapidibus obruetur: et dominum eius
 occidet. Quod si percussus fuit ei impotens:
 dabit pro anima sua: quidquid fuerit pos-
 sessum. Filiumque et filiam: si cornu percussit:
 simili sententia subiacet. Si secum an-
 lamque inuaserit: triginta solidos argenti
 domino dabit: bos uero lapidibus oppri-
 metur. Si quis aperuerit cisternam et so-
 derit: et non operuerit eam: recideritque bo-
 uis aut alium: et eam: reddet dominus cisternam pre-
 tium iumentorum: quod autem mortuus est: ipsius
 erit. Si bos alienus bouem alterius: uolue-
 rauerit: et ille mortuus fuerit: vendent bo-
 uem uiuum et diuidet pretium: cadauer au-
 tem mortui inter se disperient. Si au-
 tem scietur quod bos corrupta esset ab he-
 ri et nudifuerit: et non custodierit eum
 dominus suus: reddet bouem pro boue:
 et cadauer integrum accipiet. **XXIII.**
Si quis furatus fuit bouem aut quicquid
 et occiderit uel vendiderit: quicquid
 boues pro uno boue restituet: et si quatuor
 oues pro una oue. Si effugerit fure
 domum suam: si suffodisse fuit iumentum:
 et accepto uulnere mortuus fuit: percussor non
 erit reus sanguinis. Quod si orto sole hoc
 fecerit: homicidium pertraxit: et ipse mo-
 rietur. Si non habuerit quod pro furto
 reddat: ipse restituet. Si iniunctum fuit
 apud eum quod furatus est uiuentis: siue bo-
 siue asinus: siue ouis: duplum restituet.
 Si leserit quispiam agrum uel vineam et di-
 miserit iumentum suum ut depascat aliena:
 quidquid optimum habuerit in agro suo
 uel in uinea pro damni estimatione re-
 stituet. Si egressus ignis inueniat spi-
 cas: et comprehendit aceruos fugum

sue stantes segetes in agris: reddet da-
mnum qui ignem succenderit. Si quis
commendaverit amico pecuniam aut vas
in custodia: et ab eo qui susceperat fur-
to ablata fuerit: si inveniatur dupli-
reddet. Si later fur: dominus domus applica-
bitur ad deos: et iurabit quod non exten-
dit manum in rem proximi sui ad perpe-
trandam fraudem: tam in domo quam in as-
ino: et quicquid vestimenti: et quicquid da-
mini inferre potest. Ad deos venturus
causa puenit: et si illi iudicaverit: du-
pli reddetur primo suo. Si quis con-
mendaverit proximo suo bovem: alium-
quem: et domum suam ad custodiam: et
mortuus fuerit ac debilitatus: vel caprum
ab hostibus nullusque hoc viderit: iustu-
ratus erit in medio: quod non extenderit
manum ad rem proximi sui: suscipietque
dominum iuramentum: et ille reddere non
cogetur. Quod si furto ablatus fuerit: re-
stituet damnum dominum. Si comestum
a bestia: deferat ad eum quod occisum
est: et non restituerit. Qui a proximo
suo quicquid horum iniustus postulaverit:
et debilitatum aut mortuum fuerit domino
non presentet: reddere compellatur. Quod
si in presentia domini fuit: non restituet:
maxime si condudum venerat pro mer-
cede operis sui. Si seduxerit quis virgi-
nem: necdum desponsata: dormieritque cu-
ra: dote bibeant: et habeat eam uxorem.
Si pater virginis dare noluerit: reddet
pecuniam iuxta modum dotis: quam virgi-
nes accipere consueverunt. Maleficos
non paties vivere. Qui coierit cum
animato: morte moriatur. Qui immolat
dixit occidet: propter dominum solum. Adveniam
non conturbabis: neque affliges eum. Ad-
venit enim et ipsi fustis in terra egypti. Vi-
dite et pupillo non nocetis. Si leseri-
tis eum: vociferabitur ad me: et ego

audiam clamorem eorum: et indignabitur
furore meus: percutiamque vos gladio: et
erunt uxores vestre vidue: et filii vestri pu-
illi. Si pecuniam mutuam dederis populo
meo pauperi qui habitat tecum: non ur-
gebis eum quasi rector: nec usuris op-
primes. Si pignus a proximo tuo acce-
ris vestimentum: ante solis occasum red-
des ei. Ipsum enim est solum quo operis indu-
mentum carnis eius: nec habet aliud in
quo dormiat. Si clamavit ad me re-
audiam eum: quia misericors sum. Dixi
non derahes: et principi populi tui non
maledices. Decimas et primitias meas
non recedabis offere. Primogenitum
filiorum tuorum dabis michi. De bobus
et ovibus: similiter facies. Septem diebus
sit tui mare suum: die octava reddes tui
michi. Viri sancti eritis michi. Carnem
que a bestiis fuerit percussa non come-
deris: sed proiecero canibus. **XXIII**

Non suscipies vocem mendacis: nec
iurges manum tuam ut pro impio
dicas falsum testimonium. Non sequis
curbam ad faciendum malum: nec in iudicio
populorum averteris sententiam: ut a vero devi-
es. Pauperis quod non misereberis in iudi-
cio. Si occurreris homini inimici tui: aut
aliquid testatur: redire ad eum. Si videris
aliquid odietis te: iacere sub onere non p-
teanbis: sed sublevaris cum eo. Non
declinabis in iudicium pauperis. Men-
daciū fugies. Insontes et iusti non occi-
des: quia aduersor impiū. Nec accipi-
es munera: quod etiam recedat prudens: et
subvertit verba iustorum. Peregrinus mo-
lestus non eris. Scis enim aduentum a-
nimas: quia et ipsi peregrini fuistis in
terra egypti. Septem annis saminabis terram
tuam: et congregabis fuges eius. Anno
autem septimo dimittes eam: et requiescere
facies: ut comedat pauperes populi tui:

et quicquid reliquum fuerit edat bestie agri.
Ita facies in vinea: et in oliveto tuo.
Septem diebus operaberis: septima die cessa-
bis: ut requiescat bos et asinus tuus:
et reficiatur filius ancille tue: et aduer-
na. Omnia que dixi vobis custodite: et
per nomen vestrorum deorum non iurabitis:
neque audiet te ore vestro. Tribus viribus
et singulos annos: michi festum celebra-
bitis. Solemnitate est azimorum custo-
dies. Septem diebus comedetis azima
sicut prepi tibi tempore mensis nouo-
rum: quando egressus es de egipto. Non
apparabis in conspectu meo vacuus. Et
solemnitate mensis primitiarum operis
tui: quicquid saminaveris in agro: sole-
mnitate est in regni anni: quando congre-
gaveris omnes fruges tuas de agro.
De in anno apparebit omne masculinum
tuum coram domino deo tuo. Non immola-
bis super fenum sanguinem victimae tue:
nec remanebit ad te sollicitudo mer-
cedis: mane. Primitias frugum terre tue
deferres in domum domini dei tui. Non requies-
cabis in lacte maris sue. Ecce ego mit-
tam angelum meum: qui praecedat te et custo-
diat in via: et introducat in locum quem
paravi. Obsecra eum et audi vocem eius:
nec contemnedum putes: quia non dimitte-
re tu peccaveris: et nomen meum in illo.
Quod si audieris vocem eius: et feceris
omnia que loquor inimicus ero inimi-
cis tuis: et affligam affligentes te. Pre-
cedetque angelus meus: et introducet
te ad amorem et ephraim et pherezum:
chananeumque et eueum et iehusem: quos
ego contemnam. Non adorabis deos eorum:
nec toles eos. Non facies opera coru-
m: sed destrues eos: et continges statuas
eorum. Sequerisque dominum deo vestro: ut bene-
dicat panibus vestris et aquis: et auferam
inimicitiam de medio vestro. Non erit

infecta nec sterilis terra tua. Flumen
dierum vestrorum implebo. Terrorem meum mit-
tam in praesentem vestrum: et occidam omne
populum ad quem ingredieris. Eundemque
inimicorum vestrorum coram te regem vertam:
emittens scabones prius quam fugabunt
eueum: et chananeum: et ephraim: antequam
intreas. Non eriam eos a facie tua
anno uno: ne terra in solitudine redi-
gatur: et crescant contra te bestie. Pau-
latim repellam eos de conspectu tuo: do-
nec augearis: et possideas terram. Ponam
autem terminos tuos a mari rubro usque
ad mare palestinorum: et a deserto usque
ad fluvium. Tradam in manibus vestris ha-
bitatores terre: et erunt eos de conspectu
vestro. Non inibitis cum eis sedus: nec cum
dixi eorum. Non habitent in terra tua: ne
forte peccare te faciant in me si fueris dixi
eorum: quod tibi terre erit in scadalum. **XXIV**

Moysi quoque dixit. Ascende ad do-
minum: tu et aaron: nadab et abiu:
et septuaginta senes eius israel: et adorabi-
tis procul. Solusque moyses ascendit ad
dominum: et illi non appropinquabunt: nec
populus ascendet cum eo. Venit ergo moyses:
et narrauit plebi omnia verba domini atque
iudicia. Responditque omnis populus: una
voce. Omnia verba domini que locutus
est: faciemus. Scripsit autem moyses uni-
versos sermones domini: et mane consur-
gens edificavit altare domino ad radice
montis: et duodecim titulos: per duode-
cim tribus israel. Misitque iuvenes de filiis
israel: et obtulerunt olivastum: immola-
veruntque victimas pacificas domino: vitu-
los duodecim. Tulit itaque moyses di-
midiam partem sanguinis et misit in ca-
teras: prout autem reliqua fudit super alta-
re. Assumensque volumine federis: legit
audire populo. Qui dixerunt. Omnia que
locutus est dominus: faciemus: et erimus

obediētes. Ille vero sumptū sanguinē respexit i p̄lm. Et ait. Hic ē sanguis fedēis qđ pepigit dñs vobiscū: super cunctis sermonibz hīs. Ascendētq; moyses et aaron. nadab et abiu. et septuaginta de senioribus isrl: et viderunt deū isrl. Sub pedibz eius quasi opus lapidis saphirini: et quali celū cū serēū est. **A**etnō sup eos qui p̄ul recesserāt de filiis isrl. misit manu suā. Viderūtq; deū: et comederunt ac biberunt. Dixit autē domin⁹ ad moysen. Ascende ad me in montē: et esto ibi: et haboq; tibi duas tabulas lapideas: et legem ac mādāta que scripsi: ut doceas filios isrl. Surrexerūt moyses. et iohue minister ei⁹: ascendēsq; moyses i montē dei. senioribz ait. Expectate hic: donec revertant ad vos. Habetis aaron et hur vobiscū: si quid nātū fuit questionis referetis ad eos. Cūq; ascendisset moyses. operuit nubes montē: et habitavit gloria dñi sup synai regens illū nube sex diebz. Septimo autē die. vocavit eum dñs de medio caliginis. Erat autem species glorie domini quasi ignis ardens super verticem montis: in conspectu filiorū israhel. Ingressusq; moyses medium nebule. ascendit i montē: et fuit ibi quadraginta diebus. et quadraginta noctibus. **xxv.** Locutusq; ē dñs ad moysen dicens. Loqre filiis isrl: ut tollāt michi p̄micias. Ab omni h̄p̄e qui offer ultro. accipietis eas. Hec sunt autem que accipere debetis. Aurū et argētū et es. et iacindū et purpurā. cocconq; bistindū et bistūm. et pilos caprarū. et pelles arietū rubricatas. pelleq; iacindinas. et ligna sechim: oleū ad luminaria cōcinnāda: aromata in unguentum et thimiamata boni odoris:

lapides onichinos et gemmas ad ornamētū ep̄is et rāōnāle. **F**aciesq; michi sādūariū. et habitabo i medio cor. iuxta omnē similitudinē tabernaculi quod ostendā tibi: et omnīū vasorū cultū eius. **S**icq; facies illud. Archā de lignis sechim comp̄igite: ut longitudo habeat duos et semis cubitos. latitudo cubitū et dimidiū. altitudo cubitū similē ac semissimē: et deaurabit eam auro mundissimō intus et foris. **F**aciesq; supra. coronā aurā et circuitum: et quatuor circulos aureos. quos pones p̄ h̄uor arche angulos. Duo circuli sunt in laterē uno: et duo i altero. **F**acies q; vides de lignis sechim: et operies eos auro. **I**ntroducelsq; p̄ circulos. qui sunt in arche lateribz: ut portetur in eis. Qui sang erūt in circulo: nec unq; retrahentur ab eis. **P**onēsq; in archa testificatiōē quā dabo tibi. **F**acies et p̄p̄iatoriū de auro mundissimō. **D**uos cubitos et dimidiū tenebit longitudo eius: et cubitū ac semissimē latitudo. **D**uos q; cherubin aureos et p̄duāiles facies q; utraq; parte oraculi. **C**herubin un⁹ sit i latē uno: et alter i altero. **V**trūq; latus p̄p̄iatoris regat epp̄ādes alas. et operientes oraculū: respiciantq; se mutuo. **V**ellē vultibus in p̄p̄iatoriū. quo operiēda est archa: i qua pones testimoniū qđ dabo tibi. **I**nde p̄cipiā et loquar ad te: supra p̄p̄iatorio scilicet. ac medio duos cherubin qui erūt sup archam testimoniū. cūda que mādabo p̄ te filiis isrl. **F**acies et mensam de lignis sechim. habentē duos cubitos longitudinis. et in latitudine cubitū. et i altitudine cubitū ac semissimē: et inaurabis eam auro purissimō. **F**aciesq; illi labiū aureum p̄ circuitū: et ip̄i labio

coronā inaurabilem altam quatuor digitis: et sup illā alectram coronā aureolam. **Q**uatuor quoq; circulos aureos parabis: et pones eos in quatuor angulis eiusdem mēse. p̄ singulos pedes. **S**ubter coronā erūt circuli aurei: ut mittantur pedes p̄ eos: et possit mensa portari. **I**pos quoq; vides facies de lignis sechim: et circūdabis auro: ad subuehēdā mēsam. **P**arabis et acrobula. ac phialas. churibula et rātp̄. in quibz offerenda sunt libamina. et auro purissimō: et pones sup mensā panes positionis in conspectu meo sang. **F**acies et candelabrū dudile de auro mundissimō: hastile eius. et calamos sc̄ip̄os et sperulas. ac lilia q; ip̄o procedētia. **S**ex calami egredietur de lateribz: tres ex uno latere: et tres ex altero. **T**res sc̄ip̄i quasi in nudis modū p̄ calamos singulos. speruleq; simul et lilia: et tres similē sc̄ip̄i instar muris i calamo altero. **S**peruleq; simul et lilia. **I**ps erūt op̄ sex calamos: q; procedendi sunt de hastili. **I**n ip̄o autē candelabro erūt quatuor sc̄ip̄i in muris modū: speruleq; p̄ singulos et lilia. **E**t sperula sub duobz calamis p̄ tria loca: qui simul sex sūt. procedētes de hastili uno. **E**t sperule igit̄ et calami q; ip̄o: erunt uniusa dudilia q; auro purissimō. **F**acies et lucnas septem: et pones eas sup candelabrū. ut luceāt eadū so. **E**nuādoria q; et ubi ea que enūda sunt extingantur: fiat de auro purissimō. **E**st p̄dō candelabri cū uniusa vase suis. habebit talentum auri purissimi. **I**nspicit et fac secundū exemplar qđ tibi i mōre mōstratū est. **xxvj.** **T**abernaculum vero ita facies. **D**eu coronas de bisso coccon. et iacindo ac purpura. cocconq; bistindū

variatas ope plumario facies. **L**ongitudo cortine unius habebit viginti octo cubitos: latitudo quorū cubitorū erit. **U**nus mensure sicut uniusa cortina. **Q**uinq; cortine sibi iungentur mutuo: et alie quinq; neq; simili coherēbūt. **A**nfulas iacindinas in lateribus ac limitatibz facies cortina: ut possint invicē copulari. **Q**uinquagenas anfulas cortina habebit in utraq; p̄te ita insertas. ut ansa contra ansam vertat: et altera alteri possit aptari. **F**acies et quinquaginta circulos aureos. quibus cortina: vela iungenda sunt: ut unū tabernaculū fiat. **F**acies et sagacilicina undecim: ad operiendū redū tabernaculi. longitudo sagi un⁹ habebit triginta cubitos: et latitudo quorū. **E**qua erit mensura sagorū om̄i. **E**quibus quoq; iunges scordum. et sex sibi mutuo copulabis: ita ut sexū sagum in fronte redi duplice. **F**acies et quinquaginta ansas in ora sagi un⁹. ut cōiungi cū altero queat: et quinquaginta ansas in ora sagi alteri. ut cū altero copulet. **F**acies et quinquaginta fibulas creas. quibz iugant anse: ut unū ex om̄ibus op̄imentū fiat. **Q**uod autem supfuit in sagis que paratur redō id est unū sagū qđ ampli⁹ est: ex medietate eius op̄ies tabernaculi posterio: et cubitus q; una p̄te pendebit. et alter ex altera. qui plus est in sagorū longitudine: utrūq; latus tabernaculi proregens. **F**acies et op̄imentū aliud redō de pellibz arietū rubricatis: et sup hoc rursum aliud op̄imentū de iacindinis pellibus. **F**acies et tabulas stantes tabernaculi de lignis sechim: q; singule de nos cubitos in longitudine habebūt: et in latitudine singulos ac semissimē. **I**n lateribus tabule. due in castature

fient: quibus tabula alteri tabule cōne-
 datur. Atq; i hūc modū cūde tabule
 parabuntur. Quas vīginti erūt i latere
 meridiano qđ vergit ad austrū: quibz
 quadraginta bales argēas fundes:
 ut bīne bales singulis tabulis p du-
 os angulos subiciant. In latere qđ se-
 cundo tabernaculi qđ vergit ad aqūi-
 lonē. vīginti tabule erūt: quadragin-
 ta habentes bales argēas. Bīne ba-
 les singulis tabulis supponētur. Ad
 occidentalem vero plagā tabernaculi
 facies sex tabulas: et rurū alias dua-
 s. qđ in angulis erigātur post tergū taber-
 naci. Et itq; sibi cōiūde a deorsū usq;
 ad sursum: et una omnes compago re-
 tinebit. Duabz quoq; tabulis que in
 angulis pōde sunt: similis iūctura
 euabit. Et erūt siml tabule octo: bales
 earz argēe sexci: duabz bālibz p unā
 tabulā supputatis. Facies et vedes de
 lignis sethim quibz ad cōtinendas ta-
 bulas: in vno latere tabernaculi: et qui-
 bz alios in altero: et eiusdē numeri ad
 occidentālē plagā: qui mīntur p me-
 dias tabulas: a sumo usq; ad lūmū.
 Ipsaq; tabulas deaurabis: et fundes
 in eis anulōs aureos p quos vedes
 tabulata cōiūctā: quos opies lami-
 nis aureis. Et eriges tabernaculū: iux-
 ta exemplar qđ tibi in mōre mōstratū
 est. Facies et vclū de iacīndo et purpu-
 ra: coccoq; bīstīndo: et bīllo rectora. o-
 pere plumario: et pulcra varietate con-
 tegrū: quod appendes ante quatuor co-
 lumnas de lignis sethim: qđ ipse: qui-
 dem deaurate erūt: et habebūt capita
 aurea: et bales argēas. Inferetur au-
 tem velū per circulos: intra qđ pones
 archam testimonij: et quo sanduacii:
 et sāduarj sāduarja diuident. Pones
 et ppiatoriū sup archam testimonij.

in sancta sanctorum: mensamq; recta ve-
 lum: et cōtra mēsam cādelabrū in latē
 tabernaculi meridiano. Mensa enim
 stabit i pte aquilonis. Facies et teno-
 riū in introitu tabernaculi: de iacīndo
 et purpura: coccoq; bīstīndo: et bīllo
 rectora opere plumario: et quinq; colu-
 mnas deaurabis lignoq; sethim: ante
 quas ducetur tentoriū: quas erunt ca-
 pita aurea: et bales enes. **xxvii**
Facies et altare de lignis sethim:
 quod habebit quibz cubitos in
 longitudine: et totidē in latitudine id
 est quadratū: et res cubitos in altitudi-
 ne. Cornua autē p quatuor angulos
 et ipso erūt: et opies illud res. Faciesq;
 in vltis eius lebetes ad suscipiendos
 cineres: et forcipes: atq; fuscūllas: et
 igniū receptacula. Omnia vasa qđ ere fa-
 bricabis. Craticlāmq; in modū retis
 etiam: p cuius quatuor angulos erūt
 quatuor anulī enes: quos pones sub
 arulā altaris. Et itq; craticlā usq; ad
 altaris mediū. Facies et vedes altaris
 de lignis sethim duos: quos opies
 lammis eneis: et induces p circulos:
 eruntq; et vtroq; latere altaris ad por-
 tandū. Non solidū sed inane: et rām
 intrinsecus facies illud: sicut tibi in
 monte mōstratū est. Facies et arcium
 tabernaculi: in cuius australi plaga con-
 tra meridiē: erūt tentoria de bīllo rectora.
 Tentū cubitos vniū latere tenebit i
 longitudine: et columnas vīginti cū
 bālibz totidē eneis: que capita cū rela-
 turis suis habebūt argēa. Similiter
 et in latere aquilonis: per longū erunt
 tentoria teneum cubitoz: columnę vi-
 ginti: et bales enes eiusdē numeri: et ca-
 pita earz cū relaturis suis argēa. In
 latitudine vero arcij qđ respicit ad oc-
 cidentē erūt tentoria p quinquaginta

cubitos: et columnę decem bālesq; toti-
 dem. In ea quoq; arcij latitudine que
 respicit ad orientē quinquaginta cu-
 bitū erūt: in quibz quīdecim: cubitoz
 tentoria lateri vno deputabuntur co-
 lumnę res: et bales totidē: et i latere
 altero erūt tentoria cubitos obīnētia
 quīdecim: columnę res: et bales to-
 tidē. In introitu vero arcij: fiet teno-
 riū: cubitoz vīginti: et iacīndo et pur-
 pura: coccoq; bīstīndo et bīllo rectora:
 opere plumario. Columnas habebit
 quinq; cū bālibz totidē. Omnes colum-
 nę arcij p circulos: vestit erūt argenteis
 lammis: capitibz argenteis: et bālibz
 eneis. In longitudine occupabit arcū
 cubitos teneum: in latitudine quinquā-
 ginta. Altitudo quibz cubitorū erit:
 et itq; de bīllo rectora: et habebit bāles
 enes. Cūda vasa tabernaculi omnes
 vltis et ceremonias: tam parillos et
 qđ arcij: et res facies. Precepe filiis israel
 ut afferant tibi oleum de arboribz oli-
 vas purissimū: pilosq; consiliū: ut ar-
 deat lucerna semp: in tabernaculo testi-
 monij recta velum quod oppansū est
 testimonio: et collocabūt eā aaron et
 filij ei: ut usq; mane luceat corā dño.
 Perpetuus erit cultus per successiones
 eorum corā filiis israel. **xxviii**
Applica quoq; ad te aaron scām
 aurū cū filiis suis de medio filioz
 israel: ut sacerdotio fungantur michi
 aaron: nadab: et abih: eleazar: et ytha-
 mar: faciesq; vestem sandā: aaron sca-
 mi tuo in glam et decorē. Et loqueris
 cūdis sapientibz corde: quos repleui
 spiritu prudētie: ut faciāt vestes aaro
 scām tuā i glam et decorē: quibus
 sanctificat minister michi. Iper autē
 erūt vestimēta que facient. Racionale
 et suphumeralē: tunica et linā stēdā:

nodarim: et balthēū. Facient scām tuā
 aaron: et filij eius vestimēta sanda:
 ut sacerdotio fungant michi. Accipi-
 entq; aurum et iacīndū et purpuram:
 coccoq; bīstīndum et bīlūm. Facient
 autē suphumeralē de auro et iacīndo
 et purpura coccoq; bīstīndo et bīllo
 rectora: opere polimito. Duas oras
 iundas habebit in vtroq; latere sum-
 mitatū: ut i unū redeant. Ipsa quoq;
 tegura et cūda operis varietas erit et
 auro et iacīndo et purpura: coccoq; bī-
 stīndo et bīllo rectora. Sumelq; duos
 lapides onichinos: et sculpes in eis
 nomia filioz israel: sex nomina in lapide
 vno: et sex reliqua i altero: iuxta ordinē
 natiuitatis eorū. Opere sculptoris: et
 relatura gemmarū: sculpes eos nomi-
 nibz filioz israel: indulos auro atq; cir-
 cundatos: et pones in vtroq; latere
 suphumeralis: memoriale filijs israel.
 Portabitq; aaron nomina eorū corā
 dño sup vtrūq; humerū: ob recordati-
 onem. Facies et vndinos et auro: et
 duas catenulas auri purissimi sibi
 inuicem coherentes: quas inferes vi-
 cinis. Racionale quoq; iudicij facies
 opere polimito iuxta tegurā superhu-
 meralis: et auro iacīndo: et purpura:
 coccoq; bīstīndo et bīllo rectora. Qua-
 drangulū erit et duplex. Mensuram
 palmi habebit: tam in longitudine
 qđ in latitudine: ponelq; in eo quatuor
 ordines lapidū. In primo versu erit
 lapis sardius: et thopasus et smar-
 gōus. In secūdo carbundis et saphir
 et iaspis. In tercio: ligurius achates:
 et amethystus. In quarto: crisolitus o-
 nichin⁹ et brillus. Inclusi auro erūt
 p ordines suos: habebūq; nomina
 filioz israel. Duodecim nominibz rela-
 buntur: singuli lapides nominibus

lingulorū per duodecim tribus. facies
i rationali carceras sibi inuicē coheren-
tes: et auro purissimo: et duos anu-
los aureos quos pones in utroque ra-
tionalis summitate: et catenas aureas
iunges anulis quā sunt in margini-
bus eius: et ipsas catenas eadem duo-
bus copulabis unius in utroque la-
tere suphumeralis quod rationale re-
spicit. facies et duos anulos aureos.
quos pones i summitatibus rationalis.
et in horis que regione sunt suphu-
meralis: et posteriora eius aspiciunt:
neon et alios duos anulos aure-
os. qui ponendi sunt in utroque latere
suphumeralis dorsum. quod respicit
rōta faciem iundure inferioris. ut a-
pari possit cum suphumerali: et iun-
gat rationale anulis suis et anulis
suphumeralis. vitra iacundina: ut
maneat iūctura fabrefada: et se inui-
cem rationale et suphumeralis nequeant
separari. Porro et auro noia filiorū
isrl in rationali iudiciū sup pedus su-
um. quando ingrediet sanduarium:
memoriale corā dño inestū. Pones
autem in rationali iudiciū. doctrinam
et veritatem. que erit in pedore aaron
quando ingrediet corā dño: et gesta-
bit iudiciū filiorū isrl in pedore suo. in
cōspedu dñi semp. facies et tunica su-
p humeralis torā iacundina. in rōta
medio supra. erit capitiū. et ora per gy-
rum eius reptilis. sicut fieri solet in re-
ptilibus uestitū partibus: ne facile rum-
pat. Deorsum vero ad pedes eiusdem
tunicę per circuitū quasi malapunica
facies. et iacundo et purpura. et corco-
bistando. et bislo rectora. mixtis in me-
dio rōtinabilis: na ut rōtinabilis sit
aureū et malapunica. rōtinabilis: tū-
nabulū. aliud aureū et malapunica.

Et uestiet ea aaron in officio ministe-
rii: ut audiat sonitus quando in-
gredit et egredit sanduarium. in cōspedu
dñi. et non moriat. facies et lamina
de auro purissimo: quia sculpsit ope
relatoris sandum domino. ligabit
et vitra iacundina: et erit sup thya-
ram inuicē frontis pontificis. Por-
tabit et aaron iniquitates eorū. que
obtulit et sandificauerit filij isrl
hel: i cūctis numeribus et donatijs
suis. Erat autē lamina semp in fronte
eius: ut placat. sit ei dñs. Stringet
tunica bysso: et thyraram byssina faci-
es et balthēu ope plumarij. Porro fi-
lij aaron tunicas lineas parabis. et
balthēos. ac thyraras in glam et deco-
rem: uestiet et hys omnijs aaron ka-
trem suum. et filios eius cum eo et cū-
ctos: cōsecrabis manū: sandificabis
illos. ut sacerdotes fungantur michi.
facies et feminalia lineas ut operiant
carnē turpitudinis sue. a renibus usq;
ad femora: et uestiet eis aaron et fi-
lij ei. quando ingrediet tabernaculū
testimonij. vel quādo appropinquat
ad altare ut ministrent in sanduario:
ne iniquitatis rei moriantur. Legiti-
mum sempiternum erit aaron et se-
mini eius post eum.

Quod et hęc facies: ut michi i sacro-
tio cōsecrēt. Tolle vitulū de ar-
mento. et arietes duos immolabis: et
panes et azimos. et crustulā ablsq; fer-
mento. q̄ cōspersa sunt oleo. lagana q;
azima. oleo lita. De simila mētea
cūcta facies: et posita i canistro offeres:
vitulū autē et duos arietes. et aarō ac
filios ei. applicabis ad ostiū taberna-
culi testimonij. Cūq; laueris parē cū
filijs suis aqua. indues aaron uesti-
mentis suis. id est linea et tunica. et

suphumerali. et rationali quod con-
stringes balthēo: et pones thyraram
in capite eius. et lamina sandam sup
thyraram. et oleum unctionis fundes
sup caput eius: atq; hoc ritu cōsecra-
bitur. filios quoq; illius applicabis
et indues tunicas lineas: et ungēs bal-
thēo. aaron saliet et liberos eius. et im-
pones eis mitras: et ungēs sacerdotes mi-
chi religione pœtia. Postq; iniiaue-
ris manū eorū applicabis et vitulū co-
ram tabernaculo testimonij. Imponet
et aaron et filij eius manū sup caput
illius. et madabis eū in cōspedu dñi:
iuxta ostiū tabernaculi testimonij. sum-
ptumq; de sanguine vituli. pones sup
cornua altaris digito tuo: reliquum
autē sanguinis fundes iuxta basim ei.
Sumes et adipē totū q̄ operit intesti-
na: et reticuli iecoris. ac duos renes. et
adipē q̄ sup eos ē et offeres incensum
sup altare: carnes vero vituli et coriū
et simū et combures foris cetera castra: eo
q̄ pro pœto sit. Unū q; arietē sumes.
sup cuius caput ponet aaron et filij
eius manus: quē cū madaueris: tol-
les de sanguine ei. et fundes circa alta-
re: ipm autem arietē secabis in quatuor
partes: et pedes pones sup
cōstas carnes. et sup caput illius: et
offeres totū arietē i incensū super alta-
re. Oblatio est dño: odor suauissimū
vidime dñi. Tolles quoq; arietē alte-
rum. sup cuius caput aaron et filij ei
ponent manus. Quē cum immolaueris.
sumes de sanguine eius. et pones
sup egerit auricle degeter aaron et fi-
lij eius. et super pollices manus eorū
ac pedes degeter: fundesq; sanguinē sup
altare per circuitū. Cūq; tuleris de san-
guine q̄ est sup altare. et de oleo undi-
onis: asperges aaron et uestes eius.

filios et uestimenta eorū. Consecratisq;
ipsis et uestibz. tolles adipē de arietē.
et caudam et aruinā que opit vitalia.
ac reticulū iecoris. et duos renes atq;
adipem q̄ sup eos ē. armūq; degeter eo
quod sit arietē cōsecrationis: totaq;
panis unius. crustulam cōspersam
oleo. lagana de canistro azimorum
quod positū est i cōspedu dñi. ponesq;
omnia super manus aaron et filiorū
eius. et sandificabis eos. eleuans corā
domino. Suscipiesq; uniusa de mani-
bus eorū et intendes sup altare in oleo.
caustū: odorem suauissimū in cōspedu
dñi: quia oblatio ei est. sumes quoq;
pedunculū de arietē quo iniiauit. et a-
aron. sandificabisq; illud. eleuātū corā
dño: et redet in partē suā. Sandifica-
bisq; et pedunculū cōsecratū et armum
quē de arietē separasti. quo iniiauit. et a-
aron et filij eius: redentq; in partem
aaron et filiorū eius iure pœtio a filijs
isrl: quia primitia sūt et iniia de
vidimis eorū pœtio que offerit dño.
Vestem autē sandam qua uestiet aa-
ron. habebūt filij eius post eum. ut un-
gant in ea: et cōsecrentur manus eorū.
Septē diebz uestiet illa qui pontifex p
eo fuerit constitutus de filijs eius: et q̄
ingrediet tabernaculum testimonij ut
ministret in sanduario. Arieten autē
cōsecrationis tolles: et coques car-
nes eius i loco sando: quibz vescetur
aaron et filij eius. Panes quoq; qui
sunt i canistro. in vestibulo tabernaculi
testimonij comedent. ut sit placabile
sacrificiū: et sandificent offerentiū ma-
nus. alienigena non vescetur ex eis:
quia sandi sunt. Quod si remanserit
de carnibus cōsecratis siue de panibz
usq; mane: combures reliquias igni
nō comedentur: quia sandificata sūt.

Omnia que praecepit tibi facies super aaron et filios eius. Septem diebus consecrabis manus eorum: et unguentum pro peccato offeres pro singulis diebus ad repandum. Mundabisque altare cum immolaueris repiationis hostiam: et unges illud in sanctificationem. Septem diebus repiabis altare et sanctificabis: et erit sanctum sanctorum. Omnis qui tetigerit illud sanctificabitur. Hoc est quod facies in altari. Agnos annos duos pro singulis diebus ingeret unum agnum mane et alterum vespere: decimam partem simile consperse oleo tuisco: quod habeat mensuram quartam parte hin: et vinum ad libandum eiusdem mensurae in agno uno. Alterum vero agnum offeres ad vespere: iuxta ritum matutine oblationis: et iuxta ea quae diximus in odorem suavitatis. Sacrificium domino deo est oblatione perpetua in generationes vestras: ad ostium tabernaculi testimonium coram domino: ubi constituam ut loquar ad te. Ibi quoque praecipiam filiis israel: et sanctificabitur altare in gloria mea. Sanctificabo et tabernaculum testimonium cum altari: et aaron cum filiis suis: ut sacerdotio fungantur michi. Et habitabo in medio filiorum israel: et ego deus: et scient quia ego dominus deus eorum qui eduxi eos de terra egypti: ut manerem inter illos: ego dominus deus israel. **XXX**

Facies quoque altare ad adolendum thymiama de lignis sethim: habens cubitum longitudinis et alterum latitudinis et quadrangulum: et duos cubitos in altitudine. Cornuaque ipsius prodeunt: vestigiaque illud auro purissimo: tam tractam eius quam parietes per circuitum et cornua. Faciesque ei coronam auream per gyrum: et duos annulos aureos sub corona per singula latera: ut

mittantur in eos pedes: et altare ponatur. Ipsos quoque pedes facies de lignis sethim: et inaurabis. Ponesque altare contra velum quod ante archam patet testimonium: coram propitiatorio quo regitur testimonium: ubi loquar tibi: et adolebit incensum super eo aaron: suave fragrans. Mane quando componet lucernas: incendet illud: et quando collocat eas ad vespere: ut thymiama sempiternum coram domino in generationes vestras. Non offeretis super eo thymiama compositionis alterius: nec oblationem et victimam: nec liba libabitur. Et deprecabitur aaron super cornua eius semel per annum: in sanguine quod oblatum est pro peccato: et placabit super eo in generationibus vestris. Sanctum sanctorum erit domino. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Quando uideris summa filiorum israel iuxta numerum dabit singuli pecuniam pro animabus suis domino: et non erit plaga in eis cum fuerint recensiti. Hoc autem dabit omnis qui transiit ad nomen: dimidium seldi iuxta mensuram templi. Seldus viginti obolos habet. Media pars seldi offeretur domino. Qui habet in numero a viginti annis et supra dabit partem. Dives non addet ad medium seldi: et pauper nichil minuet. Susceptamque pecuniam que collata est a filiis israel: trades in usus tabernaculi testimonium: ut sit monumentum eorum coram domino: et propitiatur animabus eorum. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Facies et labium meum cum basi sua ad lauandum: ponesque illud inter tabernaculum testimonium et altare. Et missa aqua lauantur in ea aaron et filii eius manus suas ac pedes: quando ingressi sunt tabernaculum testimonium: et quando accesserint ad altare: ut

offerant in eo thymiama domino: ne forte moriantur. Legimus semper iterum erit ipse et semini eius per successiones. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Summe tibi aromata: prime mirre et electe quingentos seldos: et cinamomi medietatem id est ducentos quinquaginta seldos: calami filitici ducentos quinquaginta seldos: cassie aut quingentos seldos in pondere sanduati: olei de oliueis mensuram hin. Faciesque undionis oleum sanctum: unguentum compositum ope unguentum: et unges te eo tabernaculum testimonium: et archam testamenti: mesamque cum vasis suis: candelabrum et vasa eius altaria thymiamae et olocausti: et universa suppellectilem que ad cultum eorum pertinet: sanctificabisque omnia: et erunt sancta sanctorum. Qui tetigerit ea sanctificabitur. Aaron et filii eius unges: sanctificabisque eos ut sacerdotio fungantur michi. Filii quoque israel dices. Hoc oleum undionis sanctum erit michi in generationibus vestras. Caro hominis non ungetur eo: iuxta compositionem eius non facies aliud quia sanctificatum est: et sanctum erit vobis. Homo quoque ungetur: tale compositum: et dederit te eo alieno: recriminabitur de populo suo. Dicens dominus ad moysen. Summe tibi aromata: staden et onicham galbanum seldi odoris: et thuris lucidissimi: equalis ponderis erit omnia. Faciesque thymiama compositum ope unguentum: mixtum diligenter: et purum: et sanctificatione dignissimum. Ungue in conspectum puluerem universa concutens: ponesque te eo coram tabernaculo testimonium: in quo loco apparebo tibi. Sanctum sanctorum erit vobis thymiama. Talem compositionem non facies in usus

vestros: quia sanctum est domino. Homo qui ungetur fecerit simile ut odore illius perfruantur: prebit de populo suo. **XXXI**

Locutusque est dominus ad moysen dicens. Ecce vocavi beeldeel te nomine filii huius filii huius de tribu iuda: et implevi eum spiritu dei: sapientia et intelligentia et scientia: in omni opere: ad recognoscendum quicquid fabrefieri potest te auro et argento et ere: marmore: et gemmis: et diversitate lignorum. Deditque ei solum poliab filium achisamen: de tribu dan. Et in corde omnis eruditus posui sapientiam: ut faciant cuncta que praecepi tibi: tabernaculum fedoris: et archam testimonium: et propitiatorium quod super eam est: et cuncta vasa tabernaculi: mensamque et vasa eius: candelabrum purissimum cum vasis suis: et altaria thymiamae et olocausti: et omnia vasa eorum: labium cum basi sua: vestes sandas in ministerio aaron sacerdoti et filii eius ut fungantur officio suo in sacris: oleum undionis: et thymiama aromaticum in sanduario. Omnia que precepi tibi facient. Et locutus est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis israel: et dices ad eos. Videte ut sabbatum meum custodiat: quia signum est inter me et vos in generationibus vestris: ut sciatis quia ego dominus qui sanctifico vos. Custodite sabbatum meum. Sanctum enim est vobis. Qui polluerit illud: morte morietur. Qui fecerit opus in eo: pibit anima illius de medio populi sui. Sex diebus facietis opus: in die septimo sabbatum est: requies sancta dominus. Omnis qui fecerit opus in hac die: morietur. Custodiant filii israel sabbatum: et celebrant illud in generationibus suis. Padum est longum inter me et filios israel: signum perpetuum.

See enim diebus dominus fecit celū
et terram: et in septimo ab omni ope-
re cessauit. Deditq; dñs moysi com-
pletis huiusmodi signis i mon-
te synai: duas tablas testimoniij lapi-
deas: scriptas digito dei. **xxxviii**
Uidens autē pphs qd mortem fa-
ceret moyses descendendi de mon-
te: congregatus aduersus aarō dixit.
Surge: fac nobis deos qui nos pre-
cedant. Moysi enī viro huic qui nos
eduxit de terra egipti: ignoram⁹ quid
acciderit. Dixitq; ad eos aaron. Tol-
lite in aures aureas: de vobis filiorū
q; et filias vestras aures: et afferte ad
me. Fecit pphs que iusserat: defecit
inaures ad aaron. Quas cum ille ac-
cepisset formauit quare fusoria: et fecit
ex eis vitulum constanter. Dixitq;
Hij sūt dñi tui israel: qui te eduxerunt
de terra egipti. Quod cum vidisset aa-
ron edificauit altare corā eo: et preco-
nis voce clamauit dicens. Ecce sole-
minitas dñi ē. Surgentesq; mane ob-
tulērūt olocanta et hostias pacificas:
et sedit pphs manducare et bibere: et
surregerunt ludē. Locutus est autē
dñs ad moysen dicens. Vade desce:
peccauit pphs tuus que eduxisti de ter-
ra egipti. Recedente ito de via quam
ostendisti eis. Feceruntq; sibi vitulum
constanter: et adorauerunt: atq; in-
molaantes ei hostias dixerūt. Ipsi sūt
dñi tui israel: qui te eduxerunt de ter-
ra egipti. Rursumq; ait dominus ad
moysen. Ectis qd pphs iste dicit tē-
tū sū. Dimitte me ut irascar furor
meus contra eos et delebo eos: sed dñs
te in gemitu magnam. Moyses autē
orabat dñm dñm suum dicens. Cur
dñe irasceris furor tuus contra pphm tu-
um: quam eduxisti de terra egipti: in

fortitudine magna et in manu robu-
sta. Ne queso dicat egipti: callide edu-
xit eos: ut interfecti i montib⁹: et dele-
ret e terra. Quiescat ira tua: et esto placā-
bilis sup nequitia pph tui. Recordare
abraham et ysaac et isrl seruū tuorū:
quibus iurasti per cunctipsum dñm.
Multiplicabo semen vestrum sicut stel-
las celi: et universam terram hanc de
qua locutus sum dabo semini vestro:
et possidebitis eam semp. Placatusq;
est dñs: ne faceret malum quod locu-
tus fuerat aduersus pphm suū. Et reuer-
sus est moyses de monte: portans du-
as tabulas testimoniij in manu sua:
scriptas utraq; parte: et factas opere
dñi. Scriptura quoq; dñi erat sculpta
in tabulis. Audiens autē ioseph tu-
mulus pph vociferans: dixit ad moy-
sen. Philatus pugne audit in castris.
Qui respondit. Non est clamor: ad ho-
ra autē ad pugnam: neq; vociferatio
compellentū ad fugam: sed vocē tan-
tissimi ego audio. Cūq; appropin-
quasset ad castra vidit vitulum et dñ-
ros: iratusq; valde precepit de manu ta-
bulas: et cōfregit eas ad radicē moun-
tis. Accipientesq; vitulum que fecerant:
robussit et coniecit vsq; ad puluerem:
quem sparsit in aquam: et dedit ex ea
potū filiis isrl. Dixitq; moyses ad aa-
ron. Quid tibi fecit hic pphs: ut indu-
eris super eum peccatū maximū? Cui
ille respondit. Ne indignetur dñs meus.
Quia vobis pphm istum qd pronus sit
ad malū. Dixerunt michi. Fac nobis
deos qui nos precedant. Hinc enim
videtis qui nos eduxit de terra egipti:
nescimus quid acciderit. Quibus ego
dixi. Dominus vester habet aures: Tulistis
et deditis michi et precepit illud i quē:
egressusq; est hic vitulus. Videtis ego

moyses pphm quod esset nudat⁹: ipso-
liauerat enim eū aaron ppter ignomi-
niam sordis: et inter ipse nudū con-
stituerat: et stans in porta castrorum
ait. Si quis ē dñi iugāt michi. Con-
gregatiq; sunt ad eum omnes filij leui.
Quibus ait. Hec dicit dñs deus isrl.
Donat vir gladiū sup femur suum.
Ite et redite de porta vsq; ad portam
per medium castrorū: et occidite unus-
quisq; fratrem suū et amicum et pxi-
mū suum. Feceruntq; filij leui iuxta sermo-
nem moysi: cecideruntq; in die illo qua-
si triginta milia hominū. Et ait
moyses. Consecratis manus vestras
hodie dño: unusquisq; in filio et fra-
tre suo: ut decur vobis benedictio. Fa-
cto autē altero die locutus est moyses
ad pphm. Peccatis peccatū maximū.
Ascendā ad dñm: si quo modo eum
quiuero deprecari p scelere vestro. Reuer-
susq; ad dñm ait. Obsecro dñe: pecca-
uit pphs iste peccatū maximū: fecerūt
q; sibi deos aureos. Aut dimitte eis
hanc noxam: aut si non vis: dele me
de libro tuo quem scripsisti. Cui rōdit
dñs. Qui peccauerit michi: delebo eū
de libro meo. Tu autē vade: et dñe pphm
istū quo locutus sum tibi. Angelus au-
tem meus pcedet te. Ego autē i die vlti-
onis visitabo et hoc peccatū eorū. Per-
cussit autē dominus pphm pro reatu
vituli: que fecerat aaron. **xxxix**
Locutusq; est dñs ad moysen di-
cens. Vade et ascende de loco isto:
tu et pphs tuus quem eduxisti de terra
egipti: i terram quam iuravi abraham
ysaac et iacob dicens semini tuo dabo
eam: et iacob puerorum tui angelum
ut eiccam chananē et amorreum: et
rebelem et pherezeum: et euem et ichu-
seum: et ioces in terram fluentē lade et

melle. Non enī ascendam tecū: quia
pphs dure cervicis est: ne forte disper-
dam te i via. Audientq; pphs sermo-
nem hūc pessimū luxit: et nullus egipti
re indutus est cultu suo. Dixitq; dñs
ad moysen. Loquere filiis isrl. Popu-
lus dure cervicis es: semel ascendam i
medio tui et delebo te. Jam nūc depo-
ne ornātū tuum: ut sciam quid faciā
tibi. Deposuerunt ergo filij isrl. orna-
tum suū a mōte oreb. Moyses quoq;
tolles tabernaculū: et tendit extra castra
procul: vocantq; uonē eius taberna-
culum federis. Et omnis pphs qui ha-
bebat aliquā questionem: egrediebāt
ad tabernaculum federis extra castra.
Cūq; egredereetur moyses ad taberna-
culum surgebat universa plebs: et sta-
bat unusquisq; i ostio papilionis sui:
aspiciēbatq; tergū moysi donec ingre-
deretur tentorium. Ingresso autē illo
tabernaculum federis: descendebat co-
lumna nubis et stabat ad ostium: lo-
quebaturq; dñs cum moysen: cunctis
bus uniusq; qd colūna nubis staret
ad ostiū tabernaculi. Stabantq; ipi
et adorabant p fores tabernaculorū
suorū. Loquebatur autē dñs ad moy-
sen facie ad facie: sicut solet loqui ho-
mo ad amicum suū. Cumq; ille reuer-
teret in castra: minister eius ioseph filius
num puer nō recedebat de tabernaculo.
Dixit autē moyses ad deum precipis
ut educam pphm istum: et nō indicas
michi quem milturus sis mecum: pre-
feram tū dixeris: noui te ex nomine: et
inuenisti gratiā corā me. Si ergo in-
ueni gratiā in conspectu tuo: ostende
michi facie tuā: ut sciam te: et inueniā
gratiā ante oculos tuos. Respice pphm
tuum gemitu hanc. Dixitq; deus. Fa-
cies mea pcedet te: et requiem dabo tibi.

Et ait moyses. Si non tuipse prece-
das: ne educas nos de loco isto. In
quo enim scire poterimus ego et popu-
lus tuus invenisse nos gratiam in conspectu
tuo: nisi ambulaveris nobiscum: ut glo-
rificemur ab omnibus populis qui habitant
super terram. Dixit autem dominus ad moy-
sem. Et verbum istud quod locutus es
faciam. Invenisti enim gratiam coram
me: et tempus novi te nomine. Qui ait.
Ostende michi gloriam tuam. Respondit
dominus. Ego ostendam omnem bonum tibi: et
vocabor in nomine domini coram te: et mi-
sererebor tui voluero: et dices ego in quo
michi placuerit. Rursusque ait. Non pote-
ris videre faciem meam. Non enim videbit me
homo et vivere. Et iterum. Ecce inquit est
locus apud me: et stabis supra petram.
Cumque transibit gloria mea: ponam te
in foramine petre: et pregam de terra
mea donec transeat. Tollamque manum me-
am: et videbis posteriora mea: faciem au-
tem meam videre non poteris. **XXIII**

Ad corpus preceps ait tibi duas ta-
bulas lapideas instar priorum: et
scriba super eas verba que habuerunt tabule
quas fecisti. Ego paratus mane: ut
ascendas statim in montem synai: sta-
bisque mecum super verticem montis. Nullus
ascendat tecum: nec videatur quisquam
per totum montem: boues quoque et
ovies non pascantur eorum. Fecit
ergo duas tabulas lapideas: quales
antea fuerant: et de nocte consurgens
ascendit in montem synai: sicut prece-
perat ei dominus: portans secum duas ta-
bulas. Cumque descendisset dominus per nubem:
stetit moyses cum eo: invocans nomen
domini. Quo transiit coram eo ait. Do-
minator domine deus: misericors et
clementis: patiens et misere misericordie:
et verus: qui custodis misericordiam

in milia: qui auferis iniquitatem et se-
vera atque peccata: nullusque apud te per-
se innocens est: qui reddis iniquitatem
patrum filiis ac nepotibus in tertiam et
quartam progeniem. Festinusque moyses
curvatus est pronus in terram: et ad-
rans ait. Si inveni gratiam in conspectu
tuo domine: obsecro ut gradiaris no-
biscum: populus enim durus cervicis est:
ut auferas iniquitates nostras atque
peccata: nosque possideas. Respondit
dominus. Ego inibo padum videntibus
tuis: signa faciam: que nunquam visa
sunt super terram: nec in ullis gentibus:
ut sciat populus iste in cuius es medio
opus domini tabile quod facturus sum.
Obsecra cuncta que hodie mandavi
tibi. Ego ipse etiam ante faciem tuam
amorem et chananeum et egyptum:
pherezium quoque et ezeum et rebussem.
Laue ne unquam cum habitatoribus
terre illius iungas amicitias: que tibi
sunt in ruinam: sed aras eorum destrue:
et confringe statuas: lucosque succide.
Noli adorare deum alienum. Dominus
zelosus nomen eius: deus est emulatus.
Ne inuas padum cum hominibus illas
regionum: ne cum fornicari fuerint cum diis
suis: et adoraverint simulacra eorum:
vocat te quisquam: ut comedas de im-
molatis. Nec uxorem de filiabus eorum ac-
cipies filijs tuis: ne postquam ipse fuerint
fornicatus: fornicari faciant in deos su-
os filios tuos. Deos confutiles non
facies tibi. Solemnitate azimorum
custodies. Septem diebus vestris azi-
mis: sicut precepi tibi: in tempore mensis
novorum. Mensis enim vestri temporis
egressus es de egipto. Omne quod aperit
vulvum generis masculini: meum erit.
De cunctis animantibus: tam de bobus
quam de ovibus meis erit. Primogenium

asini redimes eum. Si autem nec pre-
cium pro dederis: occidet. Primoge-
nium filiorum tuorum redimes: nec appa-
rebis in conspectu meo vacuus. Sex diebus
operaberis: die septimo: cessabis arare
et metere. Solemnitatem ebdomadarum
facies tibi: in primis fugum messis
tue recitare: et solemnitatem: quando
redeunt anni tempore cuncta cunctum.
Tribus temporibus anni apparebit o-
mnem masculinum tuum in conspectu omni-
potentis domini dei israel. Cum enim tule-
ro gentes a facie tua: et dilatavero ter-
minos tuos: nullus insidiabit tere-
re: ascendente te: et apparante in con-
spectu domini dei tui: ter in anno. Non im-
molabis super fenum sanguinem hostie
mee: neque residet mane de victimis
solemnitatis phase. Primitias fugum
terre tue offeres in domo domini dei tui. Non
coques hydum in lacte matris sue. Di-
xique dominus ad moysen. Scire tibi
verba hec: quibus et tecum et cum israel
peripigitur. Fuit ergo ibi cum domino
moyses quadraginta dies: et quadra-
ginta noctes: panem non comedit: et
aquam non bibit: et scripsit in tabulis
verba fidei decem. Cumque descenderet
moyses de monte synai: tenebat duas
tabulas lapideas testimonij: et igno-
rabat quod cornuta esset facies sua: recon-
torio sermonis domini. Videntes autem
aaron et filij israel: cornutam moysi
faciem: timuerunt propter accedere. Vocati
autem eo reversi sunt: cum aaron et prin-
cipes synagoge. Et postquam locutus est
ad eos: venerunt ad eum cuncti omnes
filij israel. Quibus precepit cuncta que
audierat a domino in monte synai. Imple-
ritque sermonibus: posuit velamen super
faciem suam. Quod ingressus ad domum
et loquens cum eo: auferet donec revertet:

et tunc loquebatur ad filios israel omnia
que sibi fuerant imperata. Qui vide-
bant faciem egredientis moysi esse cor-
nutam: sed optabat rursus ille faciem suam:
si quando loquebatur ad eos. **XXV**

Igitur congregata omni turba: filios
israel: dixit ad eos. Hec sunt que ius-
sit dominus fieri. Sex diebus facietis o-
pus. Septimus dies erit vobis sanctus:
sabbatum et requies domini. Qui fecerit o-
pus in eo: occidetur. Non succendetis
ignem in omnibus habitaculis vestris
per diem sabbati. Et ait moyses ad o-
mnem ceteruam filiorum israel. Iste est
sermo quem precepit dominus dicens. Sepa-
rate apud vos primitias domini. Omnis
voluntarius et puro animo offerat eas
domino. Aurum et argentum: et es-
sacindum et purpuram: corallumque biskindum
et hyssum: pilos caprarum: pellesque arie-
rum rubricatas et iacindinas: signa
serpentinum: et oleum ad luminaria conci-
nanda: et ut conficiatur unguentum et
thymiana suavissimum: lapides omnes
inios et gemmas: ad ornatum superhu-
meralis et rationalis. Quisquis enim
sapienter est: veniat et faciat quod domi-
nus imperavit: tabernaculum scilicet et
redum eius atque opimentum: annulos et
tabulata cum veribus: paxillos et bases:
archam et vestes: propitiatorium: et velum
quod ante illud appendit: mensam cum
veribus: et vasis: et positionis panibus:
candelabrum ad luminaria sustentanda:
vasa illius et lucernas: et oleum ad
nutrimenta ignis: altare thymiamatis
et vestes: et oleum unguentis et thymiana
et aromatis: tentorium ad ostium taber-
naculi: altare olocausti et candelam
eius etiam cum veribus et vasis suis:
labrum et bases eius: coronas atque cum
columnis et basibus: tentorium in foribus

vestibuli. paxillos tabernaculi et atq;
cum funiculis suis: vestimenta quoq;
vultus est i ministerio sanduarij: vestes
aaron pontificis ac filiorum eius: ut sa-
credotio fungantur michi. Egrediaq;
omnis multitudo filiorum israel. de con-
spectu moysi: obducentur mittere pmpul-
sima atq; deuota. primicias dñi. ad
faciendū opus tabernaculi testimonij.
Quicquid ad cultū et ad vestes sanctas
necessariū erat. viri cū mulierib; pbe-
runt: armillas. et in aureas. annulos et
degetalia. Omne vas aureum in do-
naria dñi separatū est. Si quis habe-
bat iacindū et purpuram. totumq;
bistindum. bistum. et pilos caprarū.
pelles arietū rubricatas et iacindinas.
argenti et auri. etiq; metalla obducent
dñi: lignaq; sethim in varios usus.
Sed et mulieres dode que nuerāt de-
terunt. iacindū. purpurā. et verniculū
ac bistum. et pilos caprarū. sponte pro-
pria cuncta tribuētes. Principes vero
obducent lapides onichinos et gem-
mas ad superhumeralē et rationale:
aromataq; et oleū ad luminaria con-
tinuanda: et ad pparandū unguentū.
ac thymiana odoris suauissimi com-
ponendum. Omnes viri et mulieres
mente deuota obducent donaria: ut
fieret opa que iusserat dñs p manū
moysi. Cūdi filij israel. voluntaria
domino deditauerūt. Dixitq; moyses
ad filios israel. Ecce vocauit dñs re
nomine beseleel filij huius. filij spur-
tribu iuda: impleuitq; eum spiritu del-
sapientia. et intelligentia et scientia. et
omni doctrina: ad recogitandum et
faciendum opus in auro et argento
et ere et ferro. sculpendisq; lapidibus.
et opere carpentario. Quicquid fabre
adiuueneri potest: dedit in corde eius.

Nolias quoq; filium archisamech. de
tribu dan. Ambos eruditur sapientia:
ut faciāt opa abietarij. polimitarij ac
plumarij de iacindis et purpura. totū
q; bistindū et bistū et regant omnia: ac
noua quoq; reperiant. **xxxij**
Fecit ergo beseleel. et ooliab. et o-
mnis vir sapiēs. qbz dedit dñs
sapientia et intellectū. ut scirent fabre
operari que in usu sanduarij necessa-
ria sunt: et que pcepit dñs. Cūq; vo-
casset eos moyses et omne eruditum
virum. cui dederat dñs sapientiam. et
qui spōe sua obducent se ad facien-
dum opus: tradidit eis omnia dona-
ria filiorum israel. Qui cum instarent
operi condie: mane vota pplus offer-
bat. Unde artifices retire compulsi.
dixerunt moysi. Plus offer pplus q;
necessariū est. Iussit ergo moyses. pre-
conis voce cantari. Nec vir nec mulier
quicq; offerat ultra in ope sanduarij.
Sicq; cessatum est a muneribus offe-
rendis: eo q; oblata sufficerent et super-
abundarent. Feceruntq; omnes corde
sapientes ad replendū opus taberna-
culi cortinas decem. de bistū rectora et
iacindis et purpura. totūq; bistindū:
ope vario. et arte polimita. Quarum
una habebat in longitudine viginti
otto cubitos: et i latitudine quatuor.
una mensura erat oīm cortinarū. Co-
iunxitq; cortinas quinq; alterā alteri:
et alias quinq; sibi inuicem coplauit.
Fecit et ansas iacindinas in ora cor-
tine uniusq; utroq; laterē. et in ora cor-
tine alterius similiter: ut contra se in-
uicem uenerent ansae: et iunctio iunge-
renter. Unde et quinquaginta fudit
circulos aureos. qui moderent cor-
tinā ansas: et fieret unū tabernaculū.
Fecit et saga undecim. de pilis caprarū.

ad opriendū totū tabernaculū. Unum
sagum i longitudine habebat cubito
triginta: et in latitudine cubitos qua-
tuor. Unius mensura erat omnia saga.
Quorū quinq; iuncti seorsum: et sex alia
separatim. Fecit et ansas quinquaginta
in ora sagi unius. et quinquaginta
in ora sagi alterius ut sibi inuicem iun-
gerentur: et subulas meas quinquaginta
quib; uederetur totū: ut omni palliū
et omib; sagis fieret. Fecit et oporiorū
tabernaculi de pellibus arietū rubrica-
tis: aliudq; velum velamē de pellibus
iacindinis. Fecit et tabulas tabernacu-
li de lignis sethim scātes. Decem cubito-
rum erat longitudo tabule unius: et
unū ac semis cubitū latitudo rectorbat.
Sine in castitate erant per singulas
tabulas: ut altera alteri iungeret. Sic
fecit i omib; tabernaculi tabulis. E qui-
bus viginti ad plagā meridiana erāt
contra austrū: cū quadraginta basibus
argenteis. Due bases sub una tabula
ponebantur et utraq; parte angulos:
abun castitate laterum in angulis
gemmātur. Ad plagā q; tabernaculi
que respicit ad aquilonē fecit viginti
tabulas cum quadraginta basibus
argenteis: duas bases p singulas ta-
bulas. Contra occidentē vero idest ad
eam partem tabernaculi que mare re-
spicit. fecit sex tabulas: et duas alias
ut singulos angulos tabernaculi re-
cto que uide erant a deorsum usq; sur-
sum: et in unam compagem pariter
ferebantur. Ita fecit et utraq; parte p
angulos: ut octo essent simul tabule.
et haberent bases argenteas sexcinc-
tuas scilicet bases sub singulis tabu-
lis. Fecit et vultus de lignis sethim quin-
que ad continendas tabulas unius lateris
tabernaculi: et quinq; alias ad alterū

lateris coaptandas tabulas: et recta
hys. quinq; alios pedes ad occidentale
plagā tabernaculi contra mare. Fecit
quoq; uident aliam: qui per medias
tabulas ab angulo usq; ad angulū
perueniret. Ista autē tabulata deaurā-
uit: fulis basibus earum argenteis. Et
circulos eorum fecit aureos. per quos
pedes induci possent: quos et ipsos la-
minis aureis opuit. Fecit et velum de
iacindis et purpura. verniculo ac bis-
tū rectora ope polimitario variū atq;
distindum: et quatuor columnas de
lignis sethim. quas cum capitibus de-
aurauit: fulis basibus earū argenteis.
Fecit et rectoriū i introitu tabernaculi
et iacindis. purpura verniculo. bistū
q; rectora ope plumarij: et columnas
quinq; cum capitibus suis quas op-
ruit auro: basesq; earum fudit me-
as. et operuit auro. **xxxiii**
Fecit autem beseleel. et archam de
lignis sethim. habentem duos
semis cubitos in longitudine: et cubi-
tum ac semis i latitudine: altitudo q;
unius cubiti fuit et dimidij. Vestiu-
it eam auro purissimo intus et foris.
Et fecit illi coronā auream per gyrū.
constans quatuor annulos aureos p
quatuor angulos ei: duos annulos
in latere uno: et duos i altero. Sedes
quoq; fecit de lignis sethim. q; vesti-
uit auro: et quos misit i annulos qui
erant in lateribus archē. ad portandū
eam. Fecit et ppiatorū idest oraculū
de auro mundissimum. duos cubitos
et dimidij in longitudine: et cubiti ac
semis in latitudine. Duos etiam the-
rubin rectora duos quos posuit de
utraq; parte ppiatorij: q; sub unum
iū humilitate unius partis et the-
rubin in humilitate partis alterius